

Qvadripartitae Conciones Stanislai Grodicii Societatis Iesv

Qvarum Primae, Timorem Sanctvm Incvtiunt; secundae Fidem Catholicam confirmant; tertiae Spem erigunt; postremae diuinam in nobis Charitatem excitant ...

Continet sex Dominicas Quadragesimae, & coenam cum paßione Domini

Grodzicki, Stanisław

Ingolstadii, 1609

Feria Sexta In Parasceve. Paßio Domini nostri Iesv Christi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56003](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56003)

FERIA SEXTA IN PARASCEVE.

*Pas̄io Domini nostri IESV
Christi.*

PROOEMIUM.

EQVE textus Evangelicus, neq; diuisio vlla hic præmittitur. Hoc enim respectu quidem sacre historiae in prima concione breuiter, respectu vero nostrarum concionum in præfatione huius tertij tomi abunde præstitimus. Illud vero & insuetum est & fieri nequit. Insolens est enim in eiusmodi concionibus lectionem Evangelicam præmittere, quod tamen aliis diebus huius in partibus fieri est vsitatum.

Sed

Sed & iuxta instituti nostri rationem fieri nequit. Cum enim nos totam passionis Christi Iesu historiam tractandam, & explicandam susceperimus, nullus vero Euangelistarum eam exactè solus conscripserit, ex omnibus quatuor concordia quædam Euangelica colligenda nobis erit, quod Christo duce faciemus: & ut quisnam sit sacer textus omnibus constet, illum maiusculis quos vocant, characteribus imprimendum curauimus. Reliqua verò quæ hic notanda erant, in illa præfatione habentur.

CONCIO I.

Litera cum doctrinis, & imitatio.

A Marissime, ignominiosissime, & crudelissima passionis ac mortis Christi Iesu Domini nostri quæ pro nobis proque peccatis salute ac redemptione nostra ultro, & spontaneè

*Memoria
passionis
IESU.*

tancè suscepit iussu & ordinatione Ecclesie, imo ipsiusmet Iesu. voluntate die hodierna memoriam agimus dilectissimi, proinde sermo nobis hac de re instituendus erit. Id vero qua ratione & methodo agendum sit diu sanè multumq; deliberaui. Est enim passio domini Iesu sicut bonitatis & misericordie diuine, ita doctrinarum & instructionis nostrae immensum pelagus: unde quid potius haurias vix reperias. Sunt & modi finesq; eam contemplandi varij. Etenim valet tum ad contritionem, tum ad compassionem, tum ad admirationem, tum ad compunctionem, tum ad gratiarum actionem, tum ad alios

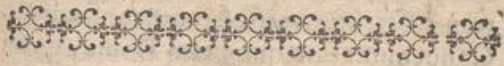
Pelagus.

sapientos affectus in nobis excitandos. Ceterum quia die hodierna historiae sacrae quam ex omnibus Euangelistis colligemus ductum sequi instituimus, haec quidem obiter & sparsim pro data occasione, duo vero praecipue praestare conabimur: alterum litterae difficultates quantum in nobis est tollere: alterum per considerationem humilitatis, patientiae, obedientiae, iustitiae, ceterarumq; Iesu virtutum quam ratione dicto illi principis Apostolorum *Christus passus est pro nobis vobis relinquens vestigia eius a nobis fieri satis possit, perpendere studebimus.* Quae quidem materies ut videtis amplissima est, & multarum horarum, nec perfunctorie tractanda. Potro vires loquentis cum corporis, tum animi

Scopus huius concionis

1. Pet. 2. 21.

nimi feruorisque diuini, in quo totum confisit sunt perexiguæ, auditor autem vereor ne is sit, qui esse consuevit frigidus ac somnolentus. Quapropter ignis diuinus est nobis omnibus necessarius, qui & corda nostra accendat, & oculos mentis illuminet, & os quidem meum ad affectuosè loquendum, aures vero vestras ad attente audiendum accommodet. Oremus igitur dilectissimi, ut cum nobis Dominus largiri dignetur flexis genibus deuote, & feruenter recitando semel, Pater noster, & Aue Maria.

PRIMA PARS. HORTVS

NE nimis protracta & continuata oratio, & mihi sit onerosa, & vobis fastidiū pariat somnumque conciliet, sacram hanc historiam simpliciter in partes quatuor diuidemus, quarum prima quæ in horto, altera quæ apud principes Iudæorum, *Psal. 2. 2.* tertia quæ coram regibus terræ: postrema quæ in itinere, & ipso monte Caluarie acta fuere continebit. Itaque post ea de quibus hesternæ die disseruimus, & post longum illum, ac profundissimum, quem ad solos electos discipulos habuit Iesus Christus sermonem, inquit D. Ioannes.

T: HÆC

HÆC CVM DIXISSET. Cum concionem illam longam finiuiſſet.

EGRESSVS EST CVM DISCIPVLIS SVIS. Cum vndecim videlicet A-
poſtoliſ.

*Situs Ce-
dron.*

2. Reg. 15.

15. 23.

*1. Figura
Dauid.*

Dominica

1. Aduent.

conc. 1.

*Conueniē-
tia tres.*

Totidem

differentia.

TRANS TORRENTEM CE-
DRON. Qui decurrebat inter montes oli-
ueti, & Sion in valle Iotaphat. Egreſſus eſt
autem: tum vt figuram Dauid fugientis im-
pleret, tum vt ibi pati inciperet, vbi extremū
ipſius iudicium futurum creditur, prout a-
lias docuimus. Caterum inter figuram rem-
que ipſam ſunt aliquot, tum ſimilitudines,
tum differentia, vt eſſe ſemper conſueuerūt.
Conueniunt tum quod tam Dauid, quam
Chriſtus eundem tranſeant torrentem, tum
in occasione vtrique data, Dauidi quidem
ab Abſalone, Chriſto vero à Iuda, in quem
Ieſus plura, & potiora quam Dauid in filium
ſuum contulerat beneficia: tum denique in
modo. Dauid enim progrediebatur ſeptus
famulis ſuis à dextris, & à ſiniſtris qui om-
nes ibant *pedibus ſuis ſlentes*, cum Ieſu vero
fuit turba diſcipulorum mœſtorum fanè, &
forte etiam ſlantium; qui omnes pedestres
itidem ambulabant. Differunt vero. Pri-
mo, quia Dauid inuitus; Chriſtus vero ſpon-
te & voluntariè id fecit. Deinde Dauid tum
Abſolonem, tum mortem fugiebat: at Ieſus
& Iudæ, & morti vltro ſe offerebat. Poſtre-
mo

mo David secedebat iniuriam gladio vindicaturus; Christus vero plagas, & ignominias innumeras patienter toleraturus. Nonne hæc me tacete tum mysteria, tum doctrinas mentibus vestris ingerunt multas? Vnam noto. Si tanti reges, terrenus alter, alter vero cœlestis, afflicti licet à Deo essent aliam tamen afflictionem sibi addebant seque humiliabant (vt vnus eorum de se ipso testatur) tum pedibus ambulantes, tum alia similia operantes: quid nos qui cum illis non sumus comparandi, agere oportet ad nostram humiliationem & mortificationem? Alacriter ergo & peregrinationes ad ecclesias, & alia eiusmodi peragamus.

Verumenimvero quod ad figuras attinet, in illis recensendis, & applicandis immorari animus non est. Quando enim finiremus cum sint penè innumera? Nam quis ab ipso mundi exordio inter Patriarchas, Iudices, Reges, & Prophetas celebris fuit, qui actus hodierni aliquam in se figuram non gesserit? Attingamus aliquot. Hodie nouus Adam pro antiquo Adâ pœnas luit, & fœlicitem sponsam ex latere suo ipse sibi format quam Eua à Deo formata erat. Hodie frater maior natu Cain, Pontifices inquam Iudæorum nequissimi, innocentem Abel scelerate mactant. Hodie Enoch ambulans cum Deo ab oculis impiorum tollitur

AFFLICTIO sicut tanca suscipienda.

NOTA. Psa. 34. 13

Figura tantum guntur ex Patriarchis

2. Adæ duplex, Gen. 2. 21.

*3. Abel. Exod. 4. 8.
4. Enoch. Gen. 5. 24.*

T t 2. tur

5. Noe duplex.
Gen. 9. 22.

6. Abraham.
Gen. 22. 3. 9.

7. Isaac.
Ibid. 9. 6.

8. Iacob duplex.
Gen. 32. 10.

9. Ioseph.
Gen. 37. 28.

10. Iuda.
Ge. 40. 9. 12.

NOTA.

Isa. 63. 1.

tur neque in conspectu illorum comparet amplius. Hodie Noe per lignum ab omnimodo interitu genus conseruat humanum: & inebriatus vino amoris in tabernaculo crucis nudus pendens à maledicto Cham irridetur. Hodie Abraham immolat filium suum, nec est qui prohibeat omnipotente sic volente. Hodie Isaac lignum crucis, in quo offerri debuit fert in dorso suo, nec vero vt ille sua frustratur immolatione. Hodie Iacob in baculo suo transit Iordanem seueri iudicij diuini (Iordanis enim fluuius iudicij nuncupatur) post triduum cum duabus turmis rediturus. Hodie Ioseph à fratribus oditur, venditur, traditur, multa prius in Ægypto passurus, postea vero regnaturus. Hodie *catulus leonis Iuda*, filius nimirum cunctipotentis Dei, in assumpta natura humana propter *prædam ascendens in crucem*, lauit in vino stolam suam, & in sanguine vix pallium suum. Quod videntes Angeli exclamarunt. *Quis est iste qui venit de Edon tinctis vestibus de Bosra?* ampliusque interrogarunt. *Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?* Quibus ipse responderet. *Torcular calcaui solus, & de Gentibus non est vir mecum.* Ita est bone Iesu, ita omnino se res habuit dulcissime Saluator, sis benedictus in sæcula, & effice, vt nos quoque te imitando calcemus torcular

cor-

corporis nostri etiam vsque ad sanguinem
tui ergo.

Hæc de Patriarchis, ex primo libro Moyfi. *Ex iudicib.*
Iudices & reges sequuntur. Quorum pri- *& regibus.*
mus Moyfes, hodie primum Pascha immo- *11. Moysi*
lat, postes orbis terræ sanguine signat, & per *triplex.*
mare non natura, sed ipsiusmet noui Moyfis *Exo. 12. &*
rubricatum sanguine, non israeliticum mo- *14. cap.*
do, sed totius penitus terrarum orbis popu-
los vniuersos, & traducit & saluat. Hodie
magnus dux Iosuaë terram repromissionis *12. Iosua*
iure cruenti belli acquisiuit quã paulo post *duplex.*
suis Apostolis, *diuisis in funiculo distributionis.* *Pf. 77. 5. 4.*
Hodie Gedeon fracto vase fictili corporis *13. Gedeo-*
sui succensis verbi diuini facibus, & orbem *nis.*
illuminauit vniuersum, & inimicos suos in *Iud. 7. 20.*
rabiem vertit. Hodie Iephthæ parta ex ini- *14. Iephthæ.*
micis victoria, filiam suam, dilectam inquã *Iud. 11. 39.*
animam suam patri æterno, in igne tum a-
moris, tũ tribulationis maximè cremauit &
obtulit. Hodie Samson fortissimus multo *15. Samso-*
plures, & præstantiores Philistæos infernales *nis.*
moricens interemit, quam viuus prostraue- *Iud. 16. 30.*
rat. Relinquo alios Iudices, sed ex regibus il-
los tres tantum insinuo, de quibus sapiens;
præter Dauid & Ezechiam, & Iosiam omnes *Eccl. 49. 5.*
peccauerunt. Hodie itaque Dauid, tulit ba- *16. Davidis*
culum suum quem semper habebat in manibus, *1. Reg. 17.*
crucem inquã suam cui confixus fuit ma- *40.*
nibus, & elegit sibi quinque limpidissimos lapi-
des,

des, vulnera videlicet quinque præ ceteris plagis sicut grauiora ita splendidiora: cum quibus processit aduersus Goliath Philisteum, nempe ipsum Luciferum infernalem quo prostrato ipsiusmet gladio caput à ceruicibus eius auulsit, & castra Philistinorum in prædam populo verè Israelitico dedit. Hodie

27. Ezechie
4. Reg. 18. 4

Ezechias dissipauit excelsa & contriuit stannas, & succidit lucos, confregitq; serpentem æneum, quem fecerat Moyses, quando Christus Iesus filius Ezechie secundum carnem, pendens in cruce, & figuram istam perfectissime impleuit, implendoque aboleuit: & Ethnicorum Idololatrias merito passionis sue confregit, conuersionisque illorum in Centurione hodie clamante, VERE FILIVS DEI ERAT ISTE initium

28. Iosia.
4. Reg. 22.
12.
4. Reg. 23. 3

dedit. Hodie Iosias scidit vestimenta sua, & fens fœdus percussit coram Domino, omnesque abominaciones tam ex Iuda, quam ex Israel sustulit: atque ita populum tam Iuda, quam Israel ad Deum suum reduxit, quod nullus regum Iuda ante illum fecit: sed fecit Christus Iesus multo perfectius, quando nõ vestimenta, sed corpus suum die hodierna ditcindi, & lacerari passus, cum clamore valido & lachrymis, nouum fœdus percussit cum Deo Patre, nouumque illi pop. non ex Iudeis tantum, sed & ex gentibus aggregauit.

Heb. 5. 2.

Quid

Quid dicam de Prophetis? Quatuor tantum priores quos maiores vocamus indico. Et Isaias quidem vir maximæ auctoritatis, & ut volunt quidam è stirpe regia prognatus, nudus ambulans, quid aliud quam nuditatem hodiernam Christi Iesu regis regū præfiguratur? Potro Ieremias primum lignis, postea ferreis catenis onustus incedens, vincula crucemq; Christi ex utraque confecta materia rectè denotat. Ezechielis vero cui dicitur: *Et portabis iniquitatē domus Israel,* & iterum, *assumes iniquitatem domus Iuda;* nonne aperte illum designat qui hodie, *vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra,* ut veteris Testamenti canit Euangelista? Denique hodie Daniel multiplicans orationem, & iacens, *consternatus super faciem affixus terra,* timensque ac tremens, ab angelo sibi apparente confortatur & corroboratur. Sed de figuris dictum sit satis, quarum hunc breuem catalogum, à principio proponere placuit, tum ne nos in posterum impediatur; tum ut vos in vestris ad ecclesias peregrinationibus habeatis, in quo mentem vestram salutari meditatione occupare valeatis. Iam vero ad historiam vix inchoatam reuertamur. Itaque cum Christus Iesus transisset Cedron.

Ex Prophetis.

19. Isaiæ. Isa. 20. 2.

20. Ieremias. Ier. 28.

21. Ezechielis.

Ezech. 4. 5.

Isa. 53. 5.

22. Danielis.

Dan. 10. 9.

IBAT SECUNDVM CONSVETV. PERNOC-
DINEM IN MONTEM OLIVARVM. CTAT in
oratione.

Tt 4 O imi-

O imitanda cōsuetudo cum omnibus, tum
ijs qui in sortem domini vocati sunt! Nempe
aut pernoctare aut bonam, aut saltem a-
liquam noctis partem consumere in orati-
one. Si enim rex David regijs obrutus ne-
gotijs dicere solebat. *Media nocte surgebā ad
constitendum tibi super iudicia iustificationis tuæ;*
quid excusationis habebunt qui minus oc-
cupati minime id facere satagunt, in primis
vero sacerdotes & religiosi? Eundo igitur
eō.

*Exemplo
David.
Ps. 118. 62.
NOT. A.*

*Histor. con-
tinuatur.*

VENIT IN VILLAM QVÆ DICITVR
GETHSEMANI vbi teste alio E-
uangelista reliquit octo discipulos dicens il-
is **SEDETE HIC DONEC OREM: ET
ACCEPIT** tres reliquos **PETRVM, IA-
COBVM ET IOANNEM SECVM.**
Quo assumpsit? Ad hortum. Nam non pro-
cul imo in eadem vt reor villa **ERAT
HORTVS IN QVEM INTRAVIT
IPSE ET DISCIPVLI EIVS,** illi videlicet
tres. Hac enim ratione omnes Euangelistæ
bene accomodantur. Quid vero vult sibi
hæc inter discipulos segregatio? Vult nos
docere fidendum esse Deo, qua de re postea
illis nos Paulus monuit verbis, *Fidelis Deus est
qui non patietur vos tentari supra id quod posse-
stis.* O bonitas & providentia paterna Iesu
de suis! Etenim quos viderat debiliores in-
ter Apostolos, eos paulo longius à loco pe-
riculi

**FIDE
DEO.**
1. Cor. 10. 13

riculi & captiuitatis reliquit vt eò liberius
& citius fuga sibi possent consulere. Fi-
damus igitur Deo dilectissimi, nec verò si
quis lapsus nobis contigerit culpam in eum
conijciamus. Absit. Dat enim ille semper
auxilium sufficiens, dicente ibidem Paulo.
*Faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possi-
tis sustinere.* Quod nonne hic apertè vides?
Quam enim excusationem habuissent octo
illi Apostoli, si nolètes fugere capti à cohorte
fuisset? Nullam certè. Idem igitur qui-
libet de se in quauis tentatione sentiat, seq;
humiliet Deum excusando, seipsum vero
accusando.

Sed cur quæso hos tres secum sumit? Vt
noris quo plura tibi à Deo conceduntur be-
neficia, eo plus Deum à te requirere. Quid
causæ? Causam illis verbis assignasse mihi
videtur idem Apostolus, *Et gratia eius in me
vacua non fuit.* Vult enim Deus ne dona i-
psius in nobis sint sterilia. Quid sapientius?
Quid æquius? Typum rei en habes. Nosti
enim istos tres Apostolos cum alia, tum illud
à Christo præclarum accepisse priuilegium,
vt interessent augustissimè ipsius trāsfigura-
tioni. Qua visione corroboratos, voluit e-
tiam adesse loco certaminis. Notent hæc
obsecro qui talentis eximiis à Deo dotati &
ditati ea sepeliunt, & otio, vel quod peius est
deliciis ac curiositati, quæ otium consequun-
tur

Tt 5 tur

TE AC.
CVSA.

DEVM
EXCVSA.

Cur tres il-
los assumit.

1. Cor. 15.
8. 10.

COOPE-
RA gratia
diuina.

Mat. 17. 1.
TALEN-
TA ne ab-
scondas.

tur sese tradunt. Cogitent inquam quam magno, sicut in periculo, tum ne rationem non queant reddere Deo, tum ne propter ingratitudinem derelicti à Deo in grauem incidant tentationem & lapsum.

*Tormenta
Christi in-
cipiunt ab
anima.*

NOTA.

*Tres eius
propensiones*

*Validissi-
ma.*

*Duplex eius
ad mortem
tristitia.*

Itaque assumptis illis tribus COEPIT CONTRISTARI ET MOESTVS ESSE, PAVERE ET TOEDERE. Iam tormenta incipiunt, ab anima ducto exordio. Quatuor hic audis: quorum duo priora habet Matthæus; duo posteriora Marcus. In Græco tamen sunt tria tantum. Nam vnum vterque repetit. Sunt autem tria illa ordinè si sequaris naturæ, primò timor siue pavor cuius solus Marcus ineminit. Secundo tristitia, tertio mœror, tœdium, siue agonia. Est vero timor passio de malo imminente: tristitia de malo præsentis: tœdium de malo & præsentis & graui, & inuitabili. Hæc assumpsit Dominus Iesus, & assumpsit in maximo gradu, ita vt timor esset cum stupore: tristitia cum tali angore, qui fors etiam prorumperet: tœdium vero fuit eiusmodi vt pœnè deficeret, & examinari videretur. Hæc & verba Græca, & res ipsa prodit. Idcirco enim erumpit, & ad discipulos inquit, TRISTIS EST ANIMA MEA VSQVE AD MORTEM, quod dupliciter intelligi potest, vel tantam fuisse tristitiam, quæ mortem cau-

causare potuisset ni obuiam itum fuisset
Omnipotencia Dei ; vel tristitiam perdu-
rasse ad mortem vsque. Et vtrumque ve-
rissimè dicitur. Nam primum quidem te-
statur sudor sanguineus ; secundum vero
verba illa paulo ante mortem prolata ; *Deus
meus, vt quid dereliquisti me?*

Quæritur pro intellectione totius quasi
historiæ quisnam hæc patiatur? Num De-
vs? At Deus & corpore, & hisce corporis
passionibus caret. Num homo? Sed homo
iste ab instanti suæ conceptionis beatus fuit
in beatum vero talia non cadunt. Breui-
ter & quantum huic loco satis est respondeo.
Nō timuit aut doluit Christus vt Deus, sed
vt homo. Quamuis enim etiam secundum
animam humanam beatus esset, viator ta-
men etiā erat, & viatoris proprietates habuit,
nempe tum corpus doloribus, tum animam
mercoribus obnoxiam & expositam. Non-
ne recordamini (quod & nos aliquando
commemorauimus) D. Paulum hominem
in tres partiri partes? in corpus videlicet, in
animam & in spiritum? Doluit ergo se-
cundum corpus Christus, doluit secundum
animam, neque de hoc vlla est difficultas id-
que sufficit ad textus explanationem ANI-
MAM enim hic à Christo nominari audis.
At scire forte vis an etiam secundum spiritū
passus fuerit? Aio. Si per spiritum cum Hier.

*Quæstio
quomodo
Christus
passus fue-
rit.*

*Christus vi-
ator doluit.*

*Dom. 3.
Aduent,
conc. 1.*

*Secundum
corpus &
animam.
1. The. 5. 23*

vt

Imo & spiritum.

Modus.

Typus.

*Obiectio
soluitur.
POENITENTIAE
mirabilis.
NOTA.*

Ps. 135. 4.

vt ibi differuimus gratiam diuinam accipimus, minime: si vero cum Aug. partem animæ superiorem intelligimus, satis probabile est etiam in ea merorem sustinuisse Iesum. Non enim repugnat viatori, mortali carne induto, licet beato (qualis solus Christus fuit, qui etiam aliquid hic miraculi adhibuit) pro diuersitate obiecti & pati, & lætari simul. Ita Christus intuendo quidem diuinam essentiam, lætabatur: contemplan- do vero tum pœnas suas, tum peccata nostra, tum ingratitude suorum, tristabatur valide. Nonne qui sunt verè pœnitentes imaginem huius rei in seipsis gerunt probantque? Experiuntur inquam cum dolore lætitiâ, imo in ipso luctu gaudium. At neq; in eadē potentia, neq; in summo id fit inquis: cuius tamen contrarium hic de Christo asseritur. Sed & hoc assertum audiisti, imaginem hanc esse: imago vero non est quod adæquat prototypum. Addo, me vix quicquam dubitare etiam in eadem parte, imo in sensu eodem nonnunquam vtrumque in nobis reperiri, nempe cum idem intellectus considerans tum peccati, & offensæ Dei sceditatem, immensum dolorem: tum Dei bonitatem, & spem veniæ ingentem in nobis excitat lætitiâ: an hæc contraria, & intensa non sunt? Quid dicam de visitatione, & illapsu Dei qui facit mirabilia magna solus? Qui

Qui hæc experti sunt fatebuntur, qui experti non sunt, orent vt experiantur. Denique memores nos esse oportet plura Deum facere, quam nos intelligere posse. Quamuis neque hæc intellectum excedere ex dictis patet, & consentit August. in illud Psalmi. *Quia repleta est malis anima mea*, dum asserit totam Christi animam esse passam. Hæc tum propter doctos, & sapientes quorum nos esse debitores antea ex Apostolo diximus: tum propter omnes, ne quid alicui in mente scrupuli remaneat.

Difficultate sublata, iam tum causas huius rei, tum doctrinas morales cōsideremus. Et vero prima ratio est illa vniuersalis: nempe voluisse Iesum accipere in se infirmitates nostras, vt donaret nobis firmitates suas. Quod nonne in Martyribus in tormentis lætantibus evidens est? O paterna ipsius de omnibus cura ac prouidentia! Heri etenim, vt audistis verbis illis, *quod facis fac citius*, intrepidè se morti obtulit, vt animosos ad idem præstandum incitaret: hodie vero timet ac tristatur, vt pusillanimes siquid eiusmodi illis obueniret (prout accidit plurimis) ne in desperationem agantur animaret. Animemur igitur nos quoque, & tum nostri fortes: tum aliorum respectu compatiētes esse discamus. Altera tantæ tristitiæ Christi causa est, vt verum corpus veramque animam

*CARDO
captinandi
intellectum*

*Psal. 87. 4.
Ro. 1. 8. 14.*

*Causæ tri-
stitiæ Iesu.*

*1. Mira Christi
fide nobis
prouidentia.*

Ioan. 13. 27

*Doctrina
inde duplex
2. Humana
Christi na-
tura.*

animam humanam ac utriusque affectiones se habuisse demonstraret, contra innumeras quas hac de re exorituras hæreses præiuderat. Denique fecit hæc ut immensum tum erga nos amorem suum, tum erga patrem æternum iustitiæ rigorem declararet, qua de re in alijs concionibus plura dicemus, nunc autem ut quoquo modo diuinæ ipsius bonitati respondeamus, curandum nobis est ut tum pro amore amorem: tum pro tantis doloribus afflictiones & dolores ultro susceptos, nos quoque reddamus illi. Quod cum omni vitæ nostræ tempore, tum verò ista die facere debemus. Hæc est enim dies cui verba illa *affligetis animas vestras* competunt maximè.

3. *Amor Iesu.*
4. *Rigor iustitiæ.*

Nostrum officium.

Leu. 16. 29.

*Christi pro-
passiones.*

*PASSIO-
NES fra-
mandæ.*

Cæterum sciendum est omnes istas Christi siue actiones, siue passiones, neq; indeliberatas, neque inordinatas, sed omnibus modo dis & voluntarias & ordinatissimas ac proinde perfectissimas fuisse. Vnde à Sæctis præsertim D. Hier. non passiones, sed pro-passiones vocantur. In nobis verò secus se res habet. Passiones enim nostræ plerumq; aut antevertunt rationem, aut quod peius est ductum rationis sequi volunt. Contra hoc igitur vitium imo vitiorum fontem: en remedium exemplum Christi cuius actiones, etsi in ea quam ipse habuit perfectione assequi non possumus, sequi tamen debemus,

mus, & satagere vt eas ita moderemur quo sine peccato, imo cum merito à nobis exerceantur. Quod Christi auxilium imploranti illumq; pro virili parte imitanti difficile non erit.

Porro Christus Iesus postquam tristitiam suam his, & aliis de causis Apostolis suis manifestasset curam illorū agere incipit. Idcirco tum verbis, tum factis instruit, quid illos facere oporteat. Verbis quidem cum inquit, **SUSTINETE HIC ET VIGILATE MECUM,** nempe orando. Opere vero cum ipse **AVLVS AB EIS, QVANTVM IACTVS EST LAPIDIS,** vt & eos, & nos cum ad orationem accedimus quietem ac solitudinem querere doceret. **PROCIDIT SVPER TERRAM,** vt videlicet nobis nunquam satis laudatam cōmendarer humilitatem, cum alibi, tum in oratione pernecessariam. *Oratio enim, inquit sapiens, humiliantis se vrbes penetrabit, & donec propinquet non consolabitur, & nō discedet, donec altissimus aspiciat.* O laus immensa humilis orationis, & fructus eximius, proinde valde procurandus. Procidit autem Dominus IESVS IN FACIEM SVAM, vt hereticorū nostri temporis impudentiam, qui has & similes cæremonias canino rodunt dente, factō coargueret ipso. Ne ergo illas tanto duce facere erubescamus, sed potius contra impios piè promouere studeamus.

Itaque

*Christus cum
vram Apo-
stolorum
seruit.*

*ORAN-
DVM Hu-
militer.*

Ecccl. 35. 27.

*CÆRE-
MONIIV
vitandus.*

Orat Christi.

Itaque præmissis istis præludiis, ORABAT UT SI FIERI POSSET TRANSIRET AB EO HORA. Quæ hora? Hora passionis, imo ipsa passio, quod sub typo calicis exprimit dicens: ABBA PATER, SI POSSIBILE EST TRANSEAT A ME CALIX ISTE. Cur orat? ut ostenderet se verum hominem esse.

Et orat im-

possibilia.

Cur?

NOTA.

Quem orat? Et patrem ut audis, & scriptum, & Spiritum sanctum. Orat enim sua humanitate ad suam diuinitatem. Sed cur orat, ut id fiat quod nouerat factu esse impossibile? Orat qui sciuit, ut nos doceret orare, qui nescimus, quid de nobis aliis uic pro quibus oramus fuerit constitutum. Quomodo ergo petit cuius contrarium ultro elegerat? Num forte suum mutauit propositum? Absit. Sed ut similem se esse nostri declararet. Sicut enim in nobis, ita & in Christo duplex fuit appetitus: alter partis superioris, alter inferioris, cui sensus adnectitur. Itaque Christus Dominus hæc dicendo, & orando præsentat patri suo voluntatem, & appetitum partis inferioris. At hæc, inquis, quæ in nobis inordinata esse solent, in Christo ordinatissima semper fuerunt. Omnino ita seres habuit, ea propter statim subiungit, VERUNTAMEN NON MEA VOLUNTAS, SED TUA FIAT, ut nos doceret, quomodo voluntatem partis inferioris

TEMPO-
RALIA
petenda cõ-
ditionate.

fioris voluntati partis superioris, quę eadem
semper esse debet cum voluntate Dei, sub-
mittere debeamus. O sapientia! O bonitas!
Id igitur agamus dilectissimi in omni no-
stra petitione, quę de rebus sit temporali-
bus, qualis fuit ista Christi Domini. Impri-
mamus rogo hęc verba memorię nostrę
valide, vt illis pro necessitate vtamur con-
tinuē. Erunt enim nobis magno vsui.

His dicit IESVS CVM SVRREXIS-
SET AB ORATIONE, ET VENIS-
SET AD DISCIPVLOS illos videlicet
tres, Petrum, Iacobum & Ioannem, INVE-
NIT EOS DORMIENTES PRÆ TRI-
STITIA. Mirum quomodo vna, & eadem
passio aliis somnū inducit, aliis excutit. Hęc
est corporis nostri constitutio diuersa in di-
uersis, vt discamus, & temere vnus aliū non
iudicare, & alter alterius onera portare, vt
nos docet Apostolus. Christus vero monet
acriter, in rebus seriis serio agendum, & so-
mnum excutiendam esse. Nam AIT IL-
LIS QUID DORMITIS? Vis videre
mundi, & mundanorum hominum effigie?
Ea est; dormire cum dormiendum non est,
non dormire vero cum est quiescendum.
Quem ex vobis hęc non tangit parabola?
Consumuntur noctes in epulis ebrietatibus,
solationibus, aleis, aliisque his similibus, &
stertitur postea ad meridiem vsque quando

Vu oratio-

*Eff. & m. q.
n. u. s. v. e. i. c. o. n. t.
r. a. r. i. u. s.*

Gal. 6. 9. 2.

*MUNDVS
CHRISTO
CONTRARIVS.*

orationi, sacri auiditioni, iudicijs exercendis, cæterisque nonnunquam ex præcepti vel officij ratione incumbendum foret. Rectene? Vos ipsi iudicate. Hæc dixerim tum propter præterita, vt ea detestemini: tum ob futura, ne post Paschaj's iterum inuoluamini. Memineritis rogo dicti sponsæ: *laui*

Cant. 5.3.
CON-
STAN-
TIA.

pedes meos quomodo inquinabo eos? O vti nam id de omnibus vobis verificetur, vt ad confessa & sanguine Christi in Sacramento lota, nunquam amplius redeatis peccata. Sed & illius meminisse vos volo quomodo hic Christus arguit discipulos dormientes cum orare debuissent: cum primis verò illum animosum. Nam inquit: SIMON DORMIS? Ac si diceret, Tu qui paulò ante promiseras te moriturum mecum, nûc dormis & NON POTVISTI VNA HORA VIGILARE, quomodo ergo poteris morti te exponere MECVM? Quid hic est doctrinæ? Multum sanè. Docet enim nos Je-

DIFFI-
DENTIA
bona, &
FIDVCLIA

sus, tum fiduciam, tum diffidentiam. Diffidentiam quidem in nobis viribusq; nostris quæ multorum & magnorum causa est vitiatorum: fiduciam verò in misericordia diuina, qua præditus vnusquisque nostrum dicere poterit. *Omnia possum in eo qui me confortat: Sed ne erres, & ne fiducia tua in præsumptionem vertatur, vide quid dicat Christus Petro & socijs: VIGILATE ET*

Phil. 4.33.
PRÆSUM
PTIO ca-
nenda, &

ET

ET ORATE UT NON INTRE-
TIS IN TENTATIONEM inquit ille,
audiamus nos, & intelligamus rogo ut duos
illos terribiles scopulos Scyllam inquam de-
sperationis, & charybdim presumptionis
extrema mala, quae innumeros demergunt
ad infernū inferius, effugere valeamus. Ca-
uebimus autem primum, si in Deo fiduciam
collocauerimus, cauebimus secundū, si quae
audiuimus exequemur: alias enim nō fiden-
tes, sed tentantes erimus Deum, nempe si
media ad salutem necessaria adhibere nolu-
erimus. Clamo itaq; & ego cum Christo VI-
GILATE, ō Christiani, ne iterum post Pascha
in lethargū peccati mortiferi incidatis, fu-
gite occasiones vitiorum, fugite consensum
præbere tentationi, & ORATE Dei implo-
rando auxilium, quod serio se inuocati nulli
deest vnquam. Hac enim ratione non vin-
cemini à tentatione. Ausim affirmare, si id
remedij adhibuissent Apostoli, non incidis-
sent in tam miserum casum.

*DVO SCO
TYKA*

*VIGILAN
DVM.*

*ET O-
RAN-
DVM.*

Neque verò vos oscitantiores reddat,
quod subiungitur SPIRITVS QUIDEM
PROMPTVS EST, CARO AV-
TEM INFIRMA, Sed potius duplici no-
mine terreat: Tum quod hæc excusatio nil
iuuerit Apostolos, qui si voluissent carnem
infirmam spiritui subiugassent, quod &
vos facere potestis: tum ne erretis, com-
V u 2 placen-

*IN SPI-
RITV non
complacen-
dum: sed*

placentes vobis de spiritus promptitudine, cum etiam hac careatis. O quot sic decipiuntur miseri miserè putantes promptum se habere spiritum, cum illum penitus extinxerint! Quid remedij? Id quod de Iesu dicitur, ITERVM SECUNDO ABIIT ET ORAVIT EVNDEM SERMONEM.

*ORATIO
continuan-
da, &*

Tum vt nos idipsum facere doceret: tum vt hæreticos insultantes Ecclesiæ, quod eandem sapius repetat orationem confunderet: Agite ergo & iterate idem etiam centies in despectum infidelium, ædificatione vero fidelium. Quid vero Christus? VENIT ITERVM ET INVENIT EOS DORMIENTES. Quanta sollicitudo de salute proximi, vt scias hac de causa etiam orationem fructuosè interrumpi. Nec id scias modo, sed & imitari placeat. De Apostolis vero dicitur, IGNORABANT QUID RESPONDERENT EL. Audis

*INTER-
RVMPEN-
DA causa
proximi.*

q. totus es in excusandis peccatis. An deerat Apostolis excusationes, quod caro sit infirma, quod OCVLI GRAVATI somno & similes? Minime. Cur ergo illis non vtuntur? Quia nihil profuturas sciebant, quia displicere Deo excusationes nouerant, quia peccatum peccato addere volebant. Idem tu de teipso cogita, & comprime nociuam proteruiam. IESVS VERO RELICTIS ILLIS, ITERVM ABIIT ET ORAVIT

*EXCVSA-
TIO cauē-
da tribus
de causis.*

VIT

VIT TERTIO EVNDEM SERMONEM, DICENS, nosque magis magisque contra impios hæreticos animans,

APPARUIT AVTEM EI ANGELVS DE COELO CONFORTANS EVM. Quid, Deusne confortatione indiget! Non: Sed duplici alia de causa. Cum vt ministerio angelico vteretur, sicut & alias deuicta tentatione fecerat: tum vt suis spem

Cur angelus apparuit.

daret, eos si mediis iam dictis, & explicatis fideliter vsi fuerint, angelico auxilio minimè carituros. Quod quidem certissimum est.

Mat. 4. 11.

Idcirco enim tum sibi; tum aliis, de quibus, & in Scriptura sacra (vt de Patriarcha Jacob & Josue) & in historiis legimus apparere angelos voluit: vt etiam si tu illos non videas

SPES.
Gen. 32. 14.
Ios. 5. 13.

adesse, tamen eorum confortationem certo tibi persuadeas, dummodo vt monui agas quod teneris. Quid vero Christus confortatus? ET FACTVS IN AGONIA PROLIXIVS ORAVIT. Dixi agoniam esse ingentem animi tristitiam: voluit enim vt in aliis ita in hoc fratribus assimilari. Quid vero est contra illam remedij? Num illud quod apud vos ita est, in vsu, vt etiam pro-

Phil. 2. 17.
Impiū contra tristitiā remedium.

uerbio locum dederit: tristitiam bono haustu tollendam esse? Absit à piis Christianis maledictum & stultum consilium: maledictum quia Deus illo offenditur: stultū quia postquam crapulam edormiueris duplica-

tum

Sanctum. tum redibit tormentum. Non hoc igitur quod tibi suggerit mendax diabolus, sed istud quod dat tibi veritas Iesus pharmacum accipe, & ora prolixius. Sed inquis gustum in oratione nullum sentio, imo dolore absorptus, nec orare quidem valeo. At vide quomodo benignissimus Iesus hæc etiam in parte opem tibi ferre voluit. Nam scribitur, **ET FACTVS EST SVDOR EIVS SICVT GVTTÆ SANGVINIS DECVRRENTIS IN TERRAM.** Sustinuistine tu vnquam aliquid eiusmodi? Fieri quidem posse naturaliter tradunt philosophi: at non ea ratione qua illum sustinuit Christus. Quapropter tu cuius dolor, aut tristitia cum Christi agonia ne comparari quidem potest, hæc agas velim. Primo & necessario caue, ne ad depellendum mœrorem medium quod cum peccato esset cōiunctum, aut quaras, aut ab impiis oblatum recipias. Deinde cogita minora te quam Iesum pati. Tum si longas non potes, breues ad Deum funde orationes, suspiria, que talibus semper sunt in promptu, ad Christum identidem conuertendo, & iaculatorias, quas vocant orationes multiplicando. Porremo fide Deo, qui aut ex illis angustiis te respiciet, si id futurum è re tua nouerit, aut confortatorem angelum mittet, vt etiam cum gaudio sustineas, prout multis martyribus illum

ANGOR*Tollitur.**1. Fuga peccati.**2. Meditatione.**3. Oratione**4. Fiducia.*

illum fecisse nosti. Audi enim quantam suorum curam gerat.

TVNC VENIT TERTIO AD DISCIPVLOS SVOS. Nonne vides matrem frequenter ad ægrotum filium etiam noctu surgentem? Sed de sudore sanguineo Jesu aliquid dicamus. Quæris vndenam euenerit? Miraculosum fuisse communis est Catholicorum opinio. origo eius hæc fuisse videtur: permiserat Christus Dominus naturam humanam naturaliter agere, quo factum est, vt timor ille vehemens ex apprehensione tam crudelis mortis proueniens more sibi consueto sanguinem plurimum ad confortandum cor aggregauerit, adeo vt parum abisset quin suffocaretur (no- uimus enim ex historiis multos hac ratione mortuos fuisse) quod intuens Saluator qui multo plura pro salute nostra pati decreuerat, omnipotentia sua sanguinẽ illum per sudorem expulit, qui tam copiosus per poros erupit, vt in terrã ex toto corpore deflueret. Anima Christiana considera hæc & intue- re, quomodo filius Dei ad delenda peccata tua totus à planta pedis vsque ad verticem capitis madet purpureo suo perfusus cruore, sisque obsecro grata, & tum gratiarum actiones, tum sudorem saltem aqueum reddas illi per afflictiones corporis tui, per peregrinationes, & visitationes Ec-

*Sudor san-
guineus le-
su. Synde.*

*GRATI-
TVDO.*

*Tij sudoris
modi varij.*

clesiarum, per opera misericordiae, quae hoc praesertim tempore exercenda sunt, per cōcōnes & eiusmodi exercitia, si spiritualis psona es, per laborē manūū, ut habeas unde tribuas indigenti, per effusionem deniq; etiam sanguinis tui disciplina aut flagelle, si id vel iniunctum tibi fuerit à confessorio, vel ex consilio patris spiritualis vltro susceperis ad memoriam sudoris sanguinei Christi Iesu.

IRONIA
Dei cauenda.

NOTA.

Gen. 3. 22.

*Perperam
dormientes
& vigilantes.*

Sed videamus iam quidnam Christus egerit tertio ad discipulos veniens. Principio **AIT ILLIS DORMITE IAM ET REQUIESCITE.** Ironia est. De qua nihil dico aliud quam cauendum esse summo perē ne in eam incurramus. Semper enim aliquid portendit mali. An non recordamini illius ironiae antiquissimae. *Ecce Adam, quasi vnus ex nobis factus est,* in ipso mundi exordio cum magno primi nostri parentis dedecore, nostroque malo à Deo prolata? Similiter ista probrosa, & nociua fuit Apostolis, praesertim Petro. Idcirco subiungit Christus: **SUFFICIT.** Quod verbum clarè demonstrat illa ironicè dicta fuisse. Cum vero addit, **SURGITE EAMVS, ECCE APPROPINQVAT QUI ME TRADET.** Perstringit illos qui propter Christum, suumque commodum spiritale vigilare noluerunt, iam iam vigilaturi propter Judam traditorem, & corporale periculum. O quot habent imitatores etiam in isto

CVM LATERNIS ET FACIBVS ET ARMIS Contra inermem in tenebris orantem. O quam diligens est mundus & diabolus in vrgendis suis propositis. O vti nam nos vel dimidium huius curæ adhibeamus in promouendis rebus diuinis & quæ ad salutem animæ nostræ spectant, quam adhibebimus in negotijs mundanis: quam magni sancti breui efficeremur tempore? Nonne vidistis quam ingentem manum satellitum tum Ethnicorum tum Iudæorum collegit iste nequâ? Nempe vt sicut ipse præmonuerat antea milites dicens: DVCITE CAUTE, ita ipse quoque esset cautus. *At non est sapientia, nõ est prudentia non est consilium contra Dominum, inquit scriptura, propterea nihil Iudas effecisset hisce artibus omnibus, nisi ipse Iesus vtrò se illis obtulisset, imo nec agnouisset eum, nisi se illi manifestasset.* Posteaquam enim, sicut olim David contra Goliath, ita Christus Iesus tanquam dux animosus exponens se morti, non pro Israelitico tantum vt ille, sed pro omni populo, & turbæ solus obuiam processisset, DIXIT EIS, QVEM QVÆRITIS? Illi vero RESI ONDERVNT EI, IESVM NAZARENVM. DICIT EIS IESVS: EGO SVM. Auditis quam clarè respondeat, & int. epidè se gerat? Quid verò fuerit

SOLERTIA Christianna.

Cautus Iudas.

Pro. 21. 30.

1. Reg. 17. 44.

subse-

subsecutum, narrat idem Ioannes dicens,
 STABAT AUTEM ET IVDAS QUI
 TRADEBAT EVM CVM IPSIS. VT
 ERGO DIXIT EGO SVM, ABIE-
 RVNT RETRORSVM ET CECIDE-
 RVNNT IN TERRAM. O potentia
 vnus verbi Iesu! Confidamus illi charissimi,
 Potens est enim eripere nos ex omnibus pe-
 niculis, & faciet dummodo nos velimus,
 quod ipse nos vult velle. Prostrati vero quid?
 Postquam aliquantulum iacuisent surrexe-
 rūt, procul dubio, sic volente Iesu qui ITE-
 RVM INTERROGAVIT EOS,
 QVEM QVÆRITIS? Non quod igno-
 raret, sed ne illi ignorarent quem quære-
 rent, & ut suos liberaret ex manibus eorum.
 Nam respondentibus illis idem quod antea
 ait Christus: DIXI VOBIS QVIA EGO
 SVM: SI ERGO ME QVÆRITIS SI-
 NITE, verbum imperantis est cui & obedi-
 tur, HOS ABIRE. Vbique & semper pa-
 terna de suis cura Iesu relucet miranda, a-
 manda, procuranda. Additur & ratio cur
 hæc protulerit Christus, nempe VT IM-
 PLERETVR SERMO QVEM DI-
 XIT paulo ante post vltimã cœnam. QVIA
 QVOS DEDISTI M HI NON PER-
 DIDI EX EIS QVENQVAM.
 Quod de perditione animæ in æternum pri-
 mario intelligitur, ideo ibidem filij per-
 ditionis,

*Et omnipotens.
 Ideo fidendum est.*

*Interrogationis Christi
 si dua causa.*

*Cura vna
 de suis.
 Ioan. 17. 9.*

*Et mira pro
evidentia.
Ideo
FIDE EI.*

*Judas mira
culo obsti-
nator.*

*Vltimum
remedium
Juda adhi-
bitum.*

*Amicum
Vocat dis-
pliciter.*

ditionis, id est Judæ facit mentionem. Sciuit enim Christus quod si tunc capti fuissent Apostoli incidissent in magnum animæ periculum, proinde illos liberat. Nobisq; idem faciet si sincero corde eius insliterimus vestigiis: Neminem enim perdit, nisi qui perdit seipsum perdere voluerit vt Judas.

Quid vero Judas post hoc miraculum quod in seipso expertus est, quando cum aliis verbo prostratus corruit, factusne est melior? Imo obstinator. Nam cum antea dedisset suis SIGNVM DICENS, QVEMCVNQVE OSCVLATVS FVERO IPSE EST TENETE EVM, CONFESTIM ACCEDENS AD IESVM, DIXIT AVE RABBI, ET OSCVLATVS EST EVM: DIXITQVE JLLI IESVS, AMICE AD QVID VENISTI? O JVDA OSCVLO FILIVM HOMINIS TRADIS. Hoc est vltimum quod scelerato homini adhibuit remedium Christus Dominus. Remedium inquam plenum sapientia, amore & benevolentia. Sapienter monet Judam, se scire quid moliat. Amâter osculari se ab eo patitur, benevolè amicum vocat. Cur quæso cum nosset eum, nō amicum, sed inimicum fuisse? Duplici potissimum de causa, nempe tum, quod Judas se amicum simularet: tum quod Christus verè conversionem ipsius sitiret

tiret; essetque paratus etiam tunc in amicitiam illum recipere. O bonitas Jesu: Sed ne abutamini ea obsecro. Vocat ille, clamamus & nos: redite o peccatores ad amicitiam Jesu, nolite obdurare corda vestra, qui necdum confessi estis, ne idem vobis quod Judæ eueniat. Facite ergo rogo, oro, obsecro. Sed & alia est hic doctrina pro omnibus, videlicet vt imitando Jesum inimicos nostros diligamus, & verè pro amicis illos habeamus ac amicitiam nostram illis offeramus. O doctrina & pulchra & necessaria!

CONTRITIO.

INIMICI dilectio.

Hæc Jesus ad Judam, ad reliquos vero *Quid Christus ad surbas.* quid? TANQVAM AD LATRONEM, inquit, EXISTIS CVM GLADIIS ET FUSTIBVS COMPREHENDERE ME. Cum ego non latro, sed benefactor vester fuerim. Et ne putetis vos si capi nollem quicquam effecturos recordamini, quod QVOTIDIE APVD VOS SEDEBAM DOCENS IN TEMPLO, ET NON ME TENVISTIS: Proinde neque nunc quidem me teneretis, si teneri nollem. SED HÆC EST HORA VESTRA ab aeterno vobis concessa. ET POTESTAS TENEBRARVM, tum infernalium, tum vestrarum vt iuxta excæcationem mentis vestræ, quod vobis placet mecum faciatis. Hæc est Christi Jesu cum ad alios, tum ad PRINCIPES SACERDOTVM, ET MAGISTRATVS TEMPLI ET SENIORES, qui in horto aderant strictim explicata

Scopus Christi.

TERROR
obstinatis.

Petrus gladio scitur.

Figura.
1. Reg. 14.
23.

plicata oratio. De qua multa dicenda forent sed nec pauca loqui libet. Video enim rem in longum protrahi nimium. Itaq; scopum tantum aperio, & obstinatis admonitionem adiungo. Propositū Christi primarium fuit docere Judæos se voluntariē pati. Doctrina vero induratis, & terror terribilissimus est, ut cogitent & dispiciant, ne eo protervia, & impœnitentia sua deueniant, ut tandē Christus permittat illos, quod volunt agere. Quo hominum statu nullus est, esseve potest in mundo funestior. Admittite id ad cor, ô duri corde, & tandem respicite antequam veniat **HORA VESTRA**, quam solus Deus nouit, **ET POTESTAS TENEBRARVM**, qua finita protrudamini in tenebras inferni inferioris.

Cæterum dum hæc aguntur Apostoli, querunt **DOMINE SI PERCVTIMVS IN GLADIO?** Forte videntes milites, & ministros prostratos in terra animosiores facti occidere illos volebant, sicut olim cædentes ante Ionathã armiger eius interficiebat. Nec vero expectato responso Christi **PETRVS HABENS GLADIVM EDVXIT EVM, ET PERCVSSIT PONTIFICIS SERVVM, ET ABCIDIT AVRICVLAM EIVS DEXTRAM, ERAT AVTEM SERVO NOMEN MALCHVS**, id est rex. An in hoc facto peccauerit Petrus, ut qui-

quidā volunt, vel non vt sentit August. non
 disputo, sicut neq; de dictis Christi ad Petrū
 plenis multum doctrinis tam Politicis, quam
 aliis differo, quia nec tempus, nec locus lōgas
 patitur digressiones. Duplex tantū mysteriū
 pando quod Christum intendisse non dū-
 bito. Nempe voluisse, vel permisisse Jesum,
 vt Petrus seruo summi Pontificis regis nomine
 insignito amputaret auriculam dextram.
 Primum vt praefiguraret tam regnum, quam
 sacerdotium ab ingratis Judæis ablatum iri,
 quod in temporalibus quidem per Titum
 Imperatorem; in spiritualibus vero opera
 vicaria Petri peractum est. Secundo vt sci-
 amus omnes quos gladius spiritualis Petri,
 & successorum eius ferit, dextra veritatis
 carere aure, ac omnia sinistrè audire, lege-
 re, interpretari. Quod non solum in Ju-
 daeis, sed & in schismaticis, & in hæreticis,
 & in omnibus sedi Petri rebellibus factum
 fierique luce meridiana clarius conspici-
 mus. Faxit Jesus, vt mala hæc multiplicari
 desinant. Addo tertium ex eo quod sub-
 iungitur, Christum videlicet, CVM TE-
 TIGISSET AVRICVLAM Malchi fa-
 nasse illum. Id vero quid aptius designat,
 quam quod & Isaias, & Paulus prædixerunt
 reliquias Judæorum in fine sæculorum in
 auricula hac sanatum iri, beneque, & audi-
 turas, & credituras?

*Mysteriū
 1. Iudaorū
 reprobatio.*

*2. Rebelliū
 Ecclesia
 falsitas.*

*3. Reliquia-
 rum sal-
 uatio.
 Isa. 10. 22.
 Rom. p. 27.*

Sed

*Comprahē-
datur Chri-
stus.*

Sed nunquid Judæi, & milites illi hoc se-
cundo miraculo cum beneficio coniuncto
quietiores effecti fuere? Minime. Quini-
mo ACCESSERVNT ET MANVS
JNIECERVNT JN IESVM, ET TE-
NVERVNT, ET LIGAVERVNT E-
VM. Dum vero hæc aguntur DISCIPVLI

*Apostoli
fugiant.*

EIVS RELINQVENTES EVM O-
MNES FVGERVNT, tam illi qui in
Gethsemani remanserunt, quam isti qui in
horto cum Christo fuerant. Petrus tamen
postea cum Joanne reuerfi à longè sequebā-
tur. Itaque nullum præter Jesum compre-
henderunt Jesu sic volente. Nam & ADO-
LESCENS QUIDAM quem TENVE-
RVNT RELICTA SYNDONE NV-

*Adolescens
quis.*

DVS PROFVGIT elapsus ex manibus
eorum. Quis vero is adolescens fuerit non
constat. Nam Joannem Apostolum hinc in-
telligi, vt quidam volebant nimis est impro-
babile. Cum Joannes postea vbique cum
Jesu fuerit vsque ad crucem, nec quisquam
quicquam mali ei intulit. Probabilius est
custodem horri fuisse, qui tumultu illo ex-
citatus è strato se proripuerat tectus Syndo-

*Quid tunc
actum me-
ditandum
relinqui-
tur.*

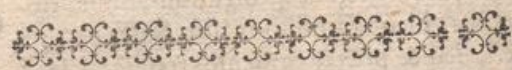
ne, quàm postea reliquit. Porro quonam
modo se COHORS illa, & TRIBVNVS
& MINISTRI JVDÆORVM, tam
cōprehendendo quam ligando Jesum cum
eo gesserint, meditandum vobis relinquo,
cum

cum scriptura, in qua explicanda satis laboris habebimus, nihil amplius hac de re dicat. Absque verberibus protrusibus, impetitionibus, hisque similibus non fuisse certum est. Sed & præter funiculos tenuiores sæuè manus constringentes, catena ferrea Christum oneratum fuisse, improbabile certè nõ est: cum propter meditationes spiritualium virorum & sceminarum: tum ob illa proditoris verba, TENETE EVM, ET DV-CITE CAUTE. Verum vt dixi, & ista & alia quæcunque in itinere illo toto vsque ad domum ANNÆ acta sunt, vobis tum domi, tum peregrinantibus ad Ecclesias, & recolentibus vias Domini Jesu amaras pro vobis susceptas contemplanda, & ruminanda trado, ac diligenter commendo. Vtque in his & dolorem, & gustum sentiatis opto, & à Domino Jesu rogo: dolorem quidem, tum *Imprecatio,* contritionis pro peccatis: tum compassionis pro afflictionibus, quas Jesus vestri causa hodie pertulit: gustum vero in ipso dolore, & propter ipsum dolorem. Nam vt in decursu orationis diximus, nouit omnipotens manus Domini Jesu, isthæc coniungere cum magno animarum fructu ac emolumento. Hæc de prima concionis parte dicta sufficiant. Vt vero alteram feliciter aggrediamur & perficiamus, diuinum nobis implorandum est auxilium quod possitis

Pauca prælibantur.

Imprecatio,

1048 PASS. DOM. N. IESV CHRISTI.
tis genibus recitando Pater & Aue facia-
mus.

PRINCI-
PES IV.
DEO.
RVM.

Sap. 18. 14.
A dissimili.

Compara-
tio noctium
Iesu.
Isa. 2. 3.

SECUNDA PARS.

CUM quietum silentium contineret omnia,
et nox in suo cursu medium iter haberet
omnipotens sermo tuus exiliens à regalibus se-
dibus prosiliuit, inquit sapiens prophetans
natiuitatem Iesu, interprete Ecclesia. Qui-
etissimum igitur fuit illud noctis medium,
quo mundi Saluator mundo apparuit: ac
hodiernum, quod passioni eiusdem Iesu ini-
tium dedit, fuit inquietum nimis. Illic enim
quietum silentium continet omnia, hic inque-
tudinibus, clamoribus, nequam iubilis re-
sonant omnia. Lætantur enim & exultant
scelesti illi, sicut exultant victores capta præda,
& præda diu multumque ab iis desiderata.
Noctem vero ut illic, ita & hic medium i-
ter tunc habuisse patet. In illis enim, quæ
heri & hodie hucusque recensuimus in cœ-
na, inquam, tam veteris quæ post occasum
solis inchoabatur: quam noui Paschatis;
in concione longa, in itinere ad hortum, in
oratione Iesu, & quæ circa illam ac capti-
uationem acta sunt, sex horas consumptas
fuisse

fuisse vix quisquam dubitare poterit. Dimidiata igitur nox erat. Fuit enim tunc, vt nosti æquinoctium, quando lictores illi, & Judæi scelerati ac crudeles magnis cum vociferationibus, ADDUXERVNT JESUM AD ANNAM PRIMVM. ERAT ENIM SOCER CAIPHÆ, QVI ERAT PONTIFEX ANNI ILLIVS, inquit solus Joannes, referens nobis & progressum istum Jesu, & causam cur primum ad Annam ductus fuerit, cui nos & alias addere possumus: nempe fecisse id illos, tum gloriandi de capta præda, tum gratificandi Annæ gratia: tum quia forte domus illius fuit in itinere, quo ad Caipham eundum erat.

*Ad Annam
Christus
ducitur 4.
de causis.*

Quid vero apud Annam actum fuit? Duo quidem insinuat Joannes nempe tum negationem Petri, tum interrogationem de discipulis & doctrina. Verum neutrum ibi accidisse multo est probabilius. Joannem enim interrupisse ordinem, quod haud rarum est apud Evangelistas non solum ex aliis, sed etiam ex ipsomet, si diligenter legatur, animaduertetur. Incidit autem Joannes in hanc digressionem, vel potius anticipationem, vt ego reor, ex eo quod recensere cœperat, quomodo ipse cum Petro SEQUEBATVR EVM (per aliū enim discipulum seipsum notauit Joannes, vt & anti-

*Parum ibi
actum.*

*Joan. enim
digreditur
ex occasione.*

quorum est opinio, & phrasis eius denotat. Semper enim Joann. de seipso periphrastice loqui consuevit) & quomodo Petrum introduxerit in ATRIVM PONTIFICIS, quod vique apud Caipham factum est, vt & alij narrant, & ipse non abnuat, quando alias negationes post remissum Jesum ad Caipham recenset. Quare ab illis verbis, SEQUEBATVR AVTEM, &c. vsque ad illa, QUID ME CÆDIS, omnia quasi in parenthesi à Joanne posita esse, & ad domum Caiphæ pertinere certo mihi persuadeo. Hæc altera enodanda causa. Annas itaque nihil aliud fecit, quam collaudata diligentia, & industria nebulonum illorum qui Christum adduxerunt. MISIT IESVM LIGATVM AD CAIPHAM PONTIFICEM, vt idem Joan. testatur.

*Ducitur ad
Caipham
Iesus.*

Milites itaque cum Judæis, qui illis aderant iussa Annæ exequentes, ADDUXERVNT IESVM AD SVMMVM PONTIFICEM CAIPHAM. VBI SCRIBÆ ET SACERDOTES CONVENERANT, non tamen omnes, sed aliqui tantum: Plenum enim concilium celebratum fuit mane, vt inferius videbimus. PETRVS VERO SEQUEBATVR A LONGE, quæ Joannes, qui ERAT NOTVS PONTIFICI, vel propter domum illi venditam, vt quidam volunt, vel alia de causa, DIXIT
OSTIA-

*Occasio &
ordo nega-
tionum Pe-
tri.*

OSTIARIÆ, vt ianuam aperiret. ET EXI-
 VIT, ET INTRODVXIT PETRVM
 cum magno ipsius malo. Nostis enim quam
 turpiter ibi non semel, sed ter Christum ab-
 negauerit, imo pluries. Nam singula pœnè
 negationes multas in se complectebantur.
 Reducuntur autem ad tres, quia tres insul-
 tus tentationum habuit. Neque vero erant
 continuatæ, vt iam videbitis. Porro ordo
 inter illas hic fuisse videtur. Prima omnino
 apparet facta in ingressu, ipsisque foribus ad
 interrogationem ancillæ, quæ illi aperuit. Id
 enim tam apertè dicit Joannes, vt & occa-
 sionem iusinet. Nam post illa verba quæ
 recitauimus, statim subiungit. DICIT ER-
 GO PETRO ANCILLA OSTIARIAS
 NVNQVID ET TV EX DISCIPV-
 LIS ES HOMINIS ISTIVS? Sicut est
 iste qui te introduxit? Id enim & particu-
 la collectiua, ERGO, & verba illa, ET TV
 testari videntur; nempe ancillam non igno-
 rasse, Joannem fuisse discipulum Christi. Per-
 mittebatur tamen ingredi, & egredi, libere-
 que omnia agere, imo etiam ipsi cruci affa-
 re, tum quod esset notus Pontifici, vt iam
 audistis: tum quod esset iuuenis, quem ni-
 hil obfuturum hac in parte putabant Judæi.
 Itaque ad hanc interrogationem duobus
 tantum verbis respondet Petrus, NON
 SVM. Non enim grauis fuit illa tentatio,
 Xx 3 quip-

*Prima le-
 uior in ipsis
 foribus.*

*Joannes cur
 permitte-
 batur in-
 gredi.*

quippe, quæ ex suspitione solum modo procedebat, grauitèr tamen eum prostrauit.

*Secunda
grauior in
atrio.*

Sed multo grauius Petrum perdidit altera tentatio. Cum enim esset IN ATRIO partim STANS, partim sedens, proinde non parum temporis intercedere debuerat, CVM MINISTRIS AD IGNEM, ET CALEFACIENS SE, instigante alia ANCILLA, quæ id à priore forte, vt fit, intellexerat, & dicente CIRCVMSTANTIBVS, QVIA HIC ERAT CVM IESV NAZARENO vnus illorum VIDENS EVM DIXIT, non iam dubitâdo, vt prior illa ancilla, sed affirmando, ET TV DE ILLIS ES. Propterea etiam Petrus fortius, quam antea, ITERVM NEGAVIT CVM IVRAMENTO, QVIA NON NOVI HOMINEM. Nec semel, sed sæpius hæc, vel similia verba tunc repetiit exagitatus à diuersis. Constat igitur hunc secundum eius lapsum maiore fuisse. A quo ne primo quidè

*Tertia omnium
grauissima.*

galli cātu, cuius Marcus meminit corrigi potuit. At tertius fuit omnium sceleratissimus, quia tentatio etiam fuit terribilior. Etenim INTERVALLO FACTO, QVASI HORÆ VNIVS, inquit Lucas, videtis quomodo res protrahitur? varij variè eum vexare ceperunt asserentes, & ex loquella probantes illum ipsum esse. Ac tandè, DICIT ILLI VNVS COGNATVS EIVS, CVM ABSCIDE.

SCIDERAT PETRVS AVRICVLAM,
 NONNE EGO TE VIDI IN HORTO
 CVM ILLO? Quod adeo percudit Petrum,
 vt non negare modo, sed etiã DETESTA-
 RI, ANATHEMATIZARE, ET JV-
 RARE cœperit se, nec nosse quidem HO-
 MINEM ISTVM, QVEM nec nominare
 vult. Aspicitis ille animosus in promissis, quã
 vanus fuerit factus in opere? imo & obfir-
 matus aliquot horis in peccato, à quo neque
 primus, neq; alter galli cantus auocare eum
 poterat, donec tandẽ CONVERSVS DOMINVS
 RESPEXIT PETRVM, tunc enim demũ, & præ-
 dictionis dominicæ RECORDATVS EST, ET
 EGRESSVS FORAS FLEVIT AMARE.

Hęc simul omnia de negationibus Pe-
 tri ipsis ferè Euangelistarum verbis reddere
 volui. Primo, vt concordiam illorum qui
 discordes esse videntur demonstrarem. Se-
 cundo, vt ordo negationum pateret omni-
 bus, imo & occasio. De duabus prioribus di-
 xi, postremæ occasionem reor fuisse, inter-
 rogationem Pontificis de his discipulis, qua
 permoti ministri rem diligētius inuestigare
 aggressi sunt. Euangelistæ vero diuersimo-
 dè eas narrant, quia & modis variis nega-
 tiones istæ prolatae fuerunt, & diuersis ac-
 ciderunt temporibus. Postremo attuli hæc
 vt tria pernecessaria vobis ob oculos po-
 nerem. Primo originem peccati Petri,

*Causa di-
 horum.
 1. Concor-
 dia Ewang.
 2. Ordo &
 occasio po-
 strema.*

*3. Tres do-
 ctina qua*

*NOTAES
COLV-
BROS
FVGE.*

*POENI-
TENTI-
AM NE
DIFFE-
RAS.*

*Obiectio du-
pliciter ar-
guitur.*

*Quando
Christus
nos vitu-
erit.*

quæ duplex fuit, altera præsumptio de suis viribus, altera consortiū malorum. O quot millia hominum hæc etiam nunc perdunt? Audite, intelligite, fugite hæc duo tanquam duos colubros venenatissimos. Secundo aperio vobis progressum in peccato de malo in peius, ut oculis vestris in Petro luce meridiana clarius intuiti estis. Intueatur etiam quilibet idem in seipso, & principiis obset. Tertio noto quam difficile sit à peccato surgere, quod tam facile vobis videtur, ut sapè contemptim dicatur. Pœnitebo postea. Caue, caue: vides enim quid cum Petro actum fuerit; quem si Christus aspicere neglexisset actum de illó fuisset. Id ipsum tu perhorresce. Sed inquis Christus paratus est semper peccatores intueri. Quare ergo quæso hic non statim id Petro fecit? Quid vero respondebis quando tibi Jesus exprobrabit, quod sapius te aspexerit, tu vero aspectum eius contempseris, neque ad pœnitentiam cor tuum inflexeris? Quid putas si id Petrus fecisset, an veniam meruisset? Non arbitror si Catholicus es, id te sentire. Tibi igitur id applica, & vide ne tu à Christo oculos tuos auertas, quando ipse suos ad te conuertit. Id vero facit quoties te vel internè per remorsum conscientia, vel externè, tum per concionatores, tum modis innumeris ad resipiscendū pertrahit. Facias ergo quod fecit

fecit Petrus, & caueas quod non cauit Judas, & res bene tibi cedit. Verum quia de utroque dictum est heri, non est quod idem verbis à me, sed est quod factis à vobis repetatur. Faxit Deus.

Petro expedito ad Jesum redeo, qui constitutus coram Caipha summo sacerdote, bis ab eo iudicatus est. Primo statim postquam adductus fuit nocte profunda, in domo ipsius: quod iudicium non adeo multorum fuit. Secundo mane cum pleno illo septuaginta duorum Senatu Senadrin dicto, in praesentia magistratus templi, & Pharisaeorum peractum est. Quid vero in alterutro eorum gestum fuerit; etsi clarè non cõstet, colligi tamè haud improbabiler potest: nempe in nocturno isto scrutiniij causa quaedam praemissa fuisse. Ex quibus erat illud, quod Ioannes quasi in domo Annæ factum his describit verbis, PONTIFEX ERGO INTERROGAVIT JESVM DE DISCIPVLIS SVIS, ET DE DOCTRINA EIVS. Haud parum enim id pertinere videbatur ad ipsorum propositum. De discipulis quidem, tâquam de complicibus: de doctrina autem, tanquam de fundamento cauillationum, & calumniarum. At Jesus sapientissimè priorem quidem quaestionem omnino reiecit. Notum enim fuit omnibus, & ipsi Pontifici, qui Joannem nouerat, qua-

*Christus
bis à Cai-
pha iudi-
catus.*

*Primo no-
ctu, sibi*

*Duo inue-
stigt Cai-
phas.*

*1. De disci-
pulis. tacet
Christus,
causa dis-
tur.*

les discipulos habuerit, quod non petulantibus, non doctos, non turbatores, sed pauperes, simplices, & iuxta mundi opinionem vilissimos.

*2. De do.
Griua,
Respondet
sapientiss.
ms.*

Ad alteram quæstionem, RESPONDIT EI IESVS, EGO PALAM LOCVTVS SVM MVNDO. EGO SEMPER DOCVI IN SYNAGOGA, ET TEMPLO QVO OMNES IVDÆI CONVENIUNT. Nihil legi clandestinè, nihil in angulis, quod seditiosorum, & seducentium qualem vos me esse asseritis est proprium: sed palam, & apertè docebam omnes, ET IN OCCVLTO LOCVTVS SVM NIHIL, quod aut iis, quæ publicè dixi esset contrarium, aut scire te oporteret. Ita que QUID ME INTERROGAS, cui fidem adhibere non vis? INTERROGA EOS QVI ME AVDIERVNT, si tu ipse ne perderes auctoritatem tuam audire me neglexisti, quære ex aliis, QUID LOCVTVS SIM IPSIS à ministris, & subditis tuis, à Phariseis, à Sacerdotibus, à templi præfectis, & reliquis amicis tuis, quibus tu credis, ab his perconteris. ECCE enim HI SCIUNT QVÆ DIXERIM EGO. Proinde referre tibi poterunt omnia. Imo iam reuulerant. Adeo enim notum fuit Cayphæ, & sociis eius quid Christus doceret, vt etiã scirent de eius resurrectione: prout corã Pilato faten-

NOTA.

Mat. 27. 63.

faten-

fatentur, quod tamē ipsi Apostoli intelligere non poterant. Hæc erat Christi ad Pontifices paululū à me diducta oratio, quæ quoniam libera eis visā est, VNVS ASSISTENS MINISTRORVM DEDIT ALAPAM JESV DICENS, SIC RESPONDES PONTIFICI? Tu personā vilissimā personam, quā nulla maior ita tractas? tu Pontificem cum tanta auctoritate, & acerbitate alloqueris? RESPONDIT EI JESVS, SI MALE LOCVTVS SVM TESTIMONIUM PERHIBE DE MALO. SI AVTEM BENE QUID ME CÆDIS? Cornuto hoc argumento Christus Dominus cum stultum illum, & nequā ministrum, qui nec capax, nec dignus erat responso, tum vero Pontificem petit, ac iniustitiæ arguit sapientissimè.

Verum mirabitur forte quispiam quomodo is qui docuit discipulos suos dicens: Qui te percutit in maxillam præbe ei & alteram: nunc non solum ipse id non faciat, sed etiam percutientem se arguat? At mirari quis pius desinet, imo laudare diuinam Jesu providentiam non cessabit, cum causas dictorum considerauerit. Prima est, interpretatio dicti illius. Non enim ibi docuit Christus ut quis cuius stulto se percutienti alteram porrigat maxillam: sed docuit animi promptitudinem ad patiendum & sustinendos tum corporis dolores, tum ignominias & ipsas etiam alapas Dei, Christi, fidei,

Pro quo alapam accepit,

Et respondet dilem- mate.

Obiectio de altera maxilla inde quinq; doctrina. Luc. 6. 29,

1. ANIMI præparatio ad inst. 11. de.

2 PROXI
MI corre-
ctio.
Exemplum
Iesu.
NOTA.

fidei, & veritatis causa. Secundo docuit quan-
do necessitas aut utilitas proximorum re-
quirit, non nunquam arguere & rationibus
conuincere mala facta illorum. Tertio do-
cuit, cum nihil efficimus, tacere & patienter
ferre omnia. Ista à Christo hic facta clarè
intueris. Etenim arguit & officij admonet
non tam percutientem vt dixi, quam iudi-
cem nequam, qui contra omne ius & equi-
tatem hominem non condemnatum per-
mittit percuti absq; vlla causa. Factiq; id in
ipso principio: vt vel errorem suum agno-
scat & ministrorum petulantiam cohibeat,
vel in extremo iudicio sit inexcusabilis.
Quando verò nihil se proficere animaduertit,
in posterum ita se gerit, vt per totum pas-
sionis suæ crudelissimè tempus vsq; ad mor-
tem ipsam ne vnicum quidem verbulum
protulerit, quo tot iniurias & tormenta sibi
illata arguere videretur, & non solum *genas*,
sed etiam totum corpus suum *dedit percuti-
entibus*, vt futurum olim Propheta prædixe-
rat. Quod verò tanta cum grauitate ac quasi
acerbitate responderit factum est, tum quia
sciuit ita id tum temporis expediuisse, tum
vt doceret non scandalizari, sed ædificari
potius nos debere, quando aut videmus, aut
legimus in vitis Sanctorum quosdam cum
aduersarijs Christi & Ecclesiæ duriusculè se
gessisse, ac in faciem eis restitisse, verbisque
gra-

Isa. 50. 6.

4. NON
SCANDA
LIZARI.

granissimis ac increpationibus plenis, tum iudices, principes, reges, tum hæreticos insectos esse, & nunc etiam aliquando insectari. Spiritus enim Domini sicut variè varios impellit, ita nouit, quo quid tempore fieri maximè conducit. Denique peculiarem doctrinam habent hinc iudices, ne quicquam præter legum præscriptum à licitoribus, rabulis, aut his similibus fieri permittant etiam in fontes, multo minus vero in insontes.

S. NIHIL CONTRA IUS AGERE.

Quid vero præterea eadem nocte actum fuit? Id Matthæus his describit verbis, **PRINCIPES SACERDOTVM**, id est, tam ipse summus Pontifex, quam alij qui alicui vici sacerdotū ex viginti quatuor, quas Dauid constituerat, præerant (hi enim etiam principes sacerdotum vocabantur: Summus autem vnus tantum erat.) **ET OMNE CONCILIVM eorum, qui tunc aderant, QVÆREBANT FALSVM TESTIMONIVM CONTRA JESVM, VT ILLVM MORTI TRADERENT, ET NON INVENIEBANT.** Quidni hic iubilando exclamem cum Apostolo, *Talis decebat vt nobis esset Pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, Sit nomen eius benedictum in sæcula.* Nonne videtis quam verum fuerit quod paulo ante Christus Jesus aduersariis suis in faciem dixerat.

Falsa testimonia conquisuntur.

1. Par. 24.

Nec inueniuntur. Heb. 7. 26. Iubitus Christianorum.

Ioan. 8. 46 xerat, *Quis ex vobis arguet me de peccato?* En quomodo non arguere modo, sed ne confingere quidem potuerunt crimen aliquod contra illū. Hæc est consolatio nostra Christiani mei, hæc iaus nostra in ecclesia sancta, talem habere Salvatorem, qualem & ex Paulo, & ex facto hodierno vobis depinxi. Satagamus dilectissimi, pro virili parte nostra, vt Saluator generis humani purissimus puritatis suæ aliquid in nobis inueniat, qui non nisi puros corde saluare consuevit. Quam verò verum fuerit quod hîc dicitur, patet ex euentu, tum vniuersim, tum particulariter. Vniuersim quidem: **NAM CVM MVLTIS TESTIMONIUM FALSVM DICERENT ADVERSVS EVM, CONVENIENTIA TESTIMONIA NON ERANT**, ait scriptura. Singillatim verò; quia **NOVISSIME VENERVNT DVO FALSI TESTES** tanquam quid maximi momenti & crimen evidens prolaturi in medium; cum vltra falsitatē, ne specimen quidem criminis haberet q̄ dicebatur. Aiebant enim: **NOS AVDIVIMVS EVM DICENTEM, EGO DISSOLVAM TEMPLVM HOC MANV FACTVM ET POST TRIDVVM ALIVD NON MANV FACTVM ÆDIFICABO.** Magnum nefas, non Christi sed istorum impiorum. Porro hinc colligite qualia extiterent
alia

*PVRITATISTVDEN-
DVM.*

*Plurimum
testimoniū.*

alia obiecta, quandoquidem hoc primarium tam ineptum, tam mendax, tam inconueniens fuerit. Ideo subiungitur: ET NON ERAT CONVENIENS TESTIMONIVM JLLORVM. Falsum fuit. Verba enim Christi hæc erant; *Soluite templum hoc & in tribus diebus edificabo illud.* Vbi neq; dicit, EGO DISSOLVAM neque templi MANV FACTI mentionem facit vllam, quod isti mentiuntur: sed inquit *Soluite*, vos videlicet. Ineptum etiam fuit quia etiamsi verum extitisset quod asserbatur tamen quid fuisset dignum morte in dicto isto? Inconueniens verò erat dupliciter, tum quod testes non conuenirent in dando testimonio, quia varij variè dicta Christi referebant, vt patet ex Euangelistis tum quod non esset conueniens proposito Iudæorum. Sciebant enim istud nihil valitum apud Pilatum, propter quem testimonia colligebant. Ipsi enim sine vllis testibus & inquisitionibus parati erant Jesum morti tradere & occidere.

Falsum.

Ioan. 2. 19.

Ineptum.

Inconueniens dupliciter.

Quapropter cum Caiphas animaduertisset nihil se proficere nec inuenire quicquã quod illi contra Christum patrocinari posset, alio se cõuertit & ipse illũ deus aggreditur. Ac primũ quidẽ JNTERROGAVIT JESVM DICENS: NON RESPONDES QVICQVAM AD EA QVÆ TIBI OBIIICIVNTVR AB HIS? JL
LE AV.

Caiphas ipse interrogat Christum.

1. Quædam ad qua non respondet.

*CAPELLI
Etc silen-
tio prater-
unda.*

*2. An esset
Christus.*

LE AVTEM TACEBAT, ET NI-
HIL RESPONDIT. Docens aperta men-
dacia, cauillos, ineptias, responso digna non
esse. Cuius tamen nos ex impatientia con-
trarium plerumque facimus: Proinde discere
re debemus Christum etiã hac in parte imi-
tari. Deinde videns Caiphastacem JE-
SVM, RVR SVM INTERROGABAT
EVM, ET DIXIT ILLI, TV ES
CHRISTVS FILIVS DEI BENEDI-
CTI? An quæsitum istud tum temporis fa-
ctum fuerit dubitant quidam. Nec imme-
rito. Nullus enim Euangelistarum dupli-
cis huiusmodi interrogationis mentionem
facit. Quod vero in verbis discrepent, id
more suo agunt, vt ex omnibus plenum sen-
sum colligamus. Sequamur tamen nunc
communioem opinionem, & dicamus bis
Caiphastacem hac de re interrogasse Iesum, &
in domo quidẽ sua vel his vel illis, quæ sunt
apud D. Matthæum verbis, ADIVRO
TE PER DEVM VIVVM, VT DI-
CAS NOBIS, SI TV ES CHRISTVS
FILIVS DEI. Ad quod respondet, & DI-
CIT EI IESVS, TV DIXISTI, vel vt
habet Marcus, EGO SVM; vtrumque e-
nim phasi Hebræa idem significat. Priori
tamen frequentius vitur Christus etiam cū
Pilato loquendo, propter sibi familiarem
virtutem humilitatis. Quem imitemur
quæso

*Respondet
se esse.
HV MILI.
TAS sc.
Eunda.*

quæso: magna de nobis aut tacendo, aut si loquendum est magnificè non referendo.

Porro hoc responso audito, PRINCEPS SACERDOTVM SCIDIT VESTIMENTA SVA, DICENS BLASPHEMAVIT, QUID ADHVC EGEMVS TESTIBVS, ECCE NVNC AVDISTIS BLASPHEMIAM, QUID VOBIS VIDETVR? Ira, quod aiunt, furor brevis est, quæ si invidia, & odio sufflata fuerit in rabiem conuertitur. Typum en habes in Caypha, qui his exagitatus furiis, oblitus dignitatis suæ Pontificis, oblitus mandati Dei, quod talia summum sacerdotem facere vetat, surgit è sede, discindit vestimenta sua, & *LEN. 21. 10.* ea quæ audistis vociferatur. Et vero quod dicitur inueniunt similes labra lactucas. Nam tam assidentes, quam astantes acclamarunt, ET RESPONDENTES DIXERVNT, REVS EST MORTIS. Fugite dilectissimi, fugite obsecro iræ, odij, inuidiæ, adulationis, & assentationis *COLLV. VIES passionum cauenda.* cæternas passiones: ne in ea quæ videtis incurratis crimina, ac cum Caypha, & sociis eius debitas æternum luatis pœnas. Nec vos excusabit quod Judæi in Christum, vos vero in proximum vestrum peccatis. Omnes enim in idem corpus cuius Jesus caput est, teste D. Paulo delinquitis. *ET EXCV. SATIO.* Ideoq; pari, vel simili puniendi estis pœna pro *Eph. 4. 16.* criminis qualitate & quantitate. Cæterum

Yy hæc

Grando post fulmina Caypha. hæc Cayphæ fulmina grandis grando, & imber subsecutus est, TVNC enim EXPVERVNT IN FACIEM EIVS, in quam desiderant angeli aspicere, ET COLAPHIS EVM CECIDERVNT, ALII AVTEM PALMAS IN FACIEM EIVS DEDERVNT, quod ipsos iudices fecisse satis probabile est. Nam viri, QVI TENEBANT ILLVM ILLVDEBANT EICÆDENTES, ET VELA VERVNT FACIEM EIVS, ET PERCVTIEBANT, ET INTERROGABANT EVM, DICENTES PROPHETIZA NOBIS CHRISTE, QVIS EST QVITE PERCVSSIT? ET ALIA MVLTA BLASPHEMANTES DICEBANT IN EVM, ipso Christo Iesu, ne mutiente quidē.

En tibi coronidem huius diræ, duræque noctis. Ista enim omnia perdurasse vsq; ad diluculum vero simile est. Principibus quidem aliquantulum dormientibus, ministris vero hisce exercitijs somnum ab oculis suis excutientibus. O bonitas & misericordia nō se vlciscentis. O humilitas, mansuetudo, patientia, & longanimitas Jesu? Quis tibi pro his dignas gratiarūaget actiones, quis referret gratias? Nullas equidē pares reddere possumus dilectissimi: at audite quæ loquor, si illum in his imitati serio fuerimus, ipse prorelata sibi gratia, id omnino reputabit, tātus est

*CVMV-
LVS Sir-
utum Iesu
amandus.
NOTA.*

est Jesu erga nos amor, tantum salutis nostrę
desiderium. Id igitur agamus obsecro, & per
salutem vestram vos obtestor. Quam ad rem
proderit, imo viam, & portam vobis aperiet
nocturna, & diurna eorum, quę hic cum
Christo acta sunt, meditatio. Mihi omnia ex-
cutere, & exaggerare, nec vox, nec tempus,
nec vires suppetunt. Decem tantum nume-
ro tormentorum, quę hac nocte sustinuit
Jesus capita, quorum tum Evangelistę: tum
Propheta meminit. Sūt vero ista, alapę, spu-
ta, colaphi, omnia in faciē: præterea illusio-
nes, protrusiones, faciei velationes, irrisio-
nes, blasphemię. Item ex Isaia increpationes,
& vellicationes. His addetis, ALIA MVL-
TA, vt vos Evangelista monuit, quę omnia
mente vestra recogitantes & dilatantes, dila-
tabitis etiam corda vestra ad contritionem
pro peccatis, quę horum omnium malorū
causa extiterunt, ad compassionē, ad gratia-
rum actionem, ad admirationem, ad amorē,
& ad alios sanctos affectus, quos Christus Je-
sus piis animis, piē se inuocantibus commu-
nicare consuevit. Et de nocte quidem hac
funesta sātis.

CONGE-
RIES POE
NARVM
IESV mo-
ditanda.

Isa, 50, 6

Mane ple-
num cons-
cilium.

MANE AVTEM FACTO CONVE-
NERVNT, tā illi qui noctū vexarant Chri-
stum, quam cęteri, qui nocturnę illi consul-
tationi non aderant. Ex quorum numero
fuit ANNAS, vt ex Joanne colligitur, nec
Yy 2 non

non alij, quos aut atas, aut somnus grana-
bat, qui que expectabant tempus matutinū,
ad quod indictum fuit illud celeberrimum
concilium Senadrin dictum, ad locum Se-
natui illi assignatum, quod in ipsis aedificiis
templi situm fuisse, tum ex historiis, tum ex
ipso Euangelio haud obscurè habetur. Eo
igitur cum omnes in ipso diluculo conue-
nissent, Jesum ex domo Cayphæ, ad se addu-
ci præcipiunt. Qua de re sic Euangelista.

*Eo Christus
adducitur.*

ET CONFESTIM MANE CONCI-
LIVM FACIENTES SVMMI SA-
CERDOTES CVM SENIORIBVS,
ET VNIVERSO CONCILIO AD-
VERSVS JESVM, VT EVM MOR-
TI TRADERENT, DVXERVNT
EVM IN CONCILIVM. En quam

*Interroga-
tur.*

clare dicitur Jesum manè ad illum locū ad-
ductum fuisse, eumque iam præsentem in-
terrogant; DICENTES SI TV ES
CHRISTVS DIC NOBIS. Quæ inter-
rogatio per summum Pontificem, qui de o-
mnibus quæ noctu egerat, eos iam certio-
res reddiderat facta est. Modestius autem se
nunc gerit Cayphas, quam in domo sua, &
omittit alia; tum quod infirma esse nosset:
tum quod nihil ei coram Pilato profutura
parum profuit, sed etiam haud parum ob-
fuit vt inferius videbimus.

Quid

Quid vero Christus Jesus ad hæc interrogata? Tria respondet. Principio, AIT ILLIS, SI VOBIS DIXERO, nempe veritatem, quam semper loqui & soleo & debeo, NON CREDETIS MIHI, sicut & antea toties mihi eã inculcanti non credidistis vnquam: SI AVTEM ET JNTERROGAVERO, ac interrogando ex lege demonstrare, & convincere vos voluero, me esse quem interrogatis, verum Christum & Messiam vobis promissum, NON RESPONDEBITIS MIHI. Nam etiam hoc alias fecistis sæpius: Interroganti enim mihi tum de baptismo Joannis, vndenam fuerit: tum de Christo, cur David vocet illum Dominum suum: tum de hydropico, an liquerit eum Sabbato curare: tum de aliis, *Luc. 14. 3.* semper siluistis, ita nunc fat scio vos respondi mihi nihil duros. Et quod caput est, NEQUE DIMITTETIS me. Hæc est prima *Quo arguit malitiam Iudaorum.* responsi Christi pars, qua prodit malitiam Judæorum, qui non veritatis agnoscendæ causa, sed calumniæ struendæ gratia id sciscitabantur. Vtinam autem inter Christianos iudices, imitatores non habeant. Quid *IVDICA- RE nobis prohibet.* vero nos hinc discimus? Id nimirum, Jesu Christo quidem, qui & corda hominum noverat, & futura, tanquam præsentia intuebatur, licitum fuisse sic respõdere, at nobis minime. Quod tamen facimus, & facimus sæpe

Yy 3 quidem

*Tria respõdet acutè.
1. Frustra se locuturũ.*

*Matth. 21.
Matth. 22.*

Luc. 14. 3.

Quo arguit malitiam Iudaorum.

IVDICA- RE nobis prohibet.

*A Christo.
Ab Aposto-
lo.
Matt. 7. 1.
Rom. 14. 4.*

quidem temerariè, semper vero culpabiliter
contra apertam prohibitionem, tum Chri-
sti; tum Pauli Apostoli. Nonne ille clarè in-
quit. *Nolite iudicare, & non iudicabimini?* hic
vero indignitatem rei considerans, excla-
mat dicens. *Tu quis es qui iudicas alienum ser-
uum?* Quid frequentius proh dolor in no-
stris colloquiis? Judicamus alios, & iudica-
mur ab aliis, ideoque ni respicamus iudica-
bimur, id est, condemnabimur à iusto iudi-
ce Deo, cuius præmonitioni, imò mandato
obedire nolimus. Hæc dixerim, tum ne
quis in similibus exemplo Christi se excuset;

*COR vero
maxime.*

tum ut moneam, cum omnes oblocutiones
& detractiones, tum vero eas quæ cor petūt,
& in mente versantur valde cauendas esse;

Exempla.

Eiusmodi sunt, exempli causa, dicere istum
prauo animo, & intentione hoc fecisse, a-
lium malum quid moliri & cogitare. Deni-
que cum ais: Ego scio istum, & in despe-
ctum mei omnia agere, & in corde suo pel-
simum quid meditari. Tu cinis, & puluis
cogitationes scis hominum? tu corda scruta-
ris aliena, qui, quid tecum agatur peni-
tus ignoras? O procacitas. O cæcitas ca-
stiganda nimis, nisi tu eam in te castigaueris.
Normam dedi, qua sexcenta talia iu-
dicia iudicare poteris, & à te profligare de-
bebis.

*2. Externa
iudicio ter-
ret.*

Altera responsi Christi pars est. EX
HOC

HOC AVTEM ERIT FILIVS HO-
 MINIS SEDENS A DEXTRIS DEI.
 Quo etiam spectare puto illa quæ habet
 Matthæus, dicente Christo, VERVNTA-
 MEN DICO VOBIS A MODO. Id
 est, post hoc tempus VIDEBITIS FILI-
 VM HONINIS SEDENTEM A DEX-
 TRIS VIRTVTIS DEI, ET VENI-
 ENTEM IN NVBIBVS COELI. In
 summa terret iniustos iudices futuro iusto
 iudicio suo, si forte salutarî concepto metu,
 & timore ad cor redire, & ab iniquissimo iu-
 dicio cessare, Messiamq; sibi missum agno-
 scere velint. Hæc sicut aliàs, ita vltima ista
 die, qua in hoc mortali vixit corpore fuit
 CHRISTI JESV concio, quem egregiè
 Apostoli sunt secuti, extremum iudicium
 tum fidelibus, tum infidelibus inculcan-
 tes. Et vero si ad terrores istos infideles
 obsurduerunt Judæi, ne obsurdescant quæ-
 so fideles Christiani. Sed primum qui-
 dem iudices recordentur se habere iudi-
 cem, qui omnes iudices seuerè iudicabit,
 & timeât ne tanto grauiores pœnas sustine-
 re cogantur, si quid contra ius, & æquita-
 tem decreuerint, quam quanto clarius illis,
 quam Judæis constet se iudicem habituros
 Jesum. In omnium denique nostrum mane-
 at, quæso alta mente repostum hoc iudicij
 futuri sanctum timoris exercitium; quod &

*IUDICES
 IUDICAN
 DI.*

*IUDICIS
 timor.*

pro præteritis peccatis pœnitentiam in nobis excitet, & à futuris faciendis nos deterreat, & ad omne opus bonum, quod tunc valebit plurimum nos salubriter impellat. Ne simus rogo, vt Judæi isti, qui hæc monita audientes, DIXERVNT OMNES, TV ERGO ES FILIVS DEI? En viam impiorum effigiem, qui repudiatis omnibus monitis, quæ illos iuuare possent, suam quæ pertinaciter animo conceperunt prosequuntur, & promovent impietatem. O quam id frequens in nobis. O vtinam, & diligenter nos hac in parte examinemus, & hanc, tum obsurdescētiā, tum impietatem ex nobis exturbemus. Surditatem quidem ad audienda salutaria, impietatem vero ad promēda, quæ mente concepimus nefaria, quæ nonnunquam ex seruatorū Dei nos monentium sermone vafre colligimus, vt hic Judæi cum suo, ERGO. Nonne id aliquando experti sumus? Vtinam rarius. Ponunt autem isti hoc ERGO, tum dicta de causa, nempe vt ex ore Jesu intelligant, an se esse Messiam fateatur: tum ex dictis Jesu non ineptè ad maiorem sui perditionem id colligentes. Sedere enim à dextris virtutis Dei, filij Dei proprium est.

*Judæi sua
promovent.*

*IMAGO
impiorum
fugienda.*

*Judæorum
conclusio.*

*3. Christus
fateatur se
esse filium
Dei.*

Quare tertium & vltimum responsum dat illis Jesus, & AIT VOS DICITIS, nempe quod res est eadē, qua prius phrasi v-
citur

titur dicta de causa. QVIA ERGO SVM, *NOTA.*
 nempe filius Dei. Quam amplum testimo-
 nium diuinitatis suæ ultimo ad Judæos pro-
 latum, vt menti hæreret firmitus contra om-
 nes perfidos, tam Judæos quam hæreticos?
 Magna sane consolatio Catholicorum qui
 illud, vt par est, ponderant. Respondet au-
 tem Christus ad serias interrogationes, &
 hic, vt antea, (sicut etiam superius monui-
 mus) & semper, vt nos idem facere doceret:
 nugas videlicet, mendacia, & quæ per se ru-
 unt, silentio inuoluenda: ad seria vero gra-
 uiter, & modestè respondendum esse. Porro
 Judæi audito hoc verbo Jesu mirè exultan-
 tes, DIXERVNT QVID ADHVC DE-
 SIDERAMVS TESTIMONIVM, cum
 illo opus non habeamus? IPSI ENIM
 AVDIVIMVS DE ORE EIVS, faten-
 tem illum se esse Christum & filium Dei. Id-
 circo omnes, totū videlicet illud septuaginta
 duorum iudicum concilium, CONDEM-
 NARVNT EVM ESSE REVM MOR-
 TIS. Huc enim verba ista, quæ alter habet
 Euangelista referenda esse nihil ambigo, cū
 certum sit sine decreto hoc Senatusconsul-
 tum transactum non fuisse. Quis vero non
 obstupescat ad tantam hominum istorum
 cæcitatem, qui contrarium omnino quam
 res se habet concludunt? Nonne & scriptu-
 ra tota, & ratio ipsa docuit Christum Mes-
 siam

*REGVLA
responsum
dandæ.*

*Judæi exul-
tant.*

*Et decretū
mortis fe-
runt.*

*Excacatis-
simum.*

fiam, filiumque Dei, tam diu desideratum, & ab omnibus expetitur, cuius aduentus tempus iam aduenisse certo sciebant, recipiendum, audiendum, honorandum, & adorandum esse? cuius tamen omnino contrarium, nempe repudiandum, morti tradendum, cruci affigendum, esse isti inferant? O quot habent imitatores inter hereticos, pseudo-politicos, & obstinatos in aliquo vitio Catholicos, qui pertinacia animati nihilo his meliores, imo aliquanto etiam absurdiores formant consequentias, ad errorem suum defendendum ac promovendum. Vtinam aliquando tandem qui tantam in Judæis cæcitatem, turpitudinem, nequitiam detestantur: suam quoque & agnoscere, & desistere velint.

**IMITA-
TORES
cauendi.**

*Iuda Isca-
riotis peni-
tentia. In-
de, & quã-
do.*

Ceterum quod D. Matthæus paucis per anticipationem interiectis de Iuda proditore narrat, eximie huc quadrat, nostramque sententiam confirmat. Ait enim, **TUNC VIDENS IVDAS, QUI EVM TRADIDIT QVOD DAMNATVS ESSET.** Non alia certe, quam hac de qua iam egimus damnatione. Nam dicere id demum post decretum Pilati esse factum, & narrationi Matthæi, & ipsi rei repugnat. Cur enim iterum Iudæi potiti suo sine conuenissent, præsertim cum iam tarda esset hora? Iudas itaque postquam

quam audiuit decretum à Judæis de nece
 Jesu latum, vidissetque Christum nolle
 se, vt antea ex manibus inimicorum extri
 care. **POENITENTIA DVCTVS** *Nequam.*
 falsa & iniqua, vt & nos alias demonstraui- *RESTITV*
 mus, & euentus comprobauit, **RETV** *TIO tamē*
LIT TRIGINTA ARGENTE. *bona, ideo*
OS, videant, & diligenter videant, qui ma- *faciendas*
 le parta restituere nolunt, quid agant, &
 timeant timore horribili, ne ab iplo etiam
 Juda traditore damnentur; qui id qui-
 dem benè fecit quod pecuniam **PRIN-**
CIPIBVS SACERDOTVM, ET
SENIORIBVS in illo concilio ad-
 huc congregatis reddidit, vt hac ratione;
 tum quod suum non erat restitueret; tum
 Christum liberaret. **DICENS PEC-**
CAVI TRADENS SANGVINEM
IUSTVM. Sed frustra: Nam Judæi re- *Alia Iudæo*
 spondentes, **DIXERVNT QVID** *rū cecitas,*
AD NOS? Nihil ad vos, ô scelerati qui
 totius huius tragœdiæ causa, & origo fui-
 stis? **TU VIDERIS,** inquiunt Judæ. Vi-
 det sanè iam ipse quid egerit, sed & vos vna
 cum ipso videtis, & videbitis in æternum,
 quid mali artes istæ transferendi culpam in
 alium vobis attulerint. Clamo iterum hic e- *EXCVSA-*
 go voce grandi **Fugite Christiani, fugite Ca-** *TIONES*
tholici mei hoc barathrum, fugite, inquam *fugienda,*
excusationem, & translationem in aliū pec- *NOTA.*
cati

cati vestri, cum omni tempore, tum vero in confessione, quod tamen haud raro facitis, immemores quid, tum primis nostris parentibus, tum hisce Judæis acciderit. Memores igitur saltem nunc iam estote, & non solum id non agite amplius, sed de antea actis, & dolete & confitemini.

Vbi protelata a Iuda pecunia.

Quid vero Judas ad hanc pontificum responsum? Id nimirum quod habet idem Matthæus, ET PROIECTIS ARGENTEIS IN TEMPLO. Vnde euidenter colligitur, vel in aliquo templi illius amplissimi angulo, vel in ædificio ei adnexo (tot enim ibi erant ædificia, vt teste Josepho in obsidione Hierosolymitana post quadraginta annos facta, duo exercitus in iis continerentur) locum fuisse huic concilio designatum. Judas itaque pecuniam illam, aut ad pedes Pontificum, aut statim portam egressus in templo proiecit, & RECES-

Mors Iuda.

SIT, ET ABIENS LAQVEO SE SUSPENDIT, inquit Matthæus. Lucas vero in actis addit, quod *sensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius.* Suspendium tamen hoc post mortem demum Christi accidisse autumo, quando vidit se iam omni spe sua de liberatione Jesu frustratum fuisse. PRINCIPES AVTEM SACERDOTVM ACCEPTIS ARGENTEIS DIXERVNT, NON LICET EOS MITTERE

Act. 1. 18.

Judæi collantes eulicem.

TERE IN CORBONAM, id est, in gazophylacium templi, dantq; rationē, QVIA PRETIUM SANGVINIS EST. Nonne videtis, quomodo hic quoque, vt aliās sepe impletur, illud dictum Christi ad istos nequam homines. *Duces cæci excolantes camelum autem glutientes?* Scrupulum habent pecuniam, pro qua emerunt Christum in vsum templi conuercere; at nullo remorsu tanguntur conscientia, Christum Dominum templi crucifigere. O scelus: O quot habent inter Christianos affectas? illos nempe omnem, qui parua quidem peccata sepe etiam nulla maximi; maxima vero parui, vel nihili aestimant. Quis vero non dico numerum, sed etiam ipsa genera talium recensabit? Fecimus nos ex parte aliās, & faciendum est sapius, nunc tetigisse, & monuisse sit satis, clamor itaque. Cessate ab his obsecro, sapientes estote, cōsiliis doctorum, in primis vero ecclesie acquiescite, præterita pœnitentia delete, futura caute, ne cæcos duces sequentes in foueas infernales omnes incidatis. Quid vero remedij inuenerunt Iudæi ad tollendum suum scrupulum? Id mirum. CONSILIO INITO EMERVNT EX ILLIS AGRVM FIGVLI IN SEPVLTVRAM PEREGRI NORVM. Hinc meo iudicio perspicuum est adhuc in eodem loco Iudæos fuisse. Illa vero

Mat. 23. 24

CAMELI NON glutientes.

Iudæi agrum emunt.

Litera enodatio.

vero

Matth. 27. 2. vero aliquot verba Matthæi, ET VIN-
Ibid. 9. 11. CTVM ADDVXERVNT EVM, ET
 TRADIDERVNT PONTIO PI-
 LATO PRÆSIDI, quasi in parenthesi
 posita coniungenda sunt cum illis, IESVS
 AVTEM STETIT ANTE PRÆSI-
 DEM. Id autem, & particula AVTEM de-
 notat, & omnia pulchrè consentiunt de pe-
 cunia in templo proiecta. Nemo autem vel
 leuiter in scriptura versatus ignorat Eua-
 gelistas anticipatione, & postpositione uti
 consueisse, prout res historiarum menti eorum
 recurrebant.

*Mysteria
 agri empti.*

*1. Summi
 peregrini.*

*2. Testimo-
 nium Iudæa
 perfidia.*

Hæc ad literam dilucidandam. Porro
 quicquid à Judæis in hac emptione agri
 actum est, non tam illorum quam Chri-
 sti diuina ordinatione, & voluntate factum
 est: tum ut propheta impleretur: tum quia
 voluit maximus omnium peregrinus JE-
 SVS suis pecuniis, nempe pro sanguine
 ipsius datis peregrinis locum sepulturæ com-
 parare. PROPTER HOC VOCA-
 TVS EST AGER ILLE HA-
 CELDEMA, HOC EST AGER
 SANGVINIS. VSQVE IN HO-
 DIERNVM DIEM. Quo quidem
 facto, nullum apertius, & illustrius impie-
 tatis, ac sceleris Iudæici perpetuæ memoriæ
 monumentum excogitari potuit, quâ quod
 ipsimet posuerunt. Nam ad hanc horam ager
 iste

iste sanguinolentiam eorum arguit, & increpat perfidiam. Quod vero ad prophetiam à Matthæo allatam, & titulo Ieremiæ insignitam attinet, in ea explicanda multis me occupare nolo. Satis sit nobis, vel pro Zacharia Ieremiam positum vitio scriptorum, ut quidam antiquissimi volunt: vel olim hoc testimonium in Ieremia fuisse, sicut se vnum exemplar prophetiæ Ieremiæ vidisse testatur Hieronymus, in quo hæc ad verbum habebantur. Sensus vero idem est apud omnes, licet in verbis sit aliqua differentia.

Prophetia explanata,

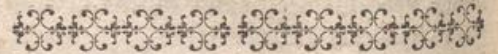
Hier. in ca. 27. Matth.

His peractis VINCIENTES JESVM, qui iuxta consuetudinem quamdiu de eo consultabatur liber à vinculis fuit; denuo VINCTVM ADDVCVNT EVM, ET TRADVNT PONTIO PILATO PRÆSIDI. Quid vero tum in noua illa, & crudeli manu, ac brachiorum Iesu constrictione, tum in toto itinere à templo, siue loco concilij, ad domum Pilati, siue ad prætorium acta ab impijs, tolerata à Christo fuere; hæc ita sicut & priora vobis templa visitatis meditanda ac ruminanda relinquo. Illud tantum signo ad consolationem nostri, qui ex gentibus conuersi sumus. Judæos quidem noctu Christum habuisse, MANE verò Ethnicis illum tradidisse, ut etiam hac cæremonia illustraretur illud mysterium quod postea Paulus notauit dicens: *vsque in hodie-*

Christus iterum constringitur.

Mysterium de Ethnicorum conuersione.

1. Cor. 3. 14 hodiernū enim diem id ipsum velamen in lectione veteris testameti manet nō reuelatū Judeis, quia nox apud illos est & in tenebris detinent verbum Dei, ideoq; non agnoscunt Jesum: vestrum igitur est hæc, & alia beneficia contemplari, & pro ijs gratias agere; meum verò ad tertiam concionis partem me accingere, quod dum facio quiescamus parum & humiliter semel Pater & Ave recitemus.

REGES
TERRÆ.

TERTIA PARS.

*Judæi feris
ferociore.*
Psal. 103. 20

Naturam ferocium animalium describens sacer Propheta David his Deum alloquitur verbis: *Posuisti tenebras & facta est nox in ipsa pertransibunt omnes bestia silvæ. Catuli leonum rügentes vt rapiant & quarant à Deo escam sibi. Ortus est sol & congregati sunt & in cubilibus suis collocabuntur.* At verò rügentes summi sacerdotes ac principes Judæorum bestijs crudeliores, leonibus fauiores noctu Deo sic volēte, capta raptaq; esca, diu ab illis expetita, cum illam totam in hac sanctissima præda diuexanda & exagitanda nequiter consumpsissent: orto iam sole non in cubilibus suis collocati sunt, sed in vnum conglobati agnum illum innocentissimum,

simum, & mansuetissimum adduxerunt AD
 PRÆTORIVM, ET TRADIDERVNT PONTIO PILATO PRÆSIDI,
 vt non solum ipsi, sed etiam Ethnici sanguine & ignominijs Jesu exsaturarentur. Et
 verò vt hypocritas denuo agnoscas, rursus
 culicem colantes & camelum glutientes
 NON INTROIERVNT IN PRÆTORIVM, VT NON CONTAMINARENTVR SED VT MANDVCARENT PASCHA. Quid per Pascha hic
 intelligatur heri dixi, nunc iterum iterumq;
 vos mihi in Christo charissimos moneo vt
 hypocritism, & de diiudicandis peccatis per
 uersum iudicium fugiatis perquam diligenter.

Ducunt Iesum ad prætorium.

HYPOCRITISM FUGITE.

Itaque aut per milites Pilati, aut per ministros suos intruserunt Jesum in prætorium, nihil vt apparet dicentes etiam per submissas personas, EXIIT ERGO PILATVS AD EOS FORAS ET DIXIT: QVAM ACCVSATIONEM ADFER-TIS ADVERSVS HOMINEM HVNC? RESPONDERVNT ET DIXERVNT EI: SI NON ESSET HIC MALEFACTOR NON TIBI TRADIDISSE-MVS EVM. Astute causæ non fidentes
 auctoritatem suam interponunt, vt indicta
 causa Jesus condemnatur. O vtinam inter
 Christianos affectatoribus careant, Magna-

Autus Iesus ducuntur.

IVSTITIAM NE OPPRIMANT.

tes mei qui tum minis, tum his similibus artibus perfringere vultis omnia, & loco mouere iustitiam satagitis, videte & quos imitari & quid vos maneat. Vos verò iudices, caute ne his termentis vel fauoribus à recto deuietis: quinimo, cum tale quid animaduertetis, eo diligentiores estote in causa examinanda, quo suspicio maior vobis datur rem nō sine eī procedere, ne ab Ethnicis quod absit condemnemini; tum à Fello

*CAUSA
incognita
ne iudices.*

*Act. 25. 16.
Ne ab Ethnicis dam-
neris.*

*A Fello, &
NOTA.*

Pilato.

Act. 7. 58.

*Judais non
licuit cruci-
figere, quod
de Christo
fieri sole-
bant,*

in Actis Apostolorum: tum hic à Pilato. Festus enim cum eadem arte vsi essent Judæi aduersus Paulum respondet eis. *Non est Romanis consuetudo donare aliquem hominem priusquam is qui accusatur presentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat, ad abluenda crimina.* O pulchra consuetudo. Vtinam vbique vigeat. Simile quid hic facit Pilatus, mollius tamen. Nam ait EIS: **ACCIPITE EVM VOS ET SECVNDVM LEGEM VESTRAM IVDICATE EVM.** Vnde euidentis est Judæos etiam tunc sub Romanis, fuisse in quibusdam vitæ & necis dominos; propterea cum alios, tum Stephanum in iudicio condemnatum & extra ciuitatem eductum lapidibus obruerunt. Hic verò quid? **DIXERVNT ERGO IVDÆI Pilato respondentes: NOBIS NON LICET INTERFICERE QVENQVAM.** Et ne cui remaneret dubium

bium cur id dixerint, addit Joannes: VT
SERMO JESV IMPLERETVR QVEM
DIXIT SIGNIFICANS QVA MOR-
TE ESSET MORITVRVS nempè per
mortem crucis. Significauerat enim id Je-
sus: tum Apostolis, apertè inquiens, *filius*
hominis tradeetur vt crucifigatur; tum omni-
bus sub verbo exaltationis dicens, *Et ego si*
exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me i-
psum, quod de cruce etiam ipsa turba intel-
lexit. Crucifigere autem quempiam non e-
rat tunc licitum Judæis, siue ex prohibitio-
ne Cæsaris, siue ex consuetudine vt bene
probat noster P. Alphonfus Salmeron, & i-
pse textus certè satis clarè id docet. A ver-
borum autem proprietate quantum fieri
potest non recedere stat mihi semper sen-
tentia. Quare cum Judæi vellent, sed non
possent Christum cruci affigere, id petunt à
Pilato. Quod verò aliquando eum lapidare
tentabant, id tumultuariè, non iuridicè, &
ab aliquot tantum, non à summo pontifice
cum concilio vt hic agitatum fuit; in ipso e-
tiam templo, vel eius gazophilacio.

*Et ipse præ
dixerat.*

*Mat. 26. 2.
Ioan. 12. 34*

*Sal. tract.
26. tom. 10.*

*Occurrunt
obiectiones.*

*Judæi cri-
mina con-
fingunt.*

Itaque Judæi cum vidissent Pilatum in-
audita accusatione, & responsione nolle iu-
dicare, ad cõfingenda contra Jesum crimi-
na animum conuertunt suum. Et adferunt
talia non pauca, inordinatè quidem vt fit in
tumultibus, quæ tamen nos in sequenti

concione in ordinem redigemus : hic verò
 ea tantum quæ aut ad literam explanādā,
 aut ad historiam continuandam sunt neces-
 saria percensebimus ex varijs Evangelistis
 diuersa decerpentes : COEPERVNT er-
 go ait Lucas , JLLVM ACCVSARE DI-
 CENTES: HVNC INVENIMVSSVB-
 VERTENTEM GENTEM NO-
 STRAM , PROHIBENTEM TRIBV-
 TA DARI CÆSARI, ET DICEN-
 TEM SE CHRISTM REGEM ESSE.

*Vnum ar-
 ripit Pila-
 tum, &c.*

Hoc postremum quia maioris erat momen-
 ti cordi accepit Pilatus. Nouerat enim Ju-
 dæos expectare Regem quendam celebra-
 rimum, qui illos ab omni seruitute vindica-
 re deberet. Nec ignorabat vt puto tempus
 aduentus huius regis iam aduenisse ; ER-
 GO ne quid Pilatus contra Cæsarem, cuius
 locū ipse in Juda tenebat faceret, JNTRO-
 IVIT JTERVM JN PRÆTORIVM PI-
 LATVS ET VOCAVIT JESVM, solus
 enim tunc egressus fuerat: Jesu in prætorio
 relicto: JESVS AVTEM vocatus STE-
 TIT ANTE PRÆSIDEM ET JNTER-
 ROGAVIT EVM PRÆSES : TV ES
 REX JVDÆORVM ? Magna sanè quæ-
 stio & excussione ac responso digna. Idcir-
 co RESPONDET JESVS : A TEMET-
 IPSO HOC DICIS, AN ALII TIBI DI-
 XERVNT DE ME ? Jnterrogat vicissim
 iudi-

*Quærit an
 sit Rex Ju-
 daorum.*

*Responsi
 Christi de-
 cernit. &c.*

iudicem. Cur quæso, cum id sit indecorum & inusitatum? At Christo vsitatum vt paulo ante audistis, ideoq; decētissimum quod ipsum decus facit, quodque ratio docet. Rationem verò huius responsi dat Chryso-
 stomus, voluisse videlicet Christum Pilatum officij sui commonefacere, vt seruata iuris forma accusatoribus & præsentibus, & querelam deponentibus, reo verò respondente negotium transigeretur. Alij verò obedientiam in causa fuisse aiunt, nempe vt si intelligeret ex ore Pilati illum, hoc tanquam iudicem scire velle, responsum iudex acciperet. Potest etiam forte dici Iesum more suo Pilatum conuincere velle, idque duplici, quasi dilemmate pereximiè facere. Vnum est, vel tu, ô Pilate, A TEMETIPSO HOC DICIS, vel non. Non illud, vt ipse paulo post fatetur; ergo istud. Atqui ita non debes tu, ô Pilate illis, qui tibi id retulerunt, & quos hostes meos esse, ac ex inuidia me tibi tradidisse nosti credere, me videlicet regnū hoc, de quo tibi Cæsarique tuo cura est, vel appetere, vel procurasse vnquam. Hæc est acutissima Christi Iesu argumentatio, quam pro vtraque parte ipsum iudicis responsum approbat. NAM RESPONDIT PILATVS, NVNQVIV EGO IVDÆVS SVM? GENS TVA, ET PONTIFICES TRADIDERVNT TE MIHI

Zz 3 QVID

1. Ratio.
 Ius.
 Chryf. hom.
 82. in Mat.

2. Obedi-
 entia.
 Tel. in hæc
 Verba.

3. Mos Iesu,
 & duo ds-
 lemmata.

Alterū, quo
 Pilatus con-
 uincitur.

QVĪD FECISTĪ? Agnoscit igitur Pilatus, tum se non ex seipso id habere: tum accusatores eius id dixisse. Sciuisse autem illum, QVOD PER INVIDIAM TRADIDERVNT EVM SVMMI SACERDOTES, alter Euangelista testatur. Ex omni igitur parte Pilatus redarguitur & conuincitur.

*Alterum
simile prio-
ri.*
NOTA.

Altera vero Christi demonstratio in sequentibus apparet. Nam tum ad prius, tum ad hoc posterius Pilati quæsitum, RESPONDIT IESVS, REGNVM MEVM NON EST DE HOC MVNDO. Vnde aliud dilemma sic notare licet. Si tu, ô Pilate, putas regnum meum esse simile regno tui Cæsaris, erras sanè. Si enim id verum esset, MINISTRI MEI VTIQVE DECERTARENT, VT NON TRADERER IVDÆIS, quod fieri non vides: imo non te lateret me nullos vnquam armatos ministros habuisse; Sin vero de regno alterius generis me interrogas, nõ is, & iterum repeto; NVNC AVTEM REGNVM MEVM NON EST HINC. Non est mundanum, non est cum potentia, aut magnificentia. Proinde nõ est quod tu, Cæsaris tuus aliquem tumultum perhorrescat. O responsum sapientissimum? & ita conuincens, vt neq; ipse Pilatus dubitaret quicquã ita se rem habere. Quod ex dictis eius posterioribus

rioribus euidenter conuincitur. Si enim credidisset illum ad instar aliorum regum, regem, aut esse, aut fieri velle, nunquam dixisset, NVLLAM CAUSAM MORTIS INVENIO IN EO, quod aliquoties repetit. Satis enim causam ad condemnaudam eum habuisset, si illum terrenum, imo illud ipsum cuius ipse gubernator, heres vero eius Dominus erat, affectare credidisset.

Porro sciuisse Pilatum Christum non negare, quinimo confiteri se quadantenus regem esse patet ex sequentibus. Nam ad hæc, DICIT EI PILATVS, ERGO REX ES TV? RESPONDIT EI JESVS: TV DICIS. De qua phrasi iam bis egi, eam videlicet approbas, & confitentis esse. Ideo Marcus antea eam retulit per EGO SVM. An vero Christus Jesus præter regnum spirituale, de quo satis constat habuerit etiam dominium possessionum totius orbis, quoad temporalia, disputare hac præsertim die nec volo, nec debeo. Illud tantum insinuare volo erroribus pseudopoliticorum, qui non ecclesiasticos modo, sed & Sacramenta, & ipsum Christum (ut quædam heri audiuitis) subiugare volunt suo imperio, dicta hæc Christi in nullo penitus suffragari, ea vero quæ sequuntur, merito illos valde percellere debere. Addit enim Jesus in suo ad Pilatum responso. EGO IN HOC NATVS SVM,

Z z 4

SVM,

Norat Pilatus Christus Regem

PSEVDOPOLITICAM CAUSAM vehementer.

*Qua è dia-
metro Chri-
sto est con-
traria.*

NOTA.

Ioan. 8. 44

*Regula eã
cognoscendi.*

2. Cor. 13. 5.

SVM, ET AD HOC VENJ IN MVN-
DVM, quam emphaticè loquitur, VT TE-
STIMONIVM PERHIBEREM VE-
RITATI: De nostris vero Politicis, vna cù
Magistro suo Macchiauello contrarium ve-
rificè dici potest, nempe illos in hoc natos
esse, & ad hoc in mundo apparuisse, vt testi-
monium perhibeant falsitati. Quis libros
quidem illorū legens verbis: facta vero eo-
rum intuens operibus: id illos testari, non
videt oculis, ipsisque non palpat manibus?
Proh dolor, & pudor; gentem Christianam
ad tantam deuenisse cœcitatē, & vefaniã,
vt fraudem, mendacium, hypocrisim ponat
fundamentum suum: vt pro veritate adoret
falsitatem, vt pro eo cuius se insigniuit no-
mine, qui ipsa veritas est, recipiat illum, de
quo Saluator, *mendax est pater eius*, nempe
mendacij Conuertimini obsecro ab hac via
vestra praua ad vias rectas, in quibus ambu-
lauerunt patres vestri, ideoq; benedictionē
veritatis Jesu vobis post se reliquerunt: vt e-
andem vos quoq; posteris vestris relinqua-
tis. & non maledictionem, quæ ex maledicta
ista doctrina imminere cervicibus vestris vi-
detur. Et vero si nosse vultis, an ex istorum
sitis numero, regulam ex ore ipsius Jesu, en-
accipite. Subdit enim ille OMNIS QUI
EST EX VERITATE AVDIT VO-
CEM MEAM. *Vos ipsos tentate*, dicam cum
Apostolo,

Apostolo, & si quidem veritas vobis cordi est, ita ut quantum in vobis est, ne latū quod dicitur unquam ab illa recedere cupiatis bene est: sin vero ut vos docet Machiavelus, & asectæ eius, non dubitatis mendacia serere, ut finem præfixum assequi possitis, certo vobis persuadeatis vos non esse EX VERITATE, nec VOCEM Christi, sed Antichristi audire, ideoque non à veritate mercedem, sed pro falsitate pœnas expectare oportere.

Cæterum ad pleniorum horum omnium, & aliorum similiū cognitionem, haud modicum conducit diligens eorum, quæ sequuntur consideratio. His enim auditis à Christo, DICIT EI PILATVS, QUID EST VERITAS? ET CVM HÆC DIXISSET, ITERVM EXIIT AD IVDÆOS. Duo hic in Pilato notamus. Primū imitandum, alterum fugiendum. Exprimēdus est in eo, quod cupit nosse veritatem: fugiendus vero in illo quod fugiat antequam Christus eam in medium proferat. O quot sunt, qui in hoc postremo eius insistant vestigiis? imo multo peiora hac in parte faciunt, tum ij quos iam nominavi, tum eis similes. Quibus tam exosa est veritas, ut non solum eam non requirant, sed etiam nec alibi, nec in ipsis concionibus, quæ Christi nomine fiunt eam dici patiantur. Quod si vel

*Pilatus
quærens de
Veritate.*

Duo facit.

Matt. 17. 47
CAVE
DAM-
NARI
à Pilato tri-
placiter.

casu, vel aliqua occasione in id inciderint, aut aures obdurant, aut idem quod Pilatus faciant. Tanto Pilato infeliciores, quanto feliciores quod Christum agnouerunt. Qui recordentur, quæso decreti Christi Jesu ininuitantis Judæis, illos tum à Ninivitis, tum à Regina Austri, olim esse iudicandos: ita isti à Pilato triplici nomine damnabuntur. Primo iam dicta de causa: Secundo quia Pilatus scire, isti vero nescire volūt, QUID EST VERITAS. Tertio eo quod Pilatus, quasi necessitate quadam iudicia exercendi compulsus, responsum Christi nō expectauit: illi vero data opera, vtinam etiam aliquando non ex malitia, non solum ipsi scire veritatem refugiant; sed & alios ab eius cognitione arcēt, & quod est miserrimum illos qui eam docēt infectantur. Hos ego per viscera misericordiae Dei oro & obsecro, vt ea quæ dicta sunt ad cor admittentes hac sancta die ad penitentiam se conuertant, & reiecta fallitate amplectantur veritatem, ac in ea fideles Dei patri, & Ecclesiae matri persistant semper. Denique omnes reliquos quorum magnus sanè est numerus, qui cū veritas eis dicitur, aut alio sermonē diuertunt, aut inde se propriunt, monco & hortor, ne Pilatū, sed maiores suos optimos, qui ex ore concionatoris non auribus modo, sed & oculis ore aperto pendebant, imitari velint.

AVDIVE-
RITA-
TEM.

Sed

Sed videamus quidnam Pilatus cum Judæis egerit ulterius. Egressus ergo DICIT EIS, EGO NULLAM INVENIO IN EO CAUSAM. Supple necis. Quod primū Christi innocentia à Pilato publicè prolatū testimoniū non ferentes SVMMISACERDOTES ACCVSABANT EVM IN MVLTIS. At JESVS NIHIL RESPONDIT, etiamsi à Pilato moneretur vt responderet. Vnde constare videtur præsentis iam Christo fuisse accusatores. IESVS AVTEM AMPLIVS NIHIL RESPONDIT ITA VT MIRARETVR PRÆSES VEHEMENTER. Mirabatur autem cōstantiam, mansuetudinē, patientiā, mortis cōtemptū, prudentiam, & alias virtutes Christi. Et eius admiratio in nobis, tū imitationē harum virtutū: tum admirationem excitare debet; cur videlicet id Christus fecerit. Verū iā aliquoties dedimus causam silentij eius, sicut enim corā Iudæis, ita apud Pilatū. & Herodem ineptas accusationes tacendo soluit. Eiusmodi vero has fuisse ipse Pilatus est testis, qui licet dicat Christo, VIDES IN QVANTIS TE ACCVSANT? nihili tamē omnia facit, nec quicquam iis cōmouetur. Quod vidētes Iudæi clamoribus INVALESCEBANT DICENTES COMMOVIT POPVLVM DOCENS PER VNIVERSAM IVDÆAM INCIPIENS A GALILÆA VSQVE HV C. En tibi vnam ex insulsis illis accusatione-

*Pilati de
Christo te-
simoniū.*

*Miratur
Pil. Christū*

*MIRE-
MVR ET
NOS.*

*Iudæi dr-
gent cla-
moribus &
ineptiū.*

cusationibus. Quid enim referebat Pilatum, aut Cæsarem scire quid Christus doceret populum Judaicum, quorum ipsi religionem contemnebant? Et hoc ipsum in simili cau-

Act. 23. 26. sa, de Paulo expresse asserit Lysias sic in epistola sua ad Fœlicem scribens. *Quem nempe Paulum inueni accusari de quaestionibus legis ipsorum, nihil vero dignum morte, aut vinculis habere crimen.*

Pilatus misit Christum ad Herodē. Nihilominus sentiens Pilatus verba ista, lætatus est datam sibi esse occasionem liberandi se à sibi molesto iudicio: proinde audiens GALILÆAM INTERROGAVIT, SI HOMO GALILÆVS ESSET, ET VT COGNOVIT QVOD DE HERODIS POTESTATE ESSET REMISIT EVM AD HERODEM, QVI ET IPSE HIERSOLYMIS ERAT ILLIS DIEBVS. Fecit autem id non reuerentiæ Herodis gratia, cum inimicitias haberent ad inuicem, sed dicta de causa. Estne hic aliquis iudex qui Pilatizat? Qui inquam cum posset & deberet iudicare causam pauperis viduæ, pupilli, & his similibus eosque decreto suo ex manibus potentium eripere, propter timorem vel respectus aliquos mundanos, aut quod peius est ob munera, remittit causam aliò, cum pauperum detrimento, sumptu, & oppressione? Caueat ne quem imitari studet

*PILATI-
ZARE ca.
meo iudex.*

det, cum eo pœnas luat æquissimas. Perhor-
 rescas igitur quicumque es eiusmodi, & ne
 in illum locum tormentorum venias, venias
 ad pœnitentiam, damna pauperibus refar-
 cias, & in posterum cautius viuas. Porro
 quid in ista missione ad Herodem actum fu-
 erit, quidue Christus in illo itinere sustinue-
 rit vobis vt reliqua itinera meditanda trado:
 tum dictis de causis: tum quod consultum
 sit relinquere aliquâdo pijs mentibus quod
 ipsæ per se ruminent, & ad suum deriuent e-
 molumentum. Salua tamen in omnibus &
 fide Catholica, & historia sacra. Ita enim
 noua nobis inuenire licet, vt quæ antiqua
 & calculo ecclesiæ firmata sunt non tollan-
 tur, aut non labefactentur. Sicut & olim sus-
 tulerunt ea in toto Manichæi, & nunc labe-
 factant in parte Calviniani, asserentes Chri-
 stum in cruce inferni tormenta esse passum.
 Absint à Catholicis tales blasphemix & nu-
 gæ.

*PIA ME-
 DITARE
 impia Sita.*

Quare eamus iam cum Jesu ad domum
 Herodis, de quo dicitur: HERODES AV-
 TEM, Js videlicet qui decollauerat Joan-
 nem Baptistam, VISO JESV GAVISVS
 EST VALDE, ERAT ENIM CVPIENS
 EX MVLTO TEMPORE VIDERE
 EVM. Satis fecit ergo Pilatus desiderio He-
 rodis, sed non item Christus: Cur verò He-
 rodes desiderauerit videre Christum? Da-
 tur

*Herodes
 gaudet vi-
 so Jesu.*

1. *Ob audi-
tum.*

*FAMILI-
ARES qui
adhibendi.*

tur prima ratio, EO QVOD AVDIRET
MVLTA DE EO. Plerumque reges, &
principes aures tantum suas à longè pascūt
fama bonorum, & sanctorum virorum: at
vero oculos, linguam, cor, mentem, familia-
ritatē, dant scurris, parasitis, detractoribus,
aliisq; haud optimis, qui raro aut nunquam
ab eorum latere recedunt. Talis Herodes.
Vtinam inter Christianos nullus sit talis. Sed
quam vereor ne non solum inter principes,
& alios ciuilis ordinis, sed etiam inter Eccle-
siasticos eiusmodi reperiantur, quod certè
in his praesertim postremis, haud postremū
vitij genus est. Reponite rogo pro heluoni-
bus pauperes esuriētes & sitientes, pro scur-
ris, viros graues, pro assentatoribus, eos qui
veritatem, & libenter & liberè loquuntur:
pro morionibus, homines doctos, pro im-
piis deniq; pios & sanctos, & cum talibus li-
benter conuersamini, vt & vos boni, docti,
& sancti sitis, sicut esse debetis: Sanctos enim
vos ipsa vocat scriptura.

2. *Quia cupit
videre
miracula.*

Deinde altera causa cur Herodes cupie-
bat videre Jesum fuit, quia nimirum SPĒ-
RABAT SIGNVM ALIQVOD VIDE-
RE AB EO FIERI. Sed spes ista fefellit
Herodem. Non solum enim miraculo, ve-
rum etiam respōso dedignatus est illū Chri-
stus Dominus. Nam sequitur. INTERRO-
GABAT AVTEM EVM, ipsemet Hero-
des

des Christum, MVLTI SERMONIBVS,
 sed paucis, vt reor, vel nullis qui essent ad rē:
 Eos porro quia scriptura subicit tacam⁹
 & nos. Quid vero Iesus? ET IPSE NIHIL
 EI RESPONDEBAT, ait Lucas: qui solus
 hanc historiā notauit. Tacuit igitur quāuis
 starent, PRINCIPES SACERDOTVM,
 ET SCRIBÆ CONSTANTER ACCV-
 SANTES EVM. Quæ causa horum omni-
 um? dicam quod sentio. Non loquitur Iesus
 Herodi, quia à multo tempore cupiebat, &
 videre, & alloqui illū. Hoc enim testatur E-
 uāgelium. Imo vero inquis propterea loqui
 debuit. Nam & nos libenter cum talibus ser-
 mones miscemus: præsertim si sunt viri in
 dignitate positi, vt fuit Herodes rex. Ita sanè
 nos. Sed non ita Iesus, quamuis & ipse idem
 quod nos, sed interest, quo quis animo illum
 alloquatur. Si enim curiosè, & curiositatis
 causa id facit, non ei respondet, vt ecce ad o-
 culum vides factum cum Herode, O doctri-
 na diuina cū pro omnibus, tum pro religio-
 sis? Quæris in meditationibus, & contem-
 plationibus curiosa? non tibi respōdet Chri-
 stus, manebis ieiunus & aridus. Quæris sa-
 lutifera cum sinceritate & humilitate? nun-
 quam sariatur tuo colloquio I E S V S, testes
 sunt anachoretæ, testes, & alij tam viri, quam
 foemina deuotæ. Tu quoque experire, &
 ita se rem habere fatebere. Vtinam vero id
 gustemus vniuersi. Nec vero in oratione tū,
 sed

*Cur Chri-
 stus Herodis
 nō loquitur.
 I. Causa.
 NOTA.*

*CVRIO-
 SIS tacet
 Christus.*

*GRATIO
 qua bona.*

CONCIO
quæ insu-
periosa.

Et cur.

REME-
DIVM.

sed etiam in aliis, imprimis vero in audiendis concionibus hæc valent plurimum. Quot enim sunt quibus non sapiunt conciones, ideoque rarissime ad eas veniunt? Vix nulli sint in hoc auditorio eiusmodi. Vis causam? Audi. Non sapit tibi concio, quia Christus tibi non loquitur ad cor, quo tacente quid iuuat nostræ voces? Fricare quidem aures possunt, fructum quem desideramus facere non possunt. Cur vero Christus tibi non loquitur? Quia Herodem agis. Quia non quæ sunt proficua animæ, sed quæ placent auribus tuis desideras, quia curiosa quæris. Propterea quamdiu hæc dicuntur, & lenocinio verborum ornantur, tamdiu auide audis: cum vero hæc desunt, cum primis autem quando vlcus, quod in te latet tangitur, statim à scamno exilis, & refilis. Placeat tibi obsecro consilium meum, venias ad conciones magno, & sincero cum animo iuuandi animam tuam, & audiendi non compta, vana, futilia: sed vtilia, sancta, & quæ tibi sint pro cataplasmate acri quidē, & mordente sensualitatem tuam; at medicinam adhibente conscientia tuæ, & videbis mirandam in te dexteræ excelsi mutationem, vt quæ antea insipida fuere, sapere incipiant loquente ad cor tuum Domino Iesu.

Dedi

Dedi vnam causam silentij Jesu, & quæ circa illam ipse communicare dignatus est, accipite alias: Itaque secundo non respondebat Jesus Herodi, quia non agebat vt iudex: tertio quia non à morte se liberare, sed morti se tradere pro nobis volebat, is qui habuit potestatem ponendi animam, & iterum sumendi eam: quarto vt suos doceret superbiam taciturnitate vincendam esse. Nullum est enim contra illam spiculum validius. Nō facit autem miracula, tum iisdem de causis, tum vt impleretur illud sapiētis, Omnia tempus habent. Istud vero tempus non fuit miracula patrandi; sed tormenta patiendi, tum denique quia nullum vnquam Christus fecit miraculum ostentationis causa. Magorum enim est id proprium. Hic vero Herodes nihil aliud desiderabat, quam vt Christus potentiam suam coram illo demonstraret.

2. Causa.

3. Mortis desiderium.

Ioan. 10 17.

7. Moralit.

Cur non facit miracula.

Ecl. 3. 1.

Herodes spreuit Iosum.

Quid vero postea cum Christo actū fuerit continuando Lucas historiam, inquit, SPREVIT AVTEM ILLVM HERODES CVM EXERCITV SVO. Herodes quidem, quia spreto se ab illo putavit, vt talium suspitiosa est natura: Milites vero, & aulici quia istis, in eiusmodi rebus dominis suis morem gerere, nihil est iucundius. Proinde quid putatis, quot, & qualia contemptus tormina, & quibuscum clamoribus ac lannis, à petulante illo exercitu sustinere debuit

Aaa debuit

debut Saluator mund? Ipse verò Herodes non solum spreuit Christum: SED ET ILLVSIT JNDVTVM VESTE ALBA: quod tunc signum fuit cuiusdam stultitiæ, sicut nunc apud quosdam est vestis flaua campanulis aspersa. Atque ita ornatū REMISIT AD PILATVM. Porò quanto cum dedecore Christus Jesus qui pro doctore, propheta, & miraculorum patratore maximo habitus est, sic vestitus per plateas refertissimas hominibus trahebatur, vos cogitate, grati esote, gratias agite, & in signum gratitudinis pati simile quid pro nomine ipsius non solú non recutate, sed etiam desiderate.

*Christus ho-
stes reconci-
liat.*

Porò D. Lucas hunc tragadiæ actum his concludit verbis. ET FACTI SVNT AMICI HERODES ET PILATVS JN JLLA DIE, NAM ANTEA JNIMICI ERANT AD JNVICEM. Hæc est Christi bonitas etiam inimicis benefacere: licet illi redderentur mala pro bonis, vt hic vides, nempè illum pro reconciliatione accepisse vestem scurrilem, & videndo, si Christianus es, doles & indignaris. Indigneris igitur etiã tibi ipsi quæso. Quotusquisque enim est qui nõ idem facit Christo? Qui inquam pro absolutione à peccatis, pro vsu sacramentorum, pro gratia accepta, imo pro ingenij acumine, pro sanitate, pro bonis exteris sibi liberaliter à Dño Jesu collatis, mala facta reddit,

*MALA
PRO BO-
NIS Chri-
sto non red-
denda.*

his

his videlicet omnibus in contemptum creatoris sui abutendo? & post Pascha ad antiqua, vel etiam ad deteriora peccata reuertendo? Quod scelus & ingratitude tanto nunc est enormior, quanto non iam à Judæis & Ethnicis ut his, sed à Christianis contra Christum committitur. Ne ergo fiat obsecro, sed fiat nunc quod dicitur, *PROPOSITIVUM sanctum.* hoc ipso inquam temporis momento, coram Deo & angelis eius seria protestatio, vos in ea quam nunc accepistis vitæ puritate, toto vitæ vestræ tempore perseverare velle, post Pascha vero, & semper fiat iugis huius propositi executio.

Reductus itaque iterum ad Pilatum Jesus, *Pilatus iterum conatur liberare Christum.* stetit ante illum, qui dolens munus iudicandi denuo sibi delatum fuisse, conatur Judæis persuadere facto etiam Herodis interposito, ut ab incepta desisterent accusatione, promittens se in aliquo voluntati eorum satisfacturum. Oratio ipsius ad Judæos sic describitur, *OBTVLISTIS MIHI HOMINEM HVNC QVASI AVERTENTEM POPVLVM, ET ECCE EGO CORAM VOBIS INTERROGANS.* En evidens testimonium præsentis utraq; parte rem actam fuisse. Pilatus enim foras Christum eduxerat. Pergit porro Pilatus, *NVLLAM CAVSAM INVENIO IN HOMINE ISTO, EX HIS IN QVIBVS EVM ACCVSATIS.* Mendacij igitur Judæos, Christum vero innocentiam iam secundo arguit. Idemque Herodis auctoritate comprobatur dicens, *Ex Herodis sententia.* SED NEQVE HERODES supple culpam in eo invenit

uenit ullam. NAM REMISI VOS AD ILLVM, ET ECCE NIHIL DIGNVM MORTE ACTVM EST EI. Molestiæ tantummodo, & ignominie illi illatum est aliquid. Proinde & ego EMENDATVM, id est flagellatum, ERGO ILLVM DIMITTAM. Imitabor Herodem, & aliquid imo plus quam ipse in gratiam vestri faciam, dummodo vos quiescere esse velitis. O nequissima imitatio! O crudelis misericordia! Est tamen aliqua respectu Iudæorum, qui à suo scelerato proposito nullo modo auocari se patiuntur. Acceptant quidem ut reor hoc decretum, sed urgent vltiora, nempe crucem.

Flagellandum tamē permittit.

Optionem dat eligendi Barrabæ vel Christū.

Quapropter videns Pilatum se neque hac ratione proficere quicquam, venit illi in mentem consuetudo dimittendi eis, VNVM VINCTVM IN PASCHA. Habebat autem tunc insignem latronem nomine BARRABAM, QUI ERAT PROPTER SEDITIONEM QVANDAM FACTAM IN CIVITATE, ET HOMICIDIVM MISSVS IN CARCEREM. Istum igitur solum opposuit Christo, & interrogavit, quem ex his duobus vellent sibi dimitti. Quam interrogationem bis esse factam videtur colligi ex Evangelistis, qui varie de hoc loquuntur vixque aliter accommodari possunt. Posterior interrogatio est

Quod bis facit.

ad

ad plebem, de qua paulo post. Prior vero est ista, qua ex se, siue quod dicitur motu proprio, Pilatus dat optionem Pontificibus & Senioribus, eligendi vnum ex istis duobus. At videns de Christo surdis Judæis cæni fabulam, exequitur quod promiserat. TVNC ERGO, inquit Ioan. APPREHENDIT *Flagellat.* PILATVS JESVM, ET FLAGELLAVIT, militibus videlicet, vel licitoribus illū flagellandum tradens. Quo iure, qua iniustitia, vos perpendite, simulque contemplantini, quid tunc cum Christo actum, & quā crudelis flagellatio illa fuerit. Nobis enim, vt iam aliquoties dixi, textum Euangelij explicare indeque doctrinas paucas ex multis decerpere, cætera vero vestris sanctis meditationibus consideranda relinquere propositum est. Grauiſſimam tamen, & sæuiſſimā *Crudeliſſimam.* flagellationem istam fuisse dubitandum non est. Non enim Judaico more ad terram corpore prostratus: sed ad columnā more Ethnicorum alligatus eam sustinuit; neque ad certum plagarum numerum, vt Mosaica coarctata, sed ad libitum militum, vel Judæorum potius peracta fuit flagellatio, ac proinde omnia membra Christi Jesu penetrasse credenda est. Quis enim dubitat rabidos istos canes, Judæos inquam, sitientes Christi sanguinem, neq; hic vllis pepercisse sumptibus, vt filius Dei atrocissimè toto corpore dilaniaretur?

*Coronatio
inuentum
Iudaorum.*

Sed & sequens immanissimum tormen-
tum inuētum istorum fuisse facile mihi per-
suadeo, cum neque Pilatum id præcepisse
neq; Ethnicos id in more habuisse legerim
vnquam. Judæi itaq; vt reor intuētes adhuc
vnum in Christo membrum, ipsū videlicet
caput, quāuis alapis & colophis valde cōtu-
sum & liuore obductū, nondum tamē con-
pulneratum, quid fecerunt? Excogitarunt
supplicium ipso etiam auditu horrendum.
*Spina acu-
leata nimis* Plectunt vel plecti faciunt coronā ex spinis
magnos sanē, & acutos aculeos habentibus,
vt ex iis qui religiosè coluntur apparet (rhā-
mum fuisse plerique putant) eamq; sanctis-
simo capiti Jesu imponi curant. Res vt acta
est sic describitur. TVNC MILITES
PRÆSIDIS SVSCIPIENTES JESVM
IN PRÆTORIVM, id est, vt alter Euāge-
lista explicat, IN ATRIVM PRÆTORII.
Fortè ideo vt Judæi, qui extra prætorium e-
rant per fores apertas hoc crudele spectacu-
lum intueri possent. CONGREGAVE-
RVNT AD EVM VNIVERSAM
COHORTEM, tum afflictionis, tum ig-
nominie maioris causa. ET EXVENTES
EVM. Hinc aliqui colligunt post flagella-
tionem iam vestitum fuisse, & iterum spoli-
atum, forte propter illā, de qua egimus Ju-
dæorum non verbis tantum, sed & pecuniis
factam suggestionem, CHLAMYDEM. Palu-
damen-

damentum videlicet militare quo supra arma uti consueuerant COCCINEAM, siue VESTE PURPUREA, ut Joānes habet, idem enim est utriusq; color, nempe rubens, & quamuis purpura sit preciosior, saepe tamen vnū pro alio venditur propter purpurę raritatē. Coccinum autem sunt grana nota, vnde olim Polonia nostra magnos redditus habuit, quæ avaritia monopolium procurantibus, nec illi satisfacere valentibus, (ut à maioribus accepimus) perierūt. Ita fratres mei propter peccata quorūdam, & inordinationem nostram, priuat nos Deus etiam bonis temporalibus. Utinam in posterū simus cautiore. Sed ad nostra reuertamur.

Itaq; chlamyde illa coccinea, siue VESTE PURPUREA peruetusta procul dubio CIRCUMDEDERUNT EVM, inquit Joānes valde aptè, ut scias totam partem anteriorem corporis flagellis excarnificatam in propatulo fuisse. ET PLECTENTES CORONAM DE SPINIS, quam ad instar pilei fuisse quidam contemplantur, ut sic totum caput vulneraretur, POSVERUNT SUPER CAPUT EIVS, imo non solum posuerunt, sed etiam incusserunt, inculcarunt capiti tenerrimo. O dolor, ô crudelitas! Neque id satis, sed & ARVNDINEM IN DEXTERA EIVS collocarunt; nimirum ne quid decisset ad

*Triaregia
in signa
quid desi-
gnent.*

*Hæc in Chri-
sto calami-
tiosissima.*

NOTA.

insignia regis. Reges enim mundani sedentes in maiestate, & throno suo, in his tribus maximè gloriari consueverunt. In chlamyde, inquam, qua à principio soli tantum Imperatores utebantur, vesteque splendente: in corona aurea lapillis preciosis, & gemmis distincta: & in sceptro pariter decorato. Quorum trium, vestis quidem opes ac diuitias, quibus totum regnum, vt veste corpus circumdatur: corona vero honorem, gloriam, reuerentiam: Sceptrum autem potestatem iudicandi, puniendi, bellandi, denotat. O quam latus campus sese aperit de istis, & abutibus eorum differendi! O quam hæc tria calamitosa fuerunt Christo Jesu. Audi quædam ex Euangelio. VENIEBANT AD EVM ad Christum scilicet sic ornatam, in scamno, vel lapide locatum, ET GENU FLEVO ANTE EVM ILLVDEBANT EI. Quomodo? Omnibus qui excogitari possunt ludibriorum generibus, nempe tum poplite, vt audisti: tum verbis & blasphemiis, quarum illa præcipua, AVE REX IVDÆORVM: tum ore purulento. EXPVENTES IN EVM: tum manu DABANT EI ALAPAS: tum arundine. quâ ex manibus Christi accipiebant, ET PERCVTIEBANT CAPVT EIVS, vt corona illa terrificam magis magisque caput penetraret. O dolor. O crudelitas. Hæc cum cæteris meditanda vobis relinquo. Interim

Interim dum ista impij agunt, & pius par-
 titur, CVM ACCESSISSET TVRBA
 deposito scrupulo intrandi prætoriū, COE-
 PIT ROGARE SICVT SEMPER FA-
 CIEBAT, nempe vt Pilatus iuxta consue-
 tudinem ad Pascha dimitteret eis vnum ex
 Judæis vinc̄tis. Petitione audita, PILA-
 TVS RESPONDIT EIS, ET DIXIT,
 QVEM VULTIS DIMITTAM VO-
 BIS BARRABAM, quem iam antea de-
 scripsi, AN JESVM QVI DICITVR
 CHRIS̄TVS? Sicut antea Pontificibus, ita
 nunc Plebi inter hos tantum duos dat eli-
 gendi potestatem. Addit vero Marcus ratio-
 nem cur Pilatus ab hac sententia dimoueri
 se nō est passus. SCIEBAT ENIM QVOD
 PER INVIDIAM TRADIDISSENT
 EVM SVMMI SACERDOTES. Hæc
 totius ruinæ Pilati causa fuit. Vtinam etiam
 multis iudicibus Christianis id ipsum non e-
 ueniat. At ego inquis non secundum scita,
 sed iuxta allegata, & probata debeo iudica-
 re. Nouerat hoc quoque Pilatus, sed & nos
 non latet, neque frustra hæc verba in scri-
 ptura posita esse, neque defutura ex allega-
 tis, & probatis argumenta, liberandi paupe-
 rem innocētē de manu potentis eum op-
 primentis, si non tam quid peruersi garri-
 ant rabulæ, quam quod os simplex, & verifi-
 cum pauperis loquitur attendere velimus:

Aaa 5 sicut

*Turbæ pe-
 titur.*

*Pilatus &
 antea duos
 tantū pro-
 ponit.*

*Ruina Pi-
 lati, & a-
 liorum.
 Occurritur
 obiectiō.
 IUDICIUM
 officium.
 NOTA.*

sicut fecit Pilatus, ut sequenti concione ostendimus. Quod si Pilatus contra agnitam veritatem Jesum damnauit, vos ipsi iudicate, an in bono, vel in malo eum sequi oporteat, & semper ad supremum iudicem oculos reflectite vestros. Quid vero turba ad Pilati propositionem? Satis perspicuum esse videtur, eam inclinatum fuisse, ut Jesum eligeret. Nam tum iterata Pilati petitio, QVEM VULTIS VOBIS DE DV-

*Turba vel
let Iesum.*

OBVS DIMITTI? monstrat eam deliberrasse, nec statim responsum dedisse: tum verba illa, PRINCIPES AVTEM SACERDOTVM, ET SENIORES PERSVASERVNT POPVLIS, VT PETERENT BARRABAM, JESVM VERO PERDERENT, id clarè docent: propterea persuasa, EXCLAMAVIT SIMVL VNIVERSA TVRBA DICENS, TOLLE HVNC, ET DIMITTE NOBIS BARRABAM.

*Sed persuasa
petit Bar
rabam.*

*Pilatus ad
comiseratio
nem iudicis
et Iudaeos.*

Quare praeses cum vidisset, hac quoque spe se frustratum esse, intuens Jesum, quem tum temporis ei milites adduxerunt adeo excarnificatum, & deturpatum, EXIIT ITERVM PILATVS FORAS ad principes qui in sua excolatione culicis perseverabant, nec praetorium ingredi volebant. ET DICIT EIS, ECCE ADDVCO EVM VOBIS FORAS, emendatum
vt

vt promisi, & pessimè tractatum, vt vos ipsi
 cōspicitis, VT COGNOSCATIS QVIA
 NVLLAM IN EO INVENIO CAV-
 SAM condemnationis: Proinde nihil ali-
 ud restat, nisi vt illum iuxta condicta absol-
 uam. En aliud Pilati de Christi innocentia
 testimonium? Porro Joannes addit, EXI-
 VIT ERGO JESVS FORAS POR-
 TANS CORONAM SPINEAM, ET
 PVRPVREVM VESTIMENTVM vul-
 neratus, spinis confossus, lancinatus, sputis
 & sanguine in facie illitus, ET DICIT
 EIS Pilatus ex compassione procul dubio,
 ECCE HOMO. Quæ verba integra con-
 cione tractanda erunt. Dixit autem sperans,
 sicut ipse ex tam miserando Christi aspectu
 ad commiserationem commotus fuerat, ita
 Judæos multo magis erga gentis suæ homi-
 nem idem facturos. Sed contrarium planè
 accidit. Nam subditur.

CVM ERGO VIDISSENT EVM
 PONTIFICES ET MINISTRI, vt sæui
 leones sanguine non ad misericordiã, sed ad
 crudelitatem incitati, CLAMABANT DI-
 CENTES, CRVCIFIGE, CRVCIFIGE
 EVM, DICIT EIS PILATVS, ACCIPI-
 TE EVM VOS, ET CRVCIFIGITE. E-
 GO ENIM NON INVENIO IN EO
 CAVSAM. Ex his verbis colligitur, potius
 ex consuetudine, quam ex prohibitione Ju-
 dæos

*At illi, fera-
 ciores facti.*

*Produnt
quod pre-
mebant.*

daos caruisse, tunc facultate quęquam eru-
cificandi. Idcirco ad primum dictum Pilati
iam tacent, ad secundum vero, RESPON-
DENT NOS LEGEM HABEMVS,
ET SECVNDVM LEGEM DEBET
MORI, QVIA FILIVM DEI SE FE-
CIT. Tandem euomunt quod illos maxi-
mę torfit, & propter quod solum in suo cō-
cilio Christum morti adiudicarunt. Id vero
Deo volente, & ad dicendum impellente o-
mnino euenit: tum vt Pilatus esset inexcusa-
bilis: tum vt omnibus tam Judęis, quam
Ethnicis ex ipsorum et principum Judęo-
rum confessione constaret illum qui cruci-
fixus est, filium Dei se vocasse ideoque fuisse.
Neque vero potest intelligi sermonem
hic esse de filio per adoptionem. Nam ij
quoq; Judęi eiusmodi filios Dei se esse fassi
sunt dicentes Christo, *Nos vnum patrem ha-
bemus Deum.* Verus igitur, & naturalis filius
Dei erat Christus Jesus, ipso id promulgan-
te. Judęis vero licet non credentibus, (pu-
tabant enim eum falsum loqui) bene tamen
cipientibus hoc ipsum Christum dicere vo-
luisse, sicut & resurrectionem tertia die fu-
turam rectę intellexerant. Porro verba prę-
dicta indeliberatę alicui illorum excidisse e-
quidem mihi persuadeo. Solent enim in cō-
tentionibus, ea quę in corde versantur, &
premere volumus, etiam inuitis nobis ali-
quando

*Christum
verum esse
filium Dei
Deum.*

NOTA.

Ioan. 8. 41.

Mat. 27. 63

quando erumpere. Cogitare enim nequeo viros, secundum mundum prudentes, & viros non animaduertisse hoc argumentum plus detrimenti, quam emolumenti illorum causæ allaturum, quod & factum est.

Nam cum AVDISSET PILATVS HVNC SERMONEM MAGIS TIMUIT. Timuerat quidem ante ne læderet iustitiam, nunc verò magis exhorrescit timens ne aliquem ex Dijs suis quos stulta gentilitas plures imò innumeros colebat, occideret, atq; ita ne iram offensus numinis in se concitaret. Propterea INGRESSVS EST PRÆTORIVM JTERVM seorsim secum Christum abducens. ET DICIT AD JPSVM, VNDE ES TV? JESVS AVTEM RESPONSVM NON DEDIT EI. Non ex superbia aut contemptu, sed vt sicut antea ita nunc suos doceret patientiam exercere, & ad inepta quæ sita non respondere. Eiusmodi enim fuit hoc quæ situm Pilati ipsa ratione duce. Non enim pertinet ad iudicem scire quisnam, vel cuius filius sit qui iudicatur, cum de re ipsa controversia agitur, sicut hic agitabatur: sed an reus, an innocens sit criminis cuius insimulatur. Itaque Christus dominus silendo respondet, & hoc quasi dilemmate vitur. Vel ego reus sum mortis, vel non. Si sum reus; non quæras vnde sim, sed scribe sententiam. Si

*Quod ter-
ret Valde
Pilatum.*

*Ideo quæris
diligenter,
sed Chri-
stus tacet.*

*Et tacendo
dilemma
facit.*

Si sum innocens, vt tu ipse aliquoties confessus & protestatus es; cur etiam non interrogatum, qui aut vnde sim non absoluis? O eximia iudicibus data instructio quam hac die veneranda ita quæso memoriæ imprimat vnusquisque vestrum, vt nec ex ea excidat, nec contrarium fiat vnquam. Audite dicam tribus verbis ne grauemini. Iustitia cuius vos ministros constituit Deus quoad personas, cæca est, quoad causam, videns valdè est. Idèò scriptura & acceptionem personarum vehementer prohibet, & causam in iudicio excutere ac veritatem inuestigare præcipit diligenter. Id igitur agite.

*IUSTI-
TIA &
cæca & vi-
dens.*

*Pilatus in-
signatur.*

Cæterum Pilatus silentium hoc Christi in deteriore partè interpretatus DICIT: MIHI NON LOQUERIS? NESCIIS QVIA POTESTATEM HABEO CRV CIFIGERE TE ET POTESTATEM HABEO DIMITTERE TE? En in Pilato exemplum eius quod paulo ante in Herode notavi, nempe superbiam silentio maximè premi & comprimi. Licet enim & hic & sæpe erumpat, magis tamen se prodit cum illi resistitur. Quot verò putatis imitatores esse Pilati, qui hisce etiam conceptis verbis: Mihi non loqueris? vel illis similibus sic mihi loqueris? suam alijs produnt superbiam? Atqui vtinam saltem desint qui in ipsa illum sectentur executione. Eiusmodi sunt, qui

*SYPER-
BIÆ na-
tura.*

*POTE-
STATIS
abusus.*

qui non attendunt quid fieri iustitia velit, sed quid potestas eorum valeat: proinde in iudicando non iustitia utuntur, sed potestate abutuntur, sicut fecit Pilatus qui non iuste, sed potenter Barrabam nequam absoluit; Christum vero innocentem damnauit. De quo pulchre D. Ambrosius, Prudencibus satis. Caterum qui superbis semper resistit non ferens hanc Pilati arrogantiam RESPONDIT JESVS: NON HABERES POTESTATEM ADVERSVM ME VLLAM NISI TIBI DATVM ESSET DESVPER. Quomodo datum? Aut permittendo, vt multi antiquorum sentiunt, sicut permitti solent à Deo alia peccata: aut quia Christus, qui fuit desuper, vltro se ipse submitit iudicio: aut quia Pilato, tum temporis data fuit à Deo potestas iudicandi Judæos, qua tamen in iudicando Christo abusus est. Addit autē dictis JESVS, PROPTEREA QVI ME TRADIT TIBI. Nota hic quoque numeri pro numero positionē, multi enim eum tradiderunt, & tradendo peccarant. MAIVS PECCATVM HABET. Quāuis nullum se habere putent, propterea culpam suam in Judam, & in alios transferunt, dicentes non nos occidimus illum, de quo perbelle Augustinus: Quid vero pro confirmatione Catholicorū contra novos stoicos, Lutheranos inquam Calvinianos.

Amb. ser. 20 in psal. 118. Pilato data potestas transpisciter.

Judai magis culpabiles.

PECCATA sunt inaequalia

nianos, & cæteros qui æqualia esse omnia peccata autumant his verbis dici potuit clarius? Et certè præter omnes S. Patres ratio ipsa dicat multo gravius fuisse peccatum Judæorū, qui ex invidia, odio, malitia, quā Pilati qui ex pura timoris passione, ne offenderet Cæsarem, Christum persequeretur. At quæret forte quis de particula, PROPTEREA quomodo superioribus quadret, vel quid hæc ex illis inferat? Respondeo. Si propterea: pro attamen accipiatur, ut alicubi in scriptura legimus optimè conueniet. Sensus enim erit. Tu quidem peccas abutendo tua potestate, attamen plus peccant, qui me tibi tradiderunt dictis de causis.

Litera,

Ier, 30. 16.

Pilati conatus Ultimus.

Ultimum Iudæorum telum.

Potentissimum.

Quid vero hæc Christi dicta Pilato profuerunt? Haud modicum sanè, subditur enim, ET EX INDE QVÆREBAT PILATYS DIMITTERE EVM. Idque testatum fuisse Judæis, & iterum iterumque fuisse egressum ad eos, res ipsa, & sequentia demonstrant. Nec quicquam dubito Judæos, dum Pilatus cum Christo seorsim ageret in prætorio, & reprehendisse eos, qui filij Dei mentionem fecerant, & quæsiuisse telum aliquod validissimū contra Pilatum, quod & inuenerunt sanè acutissimum, & efficacissimum. Dicitur enim, JVDÆI AVTEM, nempe videntes Pilatum pro Christo fortiter agentem: CLAMABANT DICEN-

DICENTES, SI HVNC DIMITTIS
 NON ES AMICVS CÆSARIS. Per-
 inde ac si dicerent, Efficiemus vt perdas fa-
 uorem, & amicitiam Cæsaris: Nec vero de-
 erunt nobis argumenta id perficiendi. OM-
 NIS ENIM QVI SE REGEM FA-
 CIT, qualis est iste, quem tu vis absoluere,
 CONTRADICIT CÆSARI. Proinde
 si tu huiusmodi hominē viuere patieris, no-
 bis instigātibus, crimine læsæ maiestatis Cæ-
 sareæ damnaberis. O argumentum contra
 inconstantes. Sicut olim, ita & nunc poten-
 tissimum, & perniciosissimum. Quot enim
 sunt Christianorum millia, qui ne humanū
 perdant fauorē diuinam à se profligant gra-
 tiam? Miseranda certè & deploranda est
 hominum istorum insania: Quis enim non
 pro insipiente reputaret, illum qui ne perde-
 ret fauorem vtilis conserui sui, perdere non
 vereretur benevolentiam amplissimi Do-
 mini sui? Hic vero de quo agimus multo est
 stultior, qui propter gratiam mortalis ho-
 minis repudiat gratiam immortalis Dei cre-
 atoris, conseruatoris, redemptoris, & Domi-
 ni sui, qui habet potestatem in vno momen-
 to, & bona externa omnia ei auferre, & cor-
 pus mactare, & animam perdere, & vtrum-
 que æternis cruciatibus adiudicare; Consi-
 derent hæc obsecro qui sunt eiusmodi, &
 hac die passionis Christi agant validam pœ-
 nitentiam.

*FAVOR
HVMANI
NVS inuul-
neros per-
dit.*

*Stultissi-
mus, a mi-
nor.*

*TIMOR
sanctus.*

nitentiam, vt pœnas & passiones, sine fine duraturas effugerent queant.

Iesus Pilatus succubus

Præses vero hoc venenato telo ictus quid? Prostratus est omnino. Nam dicitur, PILATVS AVTEM CVM AVDISSET HOS SERMONES, nihil cunctatus ADDVCIT FORAS IESVM, nihil ei amplius dicens, ET SEDIT PRO TRIBVNALI, tanquam iudex IN LOCO QVI DICITVR LITHOSTRATOS, Græcè q̄ Latinè stratum lapide significat. HEBRAICE AVTEM GABBATHA, id est editior, siue eminentior locus: in quo decreta iudicum vel scribebantur, vel proferebantur. Quanta putatis lætitia, tum perfusos fuisse Iudeos, cū desiderio ipsorum satisfieri cœptum est, sed expectent & ipsi, & omnes eorū affecta paulisper, & experientur quam sit verum illud q̄ vulgo dicitur. Malam consilium consultori, multo magis vero promotori pessimū. Caute charissimi consulere, vrgere, imo & latari de re mala, quia pessimè vobis, id cessurū certo vobis persuadeatis. Exēpla innumera habetis. Etiam in Caipha, de quo in alia cōcione. Porro Ioan. describens tempus quo hæc acta sunt, & dicens, ERAT AVTEM PARASCEVE PACHÆ HORA QVASI SEXTA, non parum facessuit negotij scripturæ interpretibus, vel potius Marcus cum inquit, ERAT AVTEM HORA TER-

CONSL. LII mali premium.

TERTIA, ET CRUCIFIXERVNT
 EVM. Quomodo enim tertia crucifixus di-
 citur cū quasi sexta, necdum decretū contra
 illum datum fuerit? Et de PARASCEVE PA-
 SCHÆ quidem heri egimus. De concordia
 vero horarum istarū, si vitium scriptoris, cui
 innititur Hieron. & Theophil. & quod ma-
 ximè omnium omnes difficultates euacuat,
 repudiamus: nulla opinio magis conformis
 scripturæ esse videtur quā præceptoris mei.
 (quæ tamen cum illa de quatuor vigiliis no-
 cturnis, & quatuor partibus diurnis coinci-
 dit, sed melius rē explicat) Distinguit enim
 & ex scriptura probat, diuersitatē inter ho-
 ras diei, siue vulgi, & horas orationis, siue tē-
 pli. Illæ enim duodecim erant iuxta cursum
 horologiorum: hæ verò quatuor tantū nu-
 merabantur, quæ etiā nunc in officio eccle-
 siastico obseruantur, nempe prima, tertia,
 quarta, nona, quarū tamen singulæ ternas v-
 suales continebant: & quæ intermediæ erant
 aliquādo à termino, à quo (vt philosophorū
 terminis vtar) aliquando à termino ad quē,
 nomen fortiebantur. Verbi causa hora diei
 secunda vocabatur in templo, tum prima, tū
 tertia. Itaq; secundum horas templi descri-
 pserunt Euangelistæ passionē Christi, sicut
 rem sanctissimam. Vnde cum Ioan. inquit
 fuisse horam, quasi SEXTAM, quando Pila-
 tus sedit pro tribunali, intellexit horam diei
 quintam. Marcus vero ait, H O R A

*Concordia
 horarium.
 Conc. 2.
 Tol. in hūc
 Ioan. locum
 Annot. 8.*

*Ex Act. 2.
 c. 3. c. 10.
 capitulum.*

TERCIA crucifixum fuisse Christum, quia tunc hora templi tertia finiebatur, iamque sexta imminebat. Ideo idem Marcus paulo post habet, ET FACTA HORA SEXTA TENEBRÆ FACTÆ SVNT. Lucas vero ait, FERÈ HORA SEXTA id accidisse, quia sexta iam versus septimam dici tendebat. Certum autem est tenebras non multo post crucifixionem factas, & in ipsa quasi meridie inchoatas fuisse.

Vxor ad Pilatum missa.

Hæc de nodo isto satis difficili, quia litteram nos explicaturos promissimus: iam ad institutam narrationem revertamur, SEDENTE igitur Pilato PRO TRIBUNALI MISIT AD EVM VXOR SVA DICENS, NIHIL TIBI ET IUSTO ILLI, MVLTA ENIM PASSA SVM, HODIE PER VISVM PROPTER EVM. A quo passa à bono, an à malo angelo? Ex scriptura nihil constat. Veteres patres pro vtraque parte reperiuntur. Et quavis plures bonam visionem fuisse putent, tamen, quia & verba recitata præsertim illud PASSA SVM contrarium suadent, & rationes vtrinque æqualiter, quasi militans res dubiam in dubio relinquamus. Sed & quid Pilatus responderit, tacet scriptura: indicium est nihil eo vxoris nuntio illum motum fuisse. Pergit enim in suo proposito dicendo

A quo passa nescitur.

Pilat. nihil mouetur.

Regem proclamati.

Judæis, ECCE REX VESTER, De quibus

bus verbis in sequenti concione agemus. ILLI AVTEM iam penitus tumultuariè, sine vllis rationibus, CLAMABANT TOLLE TOLLE CRVCIFIGE EVM.

Hæc cornorū istorum à principio fuit semper crocitatio, à qua non cessant, donec innocentem in patibulo videant. DICIT PITATVS REGEM VESTRVM CRVCIFIGAM? RESPONDERVNT PONTIFICES, totius mali auctores, NON HABEMVS REGEM, NISI CÆSAREM. O liuor, qui etiam contra illa, quæ in præcordiis alit, linguam, loqui cogit! Quis enim crediderit eos hoc ex animo locutos esse, qui & Pilatum, & Cæsarem, tum Ethnicismi, tum dominij nomine, peius cane, & angue oderant? Cauete hoc baratrum, ô Christiani ne vos in æternum præcipitet baratrum.

*INVIDIÆ
nequitiæ
fugiendæ.*

VIDENS AVTEM PILATVS QVIA NIHIL PROFICERET cum suis dilationibus, quibus etiam sedendo pro tribunali utebatur; SED MAGIS TVMVLTVS FIERET; quod verbis toties contestatus est, factò & ceremonia quadam demonstrat. Etenim ACCEPTA AQVA LAVIT MANVS CORAM POPVLO. Quosnam imitatus hoc in factò fuerit an Judæos, ut quibusdam placet, qui hoc signum innocentia suæ certò in casu ex lege habebant: *Deut. 21. 6.*

Pilatus lotionem testatur innocentiam.

*Tum Christi
si verè.*

*Tum suam
falso.
FAVOR
militum &
ceterorum.*

NOTA.

*EXCVSA-
TIO pesti-
lens omnib.*

an vero Ethnicus Ethnicos, quod alij magis probant, incertum est. Illud certum Pilatum suam, tum Christi innocentiam facto isto testatum esse voluisse omnibus. Nam subditur illum lauando manus dixisse, INNOCENS EGO SVM A SANGVINE IUSTI HVIVS. Posterius de Christo verum est: at prius falsum. Audiant decuriones, centuriones, duces militum, alique omnes cuiuscunque status sint homines; qui rapinas, direptiones, expilationes, aliquetiam percussiones & vulnerationes, aut fieri volunt vt Judæi: aut non impediunt vt Pilatus. Audiant inquam, & considerent quos imitantur, & quibuscum consortium sibi in æternum parent. Certoque sibi persuadeant illud quod Pilatus subdit VOS VIDERITIS, quo & ipsi frequenter vtuntur culpam in famulos, vel alios conicientes: tantundem illis dictum hoc quantum tam Pilato, quam Judæis simile ad Judam, TV VIDERIS profuturum; id est obfuturum plurimum. O misera iltorum condicio, qui neque his, neque primorum parentum exemplis commoti, quoquo modo possunt, culpas peccatorum suorum in alios coniciunt, putantes se eo modo in conscientia securos esse, cum sint nocentissimi. Proinde à iusto iudice Jesu, sicut Adam, Eea, Pilatus, Judæi, Judas, iuxta culpam vniuscuiusque

que in suo quisq; ordine punientur grauissimè. Quod ne eueniat, hac die effusi sanguinis Christi Jesu respiscant, & excusationes in accusationes, non solum coram Deo, sed etiam coram sacerdote conuertant, satisfactionemque faciant, rogo, moneo, vrgeo.

Judæi vero quid ad hæc dicta factaq; Pilati? *Judæi suos*
ET RESPONDENS VNIVERSVS POP. DIXIT SANGVIS EIVS *mactant filios.*
SVPER NOS, ET SVPER FILIOS NOSTROS. Id est non tibi Pilate, sed nobis & proli nostræ imputetur. O scelerati homines, qui filios vestros prius mactatis in anima, quam generatis in corpore. Veniet quidem sanguis Jesu super vos ad perditionem, at piis fidelibus ad saluationem. *Effectus contrarij. Decretum Pilati,* Quam diuersi vnus rei effectus? **PILATVS AVTEM** fessus tot clamoribus, & **VOLENS** **POPULO GRATIFICARI.** O fauor mundane, quid non mali in mundo agi? **ADIVDICAUIT FIERI PETITIONEM EORVM, ET DIMISIT ILLIS BARRABAM QVEM PETEBANT. IESVM VERO FLAGELLATVM TRADIDIT EIS VT CRUCIFIGERETVR.** Volunt quidam secundo fuisse flagellatum Jesum, vt consuetudini Romanorum fieret satis, at improbabiliter: Satis enim superque in illa flagellatione, quam emendatione Pilatus vocat, vsui Romano satisfactum
 B b 4 fuit.

Quale.

fuit. Porro quale decretum Pilatus formaverit nullus Euangelistarum narrat. Ex titulo tamen quod cruci affigi curavit, liquet tale quid fuisse. Cruci adiudico Iesum Nazarenum regem Judæorum, Quod quidem

A Iesu quo modo susceptur.

iniquissimum decretum æquissimo & vultu, & animo suscepit Saluator noster Iesus, non reclamando, non contendeudo, ac ne vno quidem verbo contradicendo: tum quia voluntariè se morti obtulit: tum vt esset patri

Phil. 2. 8.

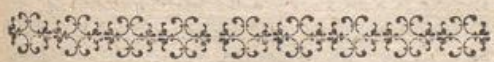
obediens vsq; ad mortem, mortem autem crucis: tum ex maximo erga nos amore, & fidei satisfaciendi pro peccatis nostris.

*GRATI-
TUDO.*

Quid igitur aliud nos agere decet, imo necessarium est dilectissimi: quam vt & hæc noctu, atque interdium grati animi significatione recolamus, & ducem nostrum Iesum totis viribus sequi studeamus? in patientia, in obedientia, in charitate, ac reliquis virtutibus sanctis, obnixè orantes, & postulantes gemitibus inenarrabilibus diuinam eius bonitatem, vt sanguis ipsius veniat super nos, non ea quidem ratione & modo, quo eum supra se venire voluerunt Judæi. Absit. Nō ad maledictionem inquam, sed ad benedictionem: non vt imputetur nobis in peccatum sicut Judæis, sed vt eo emundemur à peccatis, sine quo nulla est peccatorum remissio: non ad irritandam, sed ad placandam iram diuinam, quæ nulla re alia quā per sanguinem

*SANGVI-
NIS IESV
dignā par-
ticipatio.*

guinem Jesu auerti potest: denique non ut
simus rei corporis & sanguinis Jesu, sed ut
in Sacramēto Euaharistiæ dignè de illo par-
ticipantes pascamur eo, potemur, viuifice-
mur, ac salutem, & hic imperfectam, & illic
perfectam obtineamus. Hæc enim vniuer-
sa precium sunt sanguinis Jesu. Ut vero hu-
ius pro nobis effusi sanguinis, ac amarissimæ
passionis ipsius reliquum historiæ, ego qui-
dem loquendo, vos vero audiendo, efficaci-
ter & fructuosè percurrere valeamus, diui-
num ipsius implorandum est nobis auxi-
lium, humiliter & feruenter, recitando se-
mel Pater & Aue.

QUARTA PARS.

CALVA-
RIA.
MORS.

Iudas exultant.

AVDITA mortis sententia à Pilato in
Christum Jesum Dominum nostrum,
pronuntiata, quid putatis gens illa nequam
sanguinis filij Dei sitibunda, quanta fuerit
perfusa lætitia? quos iæ cachinnos, clamo-
res, & signa exultationis ediderit? Dubitan-
dum non est totam iis personasse ciuitatem
Hierosolymitanam. Quamuis enim certum
sit non defuisse etiam multos (præsertim ex
deuoto scemineo sexu) qui ex compassione
Bbb 5 lachry-

*Quidam
condolent,
qui imi-
tandi.*

lachrymas funderent copiosas, quos equidem decet nos imitari. Verum de his in alia concione agemus: nunc vero cœptam historiam prosequamur: & sine vitæ Jesu finem huic concioni imponamus. Itaque

*Astipiant
Iesum.*

post factum latumque decretum, SVSCERVNT IESVM, inquit Joannes. Quis vero eum suscepit? Non est quidem

*Et denuo
vexant.*

dubium, milites & carnifices, qui in crucem illum acturi erant manibus id fecisse: at vero quoque simile est, principes sacerdotum suggestionibus, & pecuniis effecisse: ut Jesus quam plurimis molestiis, & tormentis afficeretur. Propterea denuo. ILLVSERVNT ILLI, tam Judæi, quam

*Vnde noua
sanguinis
effusio.*

Ethnici modis variis, quos vobis considerâdos relinquo. ET POSTQVAM ILLVSERVNT EI EXVERVNT EVM CILAMIDE, ET INDVERVNT EVM VESTIMENTIS SVIS. En noua sanguinis effusio. Quis enim ambigere potest,

*Cur indu-
tæ.*

tum ex vulneribus corporis Jesu, præsertim quæ in dorso habuit, & quibus paludamentum illud, quod vi detractum fuit adheferat: tum ex violenta deturbatione coronæ spinæ ex capite ipsius, ut vestem illam incon-
sutilem ei imponere possent sanguinem vberissimum profluxisse? Porro vestimenta hæc sua imposuerunt Christo, iussione, ut reor Pilati, cum alias qui crucifigendi erant, nu-
di

di ad locum supplicij deducerentur: sed & crucem suam ferre cogebantur, quod & Christo contigit.

Proinde JESVS BAIVLANS SIBI CRUCEM EXIUIT IN EVM QVI DICITVR CALVARIÆ LOCVM. Qui sic dictus fuit, tum ob capita damnatorū, quæ ibi visebantur, vt vult Hieron. tum propter Caluariam, seu cranium Adami primi omnium nostrum parentis, quem ibidem fuisse sepultum ab omnibus penè Patribus, tam Græcis, quam Latinis asseritur. Neq; huic opinioni obest quicquam quod in Hebron, seu Cariath Arba Adam maximus ibi inter Enacim situs, id est sepultus esse dicatur. Non enim de omnium genitore, cuius ne minima quidem est mentio toto illo capite, sed de magno quodam Gigante (id enim Enacim designat) patre illarum gentium sermonem ibi esse clarū est; Christus itaq; versus GOLGOTHA, siue CALVARIÆ LOCVM BAIVLAVIT SIBI CRUCEM, tum ex consuetudine, vt dixi, tum vt tam figura, quā prophetia impleretur. Figura quidem quam à principio attulimus, nempe Isaaci qui ad eundem locum olim tulerat ligna ad excitandum rogam, in quo ipsemet comburendus erat. Prophetia vero est illa celebris. *Eterit principatus super humerum eius, quam in hoc actu expletam fuisse volunt S. Patres,*

*Caluaria dicta.
Cum ab a-
lis, tum
à cransio
Ada.
Hier. in ca.
27. Matt.
Occupatio.
Ios. 14. 18.*

*Christus
baulat
crucem.
1. Ob cons-
uetudinem
2. Figuram.
Gen. 22. 6.*

*3. Prophe-
tiam.
Isa. 9. 6.*

*PRINCI-
PATVS
noster in
cruce.*

Patres. Ita ita dilectissimi mei sicut Christi-
fic & noster principat^o qui à crucifixo Chri-
stiani nuncupamur, & quos ipse Christus ita
ad crucem alligavit, vt nisi illam ferre veli-
mus, ipse quoq; pro discipulis suis nolit nos
agnoscere. Sic inquam principatus noster
non in honoribus, pompis, diuitiis, volu-
ptatibus, cæterisque mundi illecebris, sed in
cruce positus est. Discamus igitur id, quæ so-
à Jesu, & velimus ferre crucem cum Jesu, nō
quidem ipsius, sed nostram quæ multo leni-
or est, vt à Jesu fidelis serui præmium referre
valeamus.

*Iter Iesu
duru &
duru.*

Quas vero afflictiones, & tormēta Chri-
stus Iesus in hac crucis gestatione pertule-
rit: tam à carnificibus & militibus, à quibus
protrudebatur, percutiebatur, & aliis mo-
lestiis afficiebatur: quā ab ipso Crucis pon-
dere, sub quo homo complexionis delica-
tissimæ planè corruerat, vobis contemplan-
dam linquo. Ego vero duo noto quæ in iti-
nere isto contigisse tradunt Euangelistæ: Al-
terum est; eos qui educebant Iesum inue-
nisse quendam HOMINEM CIRENE-
VM NOMINE SIMONEM VENI-
ENTEM DE VILLA HVNC AN-
GARIAVERVNT, ET IMPOSVE-
RVNT ILLI CRUCEM PORTARE
POST JESVM. Vnde colligitur quod di-
ximus, nempe Christum; aut omnino, aut
penè

*Duo notan-
tur.*

*1 Simonem
ferre crucē
post Chri-
stum.*

Cur.

penè succubuisse sub crucis pondere. Quis enim crediderit homines istos crudeles, qui nullis vnquam suppliciis Jesu saturari poterant ex cōmiseratione id eius fecisse? Quare ne vel tardè ad locum peruenirent, Sabbathumque intercederet, vel Christus omnino deficeret subleuandū censuerunt: Subleuatus est autem ab homine isto, qui vt cōmunis Patrum fert sententia, non partem crucis vt pingitur, sed totam post illum tulit. ab eo videlicet loco, in quo cum Christus deficeret, Simon militibus obuiam factus fuit. Quid vero hic est mysterij? sunt sanè nō pauca quæ doctores tradunt, præsertim vero S. Gregor. Nobis ad continuanda ea, quæ modo attigimus vnum notatu sane dignum sufficiat, nempe hic innocentem, post innocentem crucem ferre. At differenter, Simon enim coactè; Christus sponte id facit. Tu vero, ô Christiane discè hinc, ex necessitate, quod dicitur, facere virtutem. Id vero fiet si tribulationes quæ tibi inuito obueniunt, Christi, & tui profectus spiritualis causa, æquo ac alacri suscipies animo: Quod an iste Simon egerit, Christianus uè fuerit non constat: at tibi constat te seruum crucifixi esse: ages igitur quod te docuit crucifixus. Docuit autem pœnas & tribulationes, non solum vltro ob amorem ipsius quæsitæ; sed etiam à Deo immixtas patienterque toleratas,

Quomodo.

*EX NE-
CESSITA
TE facer
tutum.*

*Greg. lib. 8.
Mor. c. 26.*

NOTA.

leratas ad crucem post Christum ferendam pertinere. Quamuis enim ea quæ sponte suscipiuntur, fructuosiora sint; tamen & illa quæ patienter, & cum gaudio tolerantur, non perdent mercedem suam, dummodo tu non perdas tolerantiam tuam.

*2. Mulieres
flentes.*

Alterum quod inter eundem contigit, describit Lucas his verbis: SEQVEBANTVR ILLVM MVLTATA TVRBA POPVLI, & multa nimis, quia tum temporis aderant Hierosolymis aliquot centena milia hominum: ET MVLIERVVM QVÆ PLANGEBANT ET LAMENTABANTVR EVM, quarum separatim meminit; tum quod seorsim forte irent, tum quod Christus eas alloquatur. Nam subdit, CONVERSVS AVTEM AD ILLAS DIXIT, instruens eas **FILLÆ HIERVSALEM, NOLITE FLERE SVPER ME.**

*Luc. 19. 41.
Ioan. 11. 34
Difficultas.*

*Hæreticorū
ineptia.*

O bone Iesu, quid prohibes quod ipse fecisti flendo; tum super perituram istam ingrati civitatem: tum super Lazarum? Nunquid tu illis imo toto mundo non es melior? Ineptiunt hic hæretici ut solent, & rident Catholicos lachrymas compassionis docentes. Verè ineptiunt, quia si tum dicta: tum quæ subiungit Christus inquit, **SED SVPER VOS IPSAS FLETE, ET SVPER FILIOS VESTROS. QVONIAM ECCE VENIENT DIES, IN QVIBVS DICENT BEATÆ STERILES, ET VENTRES QVI NON GENVERVNT, ET VBERA**

RA QVÆ NON LACTAVERVNT
 attentè, & nō vincendi, sed veritatem agno-
 scendi gratia considerarent, ineptum risum
 suum, cum salutari fletu cōmutarent. Certè
 verba q̄ sequuntur, TVNC INCIPIENT
 DICERE MONTIBVS CADITE SV-
 PER NOS, ET COLLIBVS OPERITE
 NOS edocere eos deberent, & quo fine, &
 de quo tempore hæc à Christo intelligātur.
 Eadem n. repetit & applicat extremo iudicio
 D. Ioan. imo & Propheta idem longè ante
 prædixerunt, sed contra hæreticos copiosius
 hac de re agendi alia expectāda erit occasio:
 nunc vero duo sunt notanda. Alterum salu-
 tiferum esse dolorē, & fletum ex cōpassione
 procedentem: alterum verba Christi quæ se-
 quūtur; illa videlicet, QVIA SI IN VIRIDI
 LIGNO HÆC FACIUNT IN ARIDO
 QUID FIET? dignissima esse magna cōsi-
 deratione: proinde de compassione quidē in
 tertia: de his vero verbis in sequēti concione
 pluribus agemus: nūc vero iter hoc Jesu illis
 Lucæ verbis, DVCEBANTVR AVTEM,
 ET ALII DVO NEQVAM CVM EO
 VT INTERFICERENTVR, concluda-
 mus. Ducebantur isti ad maiorem Christi
 Jesu ignominiam, & despectum.

*Apoc. 6. 16.
 Isa. 2. 19.
 Of. 10. 8.
 Resectio.*

ET VENERVNT IN CALVARIÆ
 LOCVM. ET DABANT ILLIBIBERE
 MYRRHATVM VINVM, vel preciosum
 quoddā vini gen^o cōfortādi cū gratia, vt qui-
 dam

*Vino myrr.
 rhato.*

*Et felleo lin-
gua affligi-
tur.*

dam sentiunt, vel ut vult Augustin. vinum amarum affligendi linguam, & palatum eius causa, quod probabilius est. Nam alter Euāgelista habet VINVM CVM FELLE MIXTVM, quod utique non corpus confortat, sed gustum lædit. At vnde eo tempore tale vinum acceperunt? Quis dubitabit à summis Pontificibus fuisse præparatū, ut membrum quod ipsi oderant maximè, & quo flagella, & spinæ peruenire non poterant, ea ratione affligerent? O rabies diabolica! Quam præuidendo propheta in Christi persona ait; *Et dederunt in escam meam fel,*

Psal. 68. 22

Et in siti mea potauerunt me aceto. Istud pendente iam Christo in cruce circa finem vitæ ipsius: illud vero antequam crucifigeretur expletum fuit; Sed IESVS CVM GVSTASSE F NOLVIT BIBERE. Quare? Quia fel designat peccata, pœnasq; eis debitas, iuxta illud Moſis. *De vinea Sodomorum vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæua eorum, vna fellis.* Scimus autem Sodomam & Gomorrhā peccata pœnasq; eorum denotare. Voluit ergo Iesus gustare de felle, quia voluit pœnas grauissimas temporales sustinere: sed bibere illud noluit, quia & peccato caruit, & pœnas inferni non toleravit, quas impius Calvinus ei impingit.

*Perstringi-
tur cruce
affixio.*

Cæterum quidnam præterea actum fuerit

rit antequam Christus cruci affigeretur ta-
cent Euangelistæ, ideo & nos silicamus, vo-
bisque ad meditandum referuimus amplam
sanæ materiam. Ampliorem vero etiam de
iis, quæ in ipsa cruci affixione contigerunt:
Nam & hæc breuiter expediunt sacri Scri-
ptores. Joannes enim cum dixisset venisse
eos in GOLGOTA subdit, VBI CRU-
CIFIXERVNT EVM, ET CVM EO
ALIOS DVOS HINC ET HINC,
MEDIVM AVTEM JESVM. Nec cæ-
teri plus habent. Lucas tantum dexteræ, &
sinistræ meminit, at hæc etiam in dicto Joan.
comprehenduntur, Marcus vero addit, ET
IMPLETA EST SCRIPTVRA QVÆ
DICIT, ET CVM INIQVIS REPV-
TATVS EST. Breuissimè quædam tum
certa: tum ex iis quæ in quæstionem cadere
solent, probabiliora attingamus. Itaque
spoliatum fuisse vestibus certum est ex Euā-
gelio: nudum vero pependisse credibilis:
tum vt plenè impleretur illud, operuit confu-
sio faciem meam: tum vt erubescencias no-
stras malas quidem à medio tolleret, bonas
vero doceret: tum vt nobis statum innocē-
tiæ restitueret. Deinde extensum fuisse Chri-
stum nimium certum est ex Dauide dicen-
te, Foderunt manus meas, & pedes meos dinu-
merauerunt omnia ossa mea: humi vero ex-
tensionem istam, ac totam cruci affixionem

1. Certum
vestibus spo-
liatum.
2. Probabi-
le nudum
pependisse,
tribus de
causis.
Psa. 68. 8.
3. Certum
extensum
nimium.
Psal. 21. 17.

4. Prob. huius
mi id factū
propter tria
Ioan. 8, 28.

Psal. 21. 15.

5. Certum
clavis affi-
xum.

Ibid. 5. 17.

6. Prob. co-
ronam ha-
buisse.

Titulus.

Quomodo
scriptus.

peractam fuisse, vero similis est, quam con-
trarium, tum quod hæc crucifigendi ratio
commodior: tum quod conformior sit illi
dicto Christi. *Cum exaltaueritis filiū hominis,*
quandoquidem exaltatus est, vna cum cru-
ce: tum quod Dauid dicat in persona Jesu,
Et dispersa, id est loco mota; *sunt omnia ossa*
mea. Luxata videlicet ex illa ingenti con-
cussione, quando crux foramini impone-
batur. Denique certum est tum ex tradi-
tione, tum ex illo Dauidis versiculo, Chri-
stum clavis cruci fuisse affixum. Ferro enim
non fane fodiuntur manus: credibilis ve-
ro est corona iterum redimitum fuisse, vt &
crudelitati Iudzorū fieret satis, & caput co-
ronatum titulo regio superposito responde-
ret, de quo iam agamus.

SCRIPSIT AVTEM ET TITVLVM
PILATVS, ET POSVIT SVPER CRV-
CEM EIVS, ait Ioan. Matth. vero CAV-
SAM vocat, quia causam mortis eius in se
continebat. Supercriptionem autem hanc
integram Ioan. ponit, quatuor constantem
verbis iis videlicet, IESVS NAZARENVS
REX IVDÆORVM: quorum primū no-
men proprium, secundum patriam, duo re-
liqua causam crucifixionis declarabant. ET
ERAT SCRIPTVM HEBRAICE, GRÆ-
CE ET LATINE. Eodem quidē ordine,
si versus spectes, ita vt Latina capiti esse pro-
ximiora

ximiora ideoq; honoratiora, vt quidam vo-
 lūt. At vero si literas intuearis omnes linguæ
 Hebraicæ ad instar à dextera ad sinistrâ scri-
 ptæ sunt, vt Romæ in templo S. Crucis in
 hoc ipso titulo vidimus. De quo magnifico
 fanè & mysteriis pleno nihil dico: longiori
 enim tempore, nec fesso tum concionatore,
 tum auditore ad id opus foret. Illud addo *Impeditur*
 quod Joan. nō tacuit, ægrè id tulisse Judæos, *à Iudæis.*
 idcirco dixerūt PILATO PONTIFICES,
 NOLI SCRIBERE REX IVDÆO-
 RVM, SED QVIA IPSE DIXIT REX
 SVM IVDÆORVM. Sed nihil effecerunt. *Sed frustra;*
 Nam RESPONDIT PILATVS, QVOD
 SCRIPSI, SCRIPSI. Non muto, non emē-
 do. Cur quæso? Primo, quia apud Romanos *1. Ex con-*
 decreta, ne in vno quidem verbo mutare li- *suetsime.*
 cuit: hoc autem loco decreti fuisse superius
 diximus. Secundo, quia offensus fuit Pilatus *2. Ob odiū.*
 Judæis, propterea hac ignominia eos affice-
 re voluit, quæ bene corda illorum penetra-
 uit. Tertio, quia verè Pilatus sentiebat *3. Ex senten-*
 Christum fuisse Regem Judæorum, suo *tia Pilati.*
 modo, quem non cognoscebat. Denique *4. Sic vo-*
 idque primario, quia Deus mutari tam ho- *lente Deo.*
 norificam superscriptionem noluit; ad aternam, tum confusionem Judæorum, qui
 Messiam & regem suum crucifixerunt: tum
 gloriam Christianorum, qui crucifixum pro
 rege agnouerunt, receperunt, adoraue-
 runt. Id ergo agamus dilectissimi, verbo,

caremoniis, opere, & veritate: nempe crucifixum imitando.

*Blasphemia
in Christi.
1. Iudaorū.*

Quid verò Judæi iamne tandem quie-
runt, videntes in Christi crucifixione desi-
derio illorum fuisse factum satis? Minimè
verò: nam cum iam non haberent quomo-
do manu in illum scuirent, gladio linguæ id
effecere. Idcirco PRÆTEREVNTES
BLSPHEMABANT EVM MOVEN-
TES CAPITA SVA ET DICENTES:
VAH QVI DESTRVIS TEMPLVM
DEI ET IN TRIBVS DIEBV S REÆ-
DIFICAS: SALVVM FAC TEMETI-
PSVM DESCENDENS DE CRVCE.

*2. Ethnico-
rum.*

Id ipsum & impij milites à scelestis Judeis in-
structi factitabant: Non tamen templum
sed regnum affectatum illi vt Ethnici ex-
probrabant. Maximè autē omnium PRIN-
CIPES SACERDOTVM CVM SCRIBIS ET SENIORIBVS ILLV DEBANT
EI, tum hisce, tum similibus, tum peiori-
bus verbis. Sed non est quod plura venena-
tæ & planè diabolicæ illorum linguæ spicula

*HONOR
quomodo
mortifican-
dis.*

recenseamus. Fructum tamen referemus
hinc ex inenarrabili patientia Christi: tum
eam demirando, tum imitando. Quid enim
contra nostras impatientias quæ omnium
penè maxime esse solent, in ijs rebus quæ
honorem nostrum tangunt, hoc remedio
potest

potest esse efficacius? Utamur ergo illo ferid, indefesse, & perseveranter.

Sed quærat fortasse quispiam cur dicta istorum blasphemias vocet scriptura? Et responsû in promptu accipiet, quia veræ blasphemix erant. Duo enim sunt blasphemiarum genera. Vnum cum quis Deo ascribit quod ipsius repugnat naturæ. Eiusmodi est mendacium, teste Apost. cum inquit, *Impossibile est mentiri Deum*: Alterum cum negat Deo quod illi competit: Quorum utrumque respectu Christi qui verus Deus est, isti nequam hodie actitabant. Mendacium enim illi impingunt cum asserunt eum mentitum fuisse in dicto de destructione templi post triduum. Quod tamen tam verum fuit in eo sensu, in quo Christus hæc sententiam protulerat, ut tunc id ageretur cum isti has fundebant blasphemias. Tum temporis enim Judæi & Ethnici permissu Christi, templum illud sanctissimum nempe mortale eius corpus destruebant, quod ipse post triduum immortale reddidit & reedificavit. Negant vero Christum ab illis se tormentis liberare potuisse, unde ille sunt eorum voces **ALIOS SALVOS FECIT SEIPSV M NON POTEST SALVVM FACERE,** quod tamen Christo tam factu fuit facile, quam ictus oculi. Non fecit autem id tunc, o Judæi quâdo vos voluistis, sed fecit quan-

*Blasphemia
duo genera.*

Heb. 6. 18.

*1. Exercent
imponendo
mendaciû
Deo.*

*2. Negando
illi quod e-
ius erat.*

do ipse voluit, & multo excellentius fecit, nempe post triduum è sepulchro se proripiendo. Quis verò dubitat longè esse difficilius mortuum surgere, quam vitium de cruce descēdere? Vos verò quod hic dicitis ET CREDIMVS EI, post triduum ostendistis purum purum que istud fuisse mendacium. Non solum enim non credidistis, sed & milites mentiri docuistis, & vt id facerent, pecuniam copiosam eis dedistis. Non descēdit, ergo Christus de cruce, tum quod sciuit vos mentiri, tum quod longè quid excellentius meditabatur.

*Judai plus-
quā men-
daces.*

*Mat. 28. 12.
Christus
cur non de-
scendit.*

*De vestibus
Christi.*

Sed relictis istis blasphemijs & nebulonibus, ad considerandum testamentū Christi quod in monte Caluarix condidit accedamus. Id verò ad maiorem Christi gloriam & vestram vtilitatem noua quadam methodo, octo Christi verba tractando & nobis applicando faciemus. Sed prius expediamus literalem sensum illorum D. Joann. verborum, MILITES ERGO CVM CRUCIFIXISSENT EVM ACCEPERVNT VESTIMENTA EIVS ET FECERVNT QVATVOR PARTES. Totidem ergo fuisse milites qui illum crucifixerunt constat. At non tam est perspicuum quot vestibus indutus fuerit Jesus. Est tamē probabilissimū tres omnino eum habuisse: nempe tunicā qua ad carnem vtebatur, & quam illi beatissimam ipsius matrem conteuisse

*Tres ha-
buit.*

pien-

pietissimè creditur. De hac Joannes ERAT
AVTEM TVNICA INCONSVTILIS DESVPER
CONTEXTATA PER TOTVM. Cui vestis talaris
superimponeretur. Vesti vero huic pallium
adhærebat: Milites igitur ex istis duabus po-
stremis quatuor partes fecerunt. Nam de in-
cōsutili DIXERVNT AD INVICEM NON SCIN-
DAMVS EAM, SED SORTIAMVR DE ILLA
CVIVS SIT. Hæc Joan. qui interfuit dum
hæc agerentur. Et addit factum id esse, v T
SCRIPTVRA IMPLERETVR DICENS PARTI-
TI SVNT VESTIMENTA MEA SIBI, ET IN
VESTEM MEAM MISERVNT SORTEM. Quid
causæ? Literalis quidem erat, quia discip-
sa dissilisset, vt talium est natura, proinde
nullo fuisset vsui: Mystica vero & præcipua,
quam Patres notant est integritas Ecclesiæ
Christi; quam hæretici & schismatici peio-
res istis carnificibus discindere conantur.
Contra quos hoc nomine & olim sancti, &
nos nunc iam mentamur: Vtinã aliquando ab
ea cessent infania. Porro milites non solum
supra vestem hæc inconsutilem: sed & super
alias MISERVNT SORTES, vt ait Lucas, nem-
pe quisnam ex illa diuisione primus eligere
deberet, ne inter eos esset contentio: Hac
igitur ratione cum Joan. & Dauide benea-
lij Euangelistæ conueniunt.

Jam ad testamentum & doctrinas, quas
verbo Christus tradidit veniam. Et vero sal-

Ccc 4

uo me-

Psal. 21. 19.

*Inconsuti-
lis cur non
diuiditur.*

*Sortes fa-
per omnes.*

*Octo Scti-
ma Christi
Serba, octo
beatitudi-
nibus appli-*

Mat. 5. 1.
Luc. 6. 10.

uo meliori iudicio videtur Saluator noster easdem doctrinas, quas *aperiens os suum*, primas in monte Apostolis dederat, postea vero sub monte aliis repetierat, die hodierna clausurus os suum mortale tum verbo, tum opere ipso promulgasse, vt hac ratione præclare finis initio responderet. Attendite, memoria retinete, & exequi toto vitæ vestræ tempore satagite. Octo beatitudines (quas tamen populum docendo ad quatuor contraxit) recenset D. Matth. has nos octo vltimis Christi verbis hodie prolatis adaptare studebimus, sequemur autem ordinem beatitudinum, quia quo ordine verba hæc prolata fuerint non constat, cum nullus Euangelista ponat omnia: proinde & doctores diuersimode ea recolunt. Certum tamen est

PRIMUM ad mulieres contritionem, & paupertatē spiritus doct. primum ex istis verbum fuisse illud ad mulieres flentes, quod iam recensuimus. In scopus ipsius fuit docere, dolorem de interitu animarum. Propterea enim monet mulieres illas, vt super se, & super filios suos flent, id est, vt peccata & sua, & filiorum defleant, tanquam rem, quæ sola verum est malum. Peccata vero plerumque prouenire ex nimio appetitu, & concupiscentia rerū temporalium, maximè vero diuitiarum est certum. Contra hoc ergo militat prima beatitudo, *Beati pauperes spiritu*. Qui enim in animi sui præparatione sincere est paratus terrena

terrena relinquere, quod est esse pauperem spiritu iuxta communiorem interpretationem, is multos euadet laqueos diaboli, qui nos in interitum mergunt. Hæc paulo obscuriora, alia erunt clariora.

Porro primum in cruce prolatum verbū *SECUN-
DVM mi-
rem esse sc-
que ad di-
lectionem
inimici.*
creditur illud fuisse quod Lucas habet, PATER DIMITTE EIS NON ENIM SCIENT QUID FACIUNT: Cui pulchrè consonat secunda beatitudo, *Beati mites;* quæ enim mansuetudo & humilitas maior, vel esse, vel excogitari potest, quam non solum diligere inimicos in ipso etiam necis quando illi infertur articulo, sed etiam illis benefacere ac pro eis orare? Id igitur agamus charissimi, sicut nos & olim verbo sapius, & nunc rarissimo exemplo docuit Christus dominus. Quem postea multi martyres secuti sunt; Dauid verò præfigurauit tum Saulem; tum Absolonem hostes suos capitales amando.

Deinde CVM VIDISSET IESVS *TERTI-
VM solari
lugentes.*
MATREM ET DISCIPVLVM
STANTEM QVEM DILIGEBAT
DICIT MATRI SVÆ, ECCE FI-
LIUS TVVS; DEINDE DISCIPVLO,
ECCE MATER TVA. Qua in re nonne videtis quã clarè expleta fuerit tertia beatitudo: *Beati qui lugent quoniam ipsi consolantur?* Ecce enim dominus Iesus licet ipse
Ccc 5 esset

esset præ omnibus afflictissimus, tamen sui quasi oblitus consolatur eos qui ipsius affliguntur causa. Verbum verò Jesu effectus est subsecutus. Nam adiungitur, EX ILLA HORA ACCEPIT EAM DISCIPVLVS IN SVA M. Nempè vel in domum suam quam habuisse illum quidam volunt: vel in curam suam quod est verisimilius. Lugeamus igitur nos quoque tū pro peccatis nostris, tum compatiendo alijs & ipsi Christo, & cōsolabitur nos is qui piè mœrentes non consolari non potest.

QVARTVM siti. re iustitiã. POSTEA SCIENS IESVS, QVIA OMNIA JAM CONSUMMATA SVNT, VT CONSUMMARETVR SCRIPTVRA: DICIT SITIO. Consummari autem debuit scriptura quam iam citauimus, illa nimirū. *Et in siti mea potauerunt me aceto.* Nam subnectitur in Euang. VAS ERGO ERAT POSITVM ACETO PLENVM. Volunt plerique cruci confixis acetum propinari fuisse solitū, vt citius morerentur. At non fuisse hanc mentem Christi cum petebat potum certum est. Jam pridem enim fuisset mortuus, si mortem non impediuisset. Quid vero est subsecutum? Ait scriptura, ET CONTINVO CVRRENS VNVS EX EIS ACCEPTAM SPONGIAM IMPLEVIT ACETO, ET IMPOSVIT ARVNDINI. Et arūdo igitur crassa erat, vt antea diximus, & crux alta, ad quam aruq-

arundine opus fuit. Spongiã itaq; Hyssopo
CIRCUMPONENS id est circumligãs: tũ vt ea
hæretet arũdini firmitus, tum ne acetũ efflu-
eret, DABAT EI BIBERE. Hęc iste: at ego que-
ro ex te, õ Jesu clementissime quidnã sitias?
Si potũ, Cur modicum tantũ quid accipis?
Num ideo parũ bibis quia acetũ erat? Sed ita
mundus tractat etiã suos, licet ipsi id nolint
intelligere, ideo totis faucibus hauriunt has
turpes delitias & voluptates, putantes esse
mel & saccharũ, cum sit purũ fel & acetum,
Quod utiq; exitus probat. Vtinã aliquãdo
tandem *saperent & intelligerent, & nouissima*
provident, qui nũc sic potatũ stertũt, euigi-
laturi aliquãdo cum suo magno malo. Cete-
rum puto te, õ bonẽ Jesu, aliud quid sitiuisse.
Quidnã est istud? Nihil video cogitatu apti⁹
quã quod in prima tua concione quarto lo-
co poluisti dicens, *Beati qui esuriunt, & sitiũt*
iustitiam. Hęc esuries, hęc sitis tua fuit, pro-
pter hanc in crucẽ ascendisti, & tanta passus
fuiſti, nempe vt iustitiã diuinã faceres satis
quod abundanter, & copiosẽ præstitisti, Sit
nomen tuũ benedictũ in sæcula. Effice beni-
gnissime, vt & nos exẽplo tui sitiamus eandẽ
iustitiã: tum omnes reddẽdo vnicuiq; quod
suũ est: tũ ij qui iudices à te sint cõstituti purẽ
sincerẽ, sine personarũ acceptione, sine mu-
neribus, sine fastu, eam ministrantes.

*MYNDVS
ACETVM
propinat.*

Deu. 32. 29.

*QVIN-
TVM mi-
sericordiã
exercere.*

Aliud Christi Jesu verbum sequitur ad la-
tronem videlicet à dextris pendentem (vt
asserit

asserit traditio & sancti) prolatum. Is enim ductus poenitentia pro suis peccatis, DICEBAT AD IESVM, DOMINE MEMENTO MEI CVM VENERIS IN REGNVM TVVM. ET DICIT EI IESVS, AMEN AMEN DICO TIBI, HODIE MECVM ERIS IN PARADISO. O verbum suaue, o verbum in scriptura pro homine in tali termino constituto inauditum! Dixit autem verbum hoc Christus Iesus tum aliis de causis: tum vt satisfaceret illi quinto suo dicto, *Beati misericordes, quonia ipsi misericordiam consequentur.*

Id fecit latro.

At quid inquis iste alicui misericordiam contulit, qui & latrocinio ideoque immiseri cordiis victum quarebat: & vt alij dicunt Evangelista Christum blasphemavit a principio? Non iste, sed is qui a sinistris erat Christum blasphemavit. Quod autem LATRONES in plurali blasphemasse legantur, id per figuram ponendi vnum numerum pro alio in scriptura vsitatam (cuius etiam paulo ante tibi exemplum dedi) dicitur. Misericordiam vero duplicem ego in hoc latrone considero. Alteram improprie dictam respectu sui ipsius, de qua sapiens; *Miserere anime tue placens Deo*, quod illum fecisse iam audisti. Alteram respectu proximi qua propria est huic beatitudini, & quam erga Christum duplici nomine exercet, nempe: tum

Tum sui ipsius.
Eccl. 30. 24.

Tum Christi respectu dupliciter.

compa-

compatiendo illi: tum famam & honorem eius acriter defendendo. An propugnatio innocentis inter opera misericordie non reponetur? Porro vtrumque præstat latro iste in illis increpationis plenis ad socium qui Christum blasphemabat verbis, NEQVE TV DEVM TIMES QVOD IN EADEM DAMNATIONE ES, ET NOS QVIDEM IVSTE NAM DIGNA FACTIS RECIPIMVS; HIC VERO NIHIL MALI GESSIT. Quid hac cõpassione pulchrius? Quid Misericordia ista excellentius? Propterea à liberalissimo, & in verbis fidelissimo Christo Jesu, qui vt audistis pollicitus est dicens, *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur*, latro iste dignum professionis, & compassionis, & miserationis suæ mercedem recepit, nempe paradysum, vt ex ore Christi resonuit. Imitemur hunc sanctum latronem dilectissimi, tum in aliis misericordie operibus: tum in hoc ipso; defendendo videlicet, & famam & bonam æstimationem innocentum, pupillorum, viduarum, pauperum, imo quorumuis aliorum. Id enim si serio, & oculo simplici piè feceris, nã tu quoque eadem Jesu verba, HODIE MECVM ERIS IN PARADISO, aliquando audies. Faxit Iesus, vt ea audiamus omnes. Porro quod ad alias huius latronis virtutes attinet, & multas

Ideo à Christo misericordiam est consecutus.

DEFENDE alios vt defendaris;

& mirandas sanè, de iis & antea non semel iã egimus, & prosequi in posterum data occasione poterimus: nunc vero cœpta continuemus.

*Tenebra
quã densã.*

Exo. 10. 21.

Itaq; dum hæc geruntur A SEXTA HORA ab ipsa meridie, vt diximus TENEBRÆ densissimæ densiores, vt arbitror quã illæ erant Ægyptiacæ, quæ vt scribitur fuere, tam densæ vt palpari queant: & tamen hodiernarum figuram tantum gerebant. Et præterea illæ erant tantum, *super terram Ægypti*, neq; super totam. Nam *ubicunq; habitabant filij Israel lux erat*: hæc vero FACTÆ SVNT SVPER VNIVERSAM TERRAM, inquit Euangelium: quod & Dyonysius ille Areopagita, & quidã scriptores Ethnici asseuerant. Durarunt autē VSQVE AD HORAM NONAM, tribus videlicet horis, ET HORA NONA EXCLAMAVIT IESVS VOCE MAGNA DICENS, ELOI ELOI LAMMA SABACTHANI, QVOD EST INTERPRETATVM, DEVS DEVS MEVS, VT QVID DERELIQVISTIME. Qua occasione nouæ

*SEXTVM
Verbũ Iesu,
Deus meus;
Ec. fidu-
ciam & cor-
durũ docet.*

*OBSTI-
NATIO
neq; mira-
culis flecti-
tur.*

oriuntur Judæorum blasphemix exprobratium Christo, quasi Eliam vocaret, & tamen nihil efficeret. Ite scelerati isti nihilo meliores tenebris illis facti sunt. Cauete dilectissimi obstinationē in peccato, cauete obsecro, ne idem vobis quod istis eueniat, vt ne miracula quidem à cœpta impietate, vel perfidia

dia vos valeant auocare. O tenebræ his extimis tenebris multo perniciosiores.

Audistis ergo aliud Christi verbū! Quod quonā modo sit intelligendum multi multa dicunt. Id certa fide Catholica credendum est, verba ista non esse tormenta inferni patientis, ideoque desperantis, vt blasphemē desperatus mentitur Calvinus: sed esse spem, & fiduciam suos docentis. Qui enim desperare potuit, is qui eo etiam cum hæc diceret tempore, & humanitatē Diuinitati coniunctam habuit, & beatus in anima fuit!

Quid ergo inquis verba ista sibi volūt? Duo modi respondendi cum primis placent. Alter Diui Augustini asserentis Christum Psalmum qui à verbis istis incipit, & passionem ipsius futuram mirè describit (vnde nos quoque in hac concione haud pauca attulimus testimonia) recitare ccepisse, vt Judæos suos ad eius diligentem considerationem indeque Messiaæ agnitionem commonefaceret. Verū quia posset adhuc quis vrgere, & interrogare quomodo verba ista quæ desperationem quasi quandam præ se ferre videntur, etiam à Davide de Christo intelligi queant? Idcirco modus alter respondendi est nihil hic esse desperationis, sed esse representationem Deo Patri angustiarum, quas Christus tum summas patiebatur, secundum partem præfertim inferiorem, in qua verè
à Deo

*Dictum hoc
blasphematur
a Caluino.*

*Dupliciter
intelligitur,
1. Recitatio.*

2. Proprie.

*Factum id
propter nos
eum valde
sentimus,
Vel deola-
mur.
NOTA.*

*Remedia
duo.*

*1. Ex dicto
isto.*

Psal. 21. 1.

à Deo fuit desolatus & derelictus, quia consolationes illas, quibus antea abundavit, tunc non sensit. Fecit autem id, & sustinuit Dominus nostri causa, nempe ut nos in similibus angustiis constituti habeamus praesens remedium. Quid enim putatis deesse viros, & sceminas spirituales, qui tale quid patientur? Sunt equidem praesertim qui spiritu blasphemiae, infidelitatis, desperationis, & ingentibus scrupulis agitantur? qui ita his nonnunquam coarctantur, ut putent se à Deo derelictos, & ex eius gratia omnino excidisse. His igitur benignissimus Jesus, qui ut toties dictum est, accepit in se infirmitates nostras (non potuit tamen ipse dubitare se in gratia esse, quod possumus nos, sed ex alio capite maiores, quam quisquam passus est angustias) ut nobis daret firmitates suas, dat remedium efficacissimum; tum in hoc facto suo: tum in sexta beatitudine cum inquit, *Beati mundo corde.* Explico audite diligenter. Est aliquis talis qualem iam descripsi, scrupulosus, tentatus, desolatus, ita ut addubitare de salute sua videatur, is duo iam insinuata accipiat remedia. Alterum ex hoc dicto Christi, cum quo identidem clamet, **DEVS MEVS, DEVS MEVS, VT QVID DERELIQVISTI ME?** Statimque ex aliis versiculis eiusdem Psalmi in spem seerigat, speretque se etiam si talia patiatur dere-

derelictum non iri : sicut Christus non est derelictus hæc proferendo. Hac enim ratione mirum sentiet auxilium ex alto & mutationem dexteræ excelsi.

Alterum verò remedium capiet ex dicta beatitudine. *Beati mundo corde.* In qua sicut Christus etiam dum hæc loqueretur suppremas tenuit partes, ita vult vt eum imitemur.

Itaq; cum talia pateris, examina diligenter, an mundum sit cor tuum. Immundum est inquis plenum desolationibus, angoribus, & anxietatibus quæ ex tērationibus & scrupulis proueniunt. At stultè hæc inquis; non enim ista maculant & coinquinant animam.

NOTA.
Pro spir.
tualibus.

Quis enim Christo maiores sustinuit angustias? (nec refert quod ex alio fonte prouenerint) & tamen cor eius ipsa puritas & mundities fuit. Vis scire quæ maculant animam?

Audi ipsum Jesum hac de re differentem. *De corde enim exeunt cogitationes male, homicidia,*

Mat. 15. 19

adulteria, fornicationes, furti, falsa testimonia, blasphemia, hæc sunt quæ coinquinant hominem.

SCRIPV-
LI tollendi.

Audis quid dicat Jesus? Juxta hæc igitur & his similia peccata mortifera examina cor tuum, & si liberum ab eis inueneris bono sis animo, & spem tuam in Deo reponere tuo. Sed inquis, Ego nescio an tentationibus istis consensum non præbuerim. Scire ergo debes & exequaris velim, te in talibus euentis

D dd riori-

ASTVS
diaboli co-
gnoscendi.

LAXI-
TAS strin-
genda.

SEPTI-
MVM Ser-
bū: consum-
matum per
pacificatio-
nem esse
docet.

Col. 1. 10.
Id in tribus
consistit.

rioribus si sub obedientia viuis, obedire oportere, & deponere conscientiam, quando illi eam deponendam censent. Alias vide ne grauis superbiæ à Deo arguaris, si tuum iudicium omnium iudicio præponere tenteris. Quam astutus est diabolus, qui istorū quidem quos depinxi conscientia ita stringit & inquietat: aliorum verò (quorum ferè sine numero est numerus) ad eò diducit & laxat, vt in crassissimis peccatis constituti, de salute sua securi viuant. O veteratorem. Vtrisque datum est hic in vtroque remediū. De scrupulosis iam dixi: Laxis autem ad aurem clamo, si filius Dei seruique ipsius mundum cor habentes, in tantis erant angustijs & multi sunt hucusque, quomodo tu qui immunditijs quæ in corde tuo latent, imò quæ etiam in opus ipsum prodeunt plenus es, tam securus viuis? Stringe te miser & à Satana ne patiaris te vltra deludi.

Penultimum Christi verbum in cruce fuit **CONSUMMATVM EST**. Quid consummatum? Primario consummata fuit redemptio nostra quam subsecuta est pacificatio. Itaque quod aperiens os suum docuit dicens; *Beati pacifici*, hoc iam claudens os suum facit *pacificans per sanguinem crucis siue quæ in cælis, siue quæ in terris sunt*, vt testatur Paulus. Nobis vero quid inculcat? Id ipsum nempe vt *Pacifici & consummati* simus,

mūs, quilibet secundum vocationem suam. Primo pacem cum Deo, cum angelis, cum sanctis, cum proximis, & cum nobismetipsis conseruando, non his solum diebus, sed etiā post Pascha, sed etiam toto vitæ nostræ tempore. Id enim viri consummati est officium, non solum proprium, sed etiā alienum procurare bonum & pacificationem sicut fecit Christus. Postremo vt in his progressum facere studeamus.

Postremum verbū Iesu in cruce est, PATER IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM. Vltima vero beatitudo quid habet? *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.* Adde ex eodē Christo alibi dicente, *vsq; in finem*, id est, donec tu quoque dicas, IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM. *Qui enim perseuerauerit hic saluus erit.* Nam qui tempore tentationis recedunt reprobantur, vt in parabola de semine habemus. Ne ergo reprobi simus, probi simus ad illum vique terminum. Nonne dignum est vt propter eum, qui tot, & tanta vsque ad extremum halitum nostræ salutis ergo pertulit tormenta, quanta audiuis, nos quoq; ipsius causa, & amore seruiamus illi in sanctitate, et iustitia omnibus diebus nostris? *Æquissimū sanē nec quicquā in mūdo est æquius.* Idigitur faciamus oro, obsecro, obtestor.

*OCT. 4.
VVM per:
seuerare.
Mat. 24.13*

Ibid.

*Vt Christus
pro nobis.*

Luc. 1.75.

*Moritur
Christus.*

Ddd 2 Audi

Audi enim quid sequatur. ET HÆC quæ ultimò audiisti, DICENS EXPIRAVIT, ait vnus: alter vero CLAMANS VOCE MAGNA: Tertius autem INCLINATO CAPITE TRADIDIT SPIRITVM.

Voluntariè. Disputant nostri quomodo voluntariè potuerit animam, & tradiderit spiritum cum tempus iam mortis aduentasset? Et varij varia dicunt vt fit in coniecturis. Aliqui asserunt eum anticipasse tempus mortis naturalis, propterea PILATVS MIRABATVR SI JAM OBIISSET. Dixerim potius contrarium nempe illum retinuisse animam haud paruo tempore, quæ alias vi agoniz, & tormentorum multo ante etiam in ipso horto separanda erant. Idcirco clamat voce magna quod morientes facere non solent, vt scias potuisse illum etiam diutius retinere si voluisset. Voluit autem, & posuit eam quando ei collibitum fuit. Pilati vero admirationem non est quod miremur. Cum enim ipse non nosset, & teneritudinem complexionis Jesu, & quas ipse angustias sustinuerit in anima, mirum non est illum more communi de eo locutum esse.

Miracula post mortem facta, s. Veli scissio quod duo significat. Jam quæ post mortem subsequuta fuerint videamus. Sunt verò non pauca: Primum VELVM TEMPLI SCISSVM EST IN DVAS PARTES A SVMMO VSQVE DEORSVM. Aut exterius velum, vt vult Hieron.

Hieron. aut interius : aut vtrumque per sy-
 lepsi figuram numeri pro numero. In qua
 vcl discisione plurimi plurima notant my-
 steria. nobis sufficiat illud commune, per
 verbū Christi, **CONSUMMATVM EST** *Heb. 8.19.*
 vetera antiquata, ideoque reuelata fuisse in-
 teriora velaminis secreta, videlicet legis anti-
 quæ. Cui addere possumus quod sicut illud
 velamen Moysi de quo differit D. Paulus, ita *2. Cor. 3.11.*
 hoc velum disruptum transiisse & obnu-
 bilasse facies Iudæorum. *Vsque in hodiernum*
diem, ne veritatem aspicere queant. Porro *Ephr. ser. de*
 D. Ephrem, ait scisso velo columbam notū *pass. Dom.*
 Spiritus sancti indicium è templo illo euo-
 lasse. Hieronymus autem cum Eusebio, & *2. Spiritus*
 aliis dicūt, Angelos præsidēs dixisse transea- *sancti &*
 mus ex his sedibus, Neque Josephus dissen- *angelorum*
 tit, sed ad tempus Pentecostes id refert. Et *emigratio.*
 merito quidem id factū : quid enim in pro- *Hier. in 27.*
 phanato templo tam Spiritus sanctus, quā *cap. Matih.*
 angeli agerent? Deinde **TERRA MOTA** *3. Terram*
EST, ET PETRÆ SCISSÆ SVNT, *sua & pe-*
 quæ fissuræ sanè ingentes etiam nunc Hie- *traru scissio*
 rosolymis monstrantur. In testimonium Iu-
 dæorum quorum corda duriora petris, & sa-
 xis fuerunt. Imo & Christianorum qui nec-
 dum pœnitentiæ Sacramentū susceperunt:
 qui videant ne petræ istæ in die Iudicij eos
 condemnent. Ultra hæc, **MONVMEN-** *4. Monu-*
TA APERTA SVNT; denudata videli- *mentorum*
 Ddd 3 set *apertio.*

cet illa petrarum scisura & terræmotu. At
 quod subiungitur. ET MVLTÀ COR-
 PORÀ SANCTORVM, QVI DOR-
 MIERANT SVRREXERVNT. Non
 tunc, sed post resurrectionem Christi con-
 tigiſſe credendū eſt. Propterea additur, ET
 EXEVNTES DE MONVMENTIS
 POST RESVRRECTIONEM EIVS
 VENERVNT IN SANCTAM CIVI-
 TATEM. Nam Chriſtus fuit *primitiæ dor-*
mientium, nempe eorū qui ſurrexerunt quiq;
 APPARVERVNT MVLTIS, dātes teſti-
 monium quidnam Chriſtus illis ſua paſſione
 meruiſſet, imo omnibus. Vocat autem Hie-
 ruſalem ciuitatē ſanctam, quia ſanctus ſan-
 ctorum Ieſus nondum illam deſeru erat.

Quid præterea? Magnum quid. Nam di-
 cit Euangelium, VIDENS CENTVRIO
 QVI EX ADVERſO STABAT, custo-
 diendo illū iuſſu Magiſtratus, QVIA SIC
 CLAMANS EXPIRASSET. En quomo-
 do Centurio ex clamore valido cognoscit il-
 lum miraculoſè mori. Vnde & AIT VERE
 HIC HOMO FILIVS DEI ERAT.
 Quidni hunc primogenitum crucifixi ex
 Ethnicis eſſe dixerim? Quem & alij ſubſe-
 cuti ſunt ceteris miraculis moti. Ait enim al-
 ter Euangelista, ET QVI CVM EO E-
 RANT CVSTODIENTES JESVM VI-
 SO TERRÆMOTV, ET HIS QVÆ
 FIE-

*ſ. Mortuo-
 rum reſur-
 reſtio, ſed
 non tunc.*

1. Cor. 15. 20

*ſ. Ethnico-
 rum con-
 verſio.*

FIEBANT TIMVERVNT VALDE
 DICENTES VERE FILIVS DEI E-
 RAT ISTE. Hæc de Ethnicis. De Judais
 vero dicitur. ET OMNIS TVRBA EO-
 RVM QVI SIMVL ADERANT AD
 SPECTACVLVM ISTVD. Qui utique
 magna ex parte Iudæi erant. ET VIDE-
 BANT QVÆ FIEBANT PERCVTI-
 ENTES PECTORA SVA, quod signum
 fuit pœnitentiæ ipso Iesu in publicano teste,
 REVERTEBANTVR. Id vero post vlti-
 mû huius tragœdiæ actû euenisse puto, quæ
 sic D. Ioa. describit IVDÆI ERGO, QVIA
 PARASCEVE ERAT, VT NON RE-
 MANERENT IN CRVCE CORPO-
 RA SABBATO, ERAT ENIM MAG-
 NVS DIESILLE SABBATI ROGAVE-
 RVNT PILATVM, VT FRANGE-
 RENTVR EORVM CRVRA, ET
 TOLLERENTVR, id est, & sepelirentur
 iuxta legē Moyli, de suspēso in patibulo cru-
 cis dicētis, *Non permanebit cadaver eius in lig-
 no, sed in eadem die sepelietur.* VENERVNT
 ERGO MILITES, ET PRIMI QVIDEM
 FREGERVNT CRVRA, ET ALTE-
 RIVS, QVI CRVCIFIXVS EST CVM
 EO AD IESVM AVTEM CVM VENIS-
 SENT, ET VIDERVNT EVM JAM
 MORTVVM NON FREGRVNT EIVS
 CRVRA, SED VNVS MILITVM LANCEA

*7. Iudeorū
 respiciētia.*

*Latronibus
 crura fran-
 guntur.*

Deu. 21. 22.

*Christo dex-
trum latus
aperitur.
Duo hic
miracula.*

*Confirma-
tur tum
Ioannis.*

*Exo. 12. 46.
Tum pro-
phetarum
auctoritate
Dom. 8. post
Epiph.
concl. 2.
Zach. 12. 10*

LATVS EIVS APERVIT. Dextrum, vt communiter creditur, cuspis autem lanceæ etiam cor ipsum penetrauit. ET CONTINVO EXIUIT SANGVIS ET AQUA: miraculosè, & mysticè. Miraculosè quidem non solum ex parte rei; vnde enim aqua circa corporis mortui? Sed etiam ratione modi. Fluebat enim vtrumque non permixtum, sed separatim, ita vt ab omnibus duoriui viderentur; alter sanguinis; aquæ alter. Propterea ne cui id impossibile videretur addit Joannes loquens de seipso. ET QUI VIDIT TESTIMONIUM PERHIBVIT, ET VERVM EST TESTIMONIUM EIVS, ET ILLE SCIT, QVIA VERA DICIT VT ET VOS CREDATIS. Et ad comprobandum vtrumque adfert duo scripturæ testimonia. Primum de non frangendis cruribus illud Moyfi, OS NON COMMINVETIS DE EO quod historicè quidem de agno Paschali, literaliter vero de Christo dicitur, vt alias demonstrauimus. Secundum pro lateris transfurberatione illud. VIDEVNT IN QVEM CONFIXERVNT: sensum more suo non verba Prophetæ reddendo. Sensus vero est: vt posteriora verba de hoc actu intelligantur: primum vero VIDEVNT de extremo iudicio. Tunc enim increduli Judæi videbunt quid egerint, & plangent, vt & Pro-
phera

pheta ibidem prædicit, & Joan. in Apocalyp. *Apoc. 1. 7.*
attestatur.

Mysterium autem hic à sanctis notatum *Gen. 2. 21.*
magnum est. Nempe quod sicut ex costa *Mysterium*
dormientis primi Adami Eua sponsa ipsius *Ecclesia*
formata fuit : ita ex latere mortui ad tem- *fundata.*
pus secundi Adam, Ecclesia sponsa eius *Ratio.*
constituta fuit. Membra vero huius sponsæ effi- *Tit. 3. 5.*
ciuntur *per lauacrum regenerationis, & reno-*
uationis cuius hic typum vides euidentem.
Aqua enim est materia Baptismi. Sanguis
vero Christi, aquæ ad abluenda peccata vim
totam tribuit. Nonne videtis quam pulchrè
quadrent omnia? Vultis & effectum ibidem *Primitia.*
videre? Aspiciate quæso utrosque, de quibus
iam iam differuimus, Iudæos inquã, & Eth-
nicos, ex miraculis conuersos, & Jesum fi-
lium Dei profitentes sub cruce stantes, & a-
gnoscite quomodo nouus Adam eodè tem-
poris momento, sponsam sibi parare incipit
ex hoc duplici hominum genere, in quod *Modus.*
tunc orbis vniuersus diuidebatur. Ecquis
nouit, an hac aqua, & sanguine ex latere
Christi manante primitiæ istæ quæ in cruci-
fixum credere incipiebant miraculosè ba-
ptizata non fuerint? cum non desint aucto-
res qui hoc ipso fluente dextrum latronem
baptizatum autument? Multo autem est
difficilius ad latus, quam deorsum aquam &
sanguinem fluere, proinde illic nouo mira-
culo

culo opus fuit, hic non. Formæ vero & verborum vim suppleuit verbū diuinum quod & præsens aderat corpori illi licet mortuo, hypostaticè vnitum, & ad hæc adstrictum non fuit: sed certitudo hic nos fugit, propterea probabiliter tantum ista dicuntur.

*Transitio
cum reie-
ctione.*

Verum enim uero tempus est, vt absolutis omnibus quæ ante, in, & post crucifixionem Christi Domini contigerunt, finem tandem prolixo huic sermone imponamus. Id vero quæ faciemus? Num dolorem de peccatis & contritionem, compassionem quoque, admirationem, & charitatis ardorem, ex mentibus vestris elicere studebimus? æquissimum id quidem foret, at in adeo protracta concione molestum, ne dicā impossibile. Quare hæc aliis, quæ Christo duce daturi sumus concionibus relinquētes, primario scopo, nempe literæ explanatione, cum doctrinis paucis, & breuib⁹ pro virili nostra parte absolutis; ad alterum propositū quod in imitatione Christi consistit accedamus. Etsi vero in decursu orationis aliqua hac in parte dicta fuerint: dignum tamen mihi visum est, compēdio alia eiusmodi adiungere. Compendio in quā, non enim rem dilatandi, sed tantum puncta, & materiam quādam hæc meditādi, & quod caput est opere exequendi dare vobis decreuimus.

*Scopus di-
gendorum.*

Vnde vero ea ordiemur? Vbi priora finiuimus. Iam iam & diximus, & diduximus, quo-

quomodo post mortem ex latere Christi Iesu sanguis & aqua profluxerint quidue designarint. At præter dicta aqua ista denotat etiam dona Spiritus sancti. Quo teste? Ipso Christo qui clamabat dicens; *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* Quo cum fructu? Addit, *Flumina de ventre eius fluent aquæ viæ: Quare? Quia prius flumina aquæ profluxerunt ex latere Iesu. Quid vero hoc significat? Respondet Ioan. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Ut vero hanc aquam gratiarum Spiritus sancti hauriamus ex latere Iesu, indigemus vrna, funiculo appensa. Puteus enim iste altus est. Vrna est imitatio virtutum Christi, funiculus cui hæc vrna appeditur, est meditatio passionis eius. In ea enim imprimis omnes eius reluent virtutes. Sed quis infinitum exhauriet? Quis omnes eius virtutes enumerabit? Nemo sanè: proinde neq; nos exhaurire, sed haurire volumus. Et ne nimium vos obruamus secundum duplices quæ in Christo reperiebantur virtutes, solùmmodo bis quinq; contèplabimur, iuxta illa quinq; puncta quæ nobis tradidit Paulus cum dixit, *ut possitis cõprehendere cum omnib. sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum: en quatuor; quintum vero addit, scire etiam supereminentem scientiæ charitatẽ Christi:* Porro duo illi virtutum Iesu ordines sunt isti. Vnus altior, earum nimirum quas ab æterno*

Aqua præterea designat dona Spiritus S. Ioan. 7. 37.

Hæc hauriuntur.

Vrna imit. virtutum Christi appensa funiculo meditation. passionis eius.

Per quinq; puncta Pauli. Ephes. 3. 18.

Sunt autem duplices le. su virtutes.

Mat. 5. 8.

habuit, & secum è caelo tulit; alter illarum quas in mundo didicit, de quarū vna inquit Apost. *Et quidem cum esset filius, didicit ex iis, quæ passus est obedientiam.*

PRIMVS
ordo cōtinet
1. Latitudi-
nem sapi-
entia.
Cant. 8. 5.

In præfat.
de cruce.

2. Longitu-
dinem iusti-
tia.

3. Sublimi-
tatem mi-
sericordia.
Psal 144. 2.

Itaq; secundum hanc distinctionem datam: ex primo quidē ordine Meditabimur & speculabimur primum latitudinem sapientia, quæ mirificè in multis hic resplendet, tum in horto; sicut enim olim in horto à serpente, *corrupta est mater nostra, violata est genitrix nostra*; ita nunc in horto sudat sanguinem noua genitrix nostra, vt nos ab antiqua illa corruptione sanaret: tum in cruce: qua de re sic canit Ecclesia: [vt vnde mors orièbatur, inde vita resurgeret, & qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur per Christum Dominum nostrum] tum in aliis quæ dabit vobis Iesus & agnoscere, & sequi. Deinde longitudinem iustitia. Longa enim fuit nimis. Quæ enim vno momento incarnationis expedire potuit, durauit triginta, & aliquot annis. Cur quæso? vt & variis modis Patri æterno de rigore iustitia fieret satis, & nobis amorem huius virtutis eiusque obseruationem obnixè commendaret. Sequitur sublimitas misericordia quæ iuxta Dauidem est *super omnia opera eius*, id est superat omnia opera eius. Verè sublimè, erga nos exercuit, & exeruit misericordiam, misericors & miserator Iesus, quando totum

totum id quod iustitia cōmeruit, sua nobis misericorditer & liberaliter donavit, Est præterea profundum veritatis, ad quam manifestandam, se in mundum venisse ipse testatus est Pilato, vt ex ore eius paulo ante audiuistis. Hæc vero tam in profundo iacebat, vt à nemine ita vt nunc cognosceretur. Deniq; considerabimus supereminentem charitatē, quam in prolata sententia ipse Paul. commemorat, & de qua nos in alia cōcione pluribus agemus. Omnes vero has quas recensimus virtutes (præter primam) vno vericulo complexus est David dicens; *Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax, quæ charitatis est effectus osculate sunt.*

4. Profundum Veritatis.

5. Supereminentiam charitatis.

Thema.

Psal 84. 11.

Ex virtutibus autem alterius generis cōtemplabimur. Principio latitudinem temperantiæ, qua Christus nostras intemperantias temperauit. Proinde nos quoque illuminantes, superfluitates nostras in cibo, potu, somno, verbis, iocis, vestitu, ac aliis corporis, & facultatum commoditatibus moderabimur & mortificabimus. Postea longitudinem obedientiæ, de qua iam Apostol. loquentem audiuiistis. Quam ne Jesus desereret, deseruit vitam. Id ipsum nos facere necesse est: tum intellectum nostrum captiuâdo in obsequium fidei Catholicæ, tum & Christo, & eidem sponsæ ipsius in omnibus quæ præcipit obsecundando. Meditabimur præ-

SECUN-
DVS ordo
cōplectitur.
1. Latitudinem temperantiæ.

2. Longitudinem obedientiæ.

3. *Sublimitatem patientiam.*
Iac. 1. 4. præterea sublimitatem patientiæ, quæ nucleus est fortitudinis, & opus perfectum habet, teste Scriptura. Cuius in actu hodierno innumera sunt exempla, quæ ita ad nos per imitationem trahemus, ut in ea quotidie proficere studeamus. Sequitur profundum humilitatis. De qua Paulus, *Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Quam & nos tum heri, tum hodie multis commendauimus. Denique considerabimus supereminentem scientiam longanimitatis & perseverantiæ, de qua idem Apostolus, *In omni patientia, & longanimitate.* Hoc ipsum enim est ex præcipuis quod nos Christus hodie docuit, nempe ut sciamus, quoniã per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, proinde tam longas (vnde longanimitas est dicta) quam longa est vita nostra eas sustineamus.

Conclusio per exhortationem. Hac igitur bis quinque ad honorem quinque plagarum Iesu, & alias ipsius virtutes pone ante te, tanquam speculum, & in iis contemplare teipsum, & quicquid tibi deesse animaduertes (deest autem plurimũ) id ex historia hodierna vna imitationis demissa per funiculum nocturnæ, & diurnæ meditationis passionis Christi haurias, & diligenter, & efficaciter. Jacto quæ in prioribus quinque bono fundamento, posteriores tanto sint nobis magis familiares, quãto natura nostra

nostra deprauata eis plus indiget. Id enim faciētes, fructuum qui ex passione, & morte Saluatoris nostri fluunt vberimi ac planē innumeri, efficiemur participes, per eundem Christum Iesum, qui cum Patre in vnitāte Spiritus sancti viuit, & regnat Deus in sēculum sēculi, Amen.

CONCIO II.

Contritio.

Ecce Rex vester.

MAGNVS ille inter Ethnicos non Eth-
nicē viuens Iob Patriarcha maximis, Iob 3. 1.
quæ vos non latent constrictus, & oppressus, Iob maledā-
tribulationibus, & doloribus cit. & im-
aperiens os suū, possibilia
quæ protulit verbis, petr. maledixit diei suo
& locutus est. *Pereat dies in qua natus sum,*
& nox in qua dictum est conceptus est homo.
Dies ille vertatur in tenebras, aliaque his simi-
lia non pauca. Quid hoc sibi vult quæso? ho-
minē quem Moyses (vt cōmuniō fert opi-
nio) pop. Israelitico, tanquam speculum pa-
tiētīe proposuit in ea impatientīe, & insipiē-
tiæ cuiusdam verba prorupisse? Impatientia
n. in maledictione, insipientia vero in eo ap-
paret, quod optet id euenire quod factu erat
impossi-

impossibile. Quomodo enim dies quæ iam pridem præterierat verti in tenebras potuit? At si rem diligentius considerauerimus non insipientiam, sed sapientiã hic inueniemus,

Mar. 11. 12.

cum etiam in ipso Christo Jesu. simile quid habeamus. Is enim esuriens, cum ficus in arbore non inuenisset, ita arbori illi maledixit, vt statim arefceret, hinc illa verba Petri, *Rabbi ecce ficus cui maledixisti aruit.* In horto vero die hodierna non ne orat. & orando optat, vt transeat ab ipso calix iste, quem tamen transire non posse bene nouerat?

*Ibid. 21.
Idem Christus Dominus facit.*

Iob explicatur.

Neque ergo in Iob, neque in Domino Jesu est quicquam impatientiæ aut insipientiæ, sed omnia sunt plena mysteriis. De Christo alias: De Iob aio. Non maledicere illum dici à Deo creato, quia bonus; sed à diabolo introducto quia malus. Non nocti quæ nihil peccauerat, sed conceptioni quæ noctu facta est, de qua & alter valde lamentatur

Psal. 50. 7.

dicēs; Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Non denique natiuitati, quæ fuit hominis creati, ad

Gen. 1. 26.

imaginem & similitudinem Dei: sed natiuitati illi, de qua tum idem Iob. (Secundum versionem septuaginta) Nemo mundus à sorde nec infans cuius est vnus diei vita super terrã: tum

1. Ioan 3. 8.

Iob 14. 4.

Joan. Qui facit peccatum ex diabolo est. Itaque tam Dauid, quã Iob, tota indignatio est aduersus peccatum originale, Dauidis quidem quatenus

quatenus hoc peccatum est origo concupiscentiæ, per quam inciderat in adulterium. Job vero quia id ipsum fuit, & est causa: tot & tantorum malorum ac pœnarum, quæ & ipse patiebatur dum hæc diceret, filiumque Dei aliquando passurum prævidit. Quid enim prohibet quominus dicamus huc etiã collimasse vel Jobum, vel certè qui hæc Jobo dictavit Spiritum sanctum? Qua de re & de sensu morali aliquid in decursu orationis dicemus: Nunc vero de prologo themate sermonem nostrorum instituamus.

Et applicatur.

Quare nos quoque tum ad deslendam cum sanctis diem noctemque illam, tum ad poenitendum de peccatis, quæ inde in nobis profluxerunt, tum ad meditandas pœnas & cruciatus, quos Christus Jesus, nocte atque die hac acerbissima, ad delenda hæc omnia sustinuit: tria circa hæc Pilati verba, ECCE REX VESTER, Judæis dicta considerabimus. Primo quomodo illa Judæi repudiaverunt. Secundo quomodo impij Christiani id ipsum faciunt. Tertio ingratitude, & pœnas quas commeruerunt utriq; Catholicis vero modum de his dolendi aperiamus. Da Christe Jesu ita id faciamus, ut deperdita die nocteque maledicta, sanctæ diei tuæ, per veram contritionem participes effici mereamur.

Prop. Tripartita.

Inter alia quæ de funesta illa nocte in loco
Ecc co

I. PARS.

ECCE coiam citato dicit Iob hæc habentur. No-
 REX VES tem illam tenebrosus turbo possideat. Sit
 TER Iudai nox illa solitaria nec laude digna. Obtene-
 Iobi Verba brentur stellæ caligine eius, expectet lucem
 noctis hodiæ & non videat, nec ortum surgentis aurora.
 erne appli Quæ omnia quamuis recte de pœnis pec-
 cantur. catis debitis intelligantur: non inepte
 Iob. 3. 6. tamen & nescio an non æque literaliter,
 de hac quam hodie recolimus nocte ac-
 cipi possunt. Quam enim noctem adeo te-
 nebrosus turbo possedit ut istam in qua Dei
 Ioh. 12. 31. filius Deus, præ angustia sudat sangui-
 nem? in qua princeps tenebrarum omnia
 sua tenebricosa consilia, & machinamenta
 contra filium Dei exerit? Quæ nox magis
 solitaria nec laude digna, quam in qua Chri-
 stus IESVS solus in manibus inimicorû re-
 linquitur, strictissime ligatur, crudeli-
 ter per plateas ciuitatis Ierosolimitanæ
 ducitur, trahitur, calcatur; iniuste tum
 examinatur, tum iudicatur, ignominio-
 sè facie velatur, alapis oneratur, percutitur,
 pugnis & calcibus contunditur? In qua
 nocte magis obtenebratæ sunt stellæ caligine
 eius, quam in nocte ista, in qua Apostolos,
 Matt. 5. 14. qui ab ipso Christo lux mundi vocati sunt,
 tanta caligo occupauit, ut omnes quidem
 fugerent latebras quæritantes, princeps ve-
 ro illorû futurus, Petrus inquam ter turpif-
 sime magistrum suum negaret? Deniq; v-
 nus

nus ex eis Judas laqueo se necavit : O tene-
 bræ abyssi ! Propterea optat Job vt nox ista
expectet lucem, & non videat, nec ortum sur-
gentis aurora. Sed frustra, ortus est enim sol &
 congregati sunt Judæi, in celeberrimo illo
 suo concilio, & consessu Senadrin dicto, i-
 bidemque filium Dei morti adiudicarunt.
 Neque id fatis, sed etiam postea per plateas *Matt. 26.*
 & compita, per vicos & fora, tum a domo sua *27.*
 ad prætorium, tum hinc ad domum Hero-
 dis, tum inde iterum ad Pilatum, nequiter,
 probrosè, & contumaciter, & pœnosè du-
 xerunt, ac deduxerunt Jesum filium Dei. O
 dies nihilo melior, imo etiam nocte tetrior
 & crudelior ; verùm quia in alia concio-
 ne, de his copiosius egimus, hic attigisse
 sat sit.

Videamus paulisper paulò exactius, *Act. in do-*
 quæ in domo Pilati seu prætorio acta fu- *mo Pilati.*
 ère, vt explicemus, tam falsas, quàm
 veras causas, quas Judæi habuerunt, vt
 CHRISTVM morti traderent. Nam
 hoc est vnum ex præcipuis, quod in
 hac concione intendimus. Hinc enim
 ingratitude, tum Judæorum, tum Chri-
 stianorum, qui illos imitantur patebit.
 Falsæ causæ sunt pleræquæ ex ijs quas
 Pilato dederunt : veræ quas in corde
 suo prefferunt. Itaque postquam Judæi
 Eec 2 Christum

Christum Iesum dominum nostrum, ad Pilatum adduxerunt, & viderunt non successisse eis illud artificium, quod excogitarant, vt indicta causa Pilatus eum condemnaret, (de quo in prima concione egimus) modo intellexerunt, ex ore ipsius testimonium datum Christo Iesu, eum esse innocentem, quod tum verbis, tum factis Pilatus vt minimum sexies repetijt; Quid faciunt? Adferunt rationes quantum ex Euangelistis colligere possumus non plures quam sex, fuisse tamen plures non dubito, sed scriptura more suo earum non meminit. Quo vero ordine eas protulerint, non constat, cum varij Euangelistae varias referant, omnes nullus. Nos tamen vt Christi Iesu innocentia magis magisque pateat, eas in ordinem redigimus. Prima fuit non tam ratio, quam auctoritas, & ars iam dicta: nec alia auctoritas, quam ipsorummet, id est accusatorum & hostium asserentium, quod si non fuisset malefactor, non tradidissent illum. Secunda erat fortior, nempe quod subuerteret Iudaeos. Tertia adhuc multo potentior, videlicet prohibuisse illum dare tributum Caesari. Id enim merito magni momenti esse debebat apud Pilatum. Maioris vero etiam quarta; quia Regem se faciebat. Has tres potestimas simul expresserunt apud Lucam dicentes: HVNC INVENIMVS SVB-

ARS Iudaeorum, Et eorundem.

Sex causa necis Christi nempe quia.

1. Ita ipsi iudicant.

2. Pop. subuertit.

3. Consuetudinem Caesari neg.

4. Regem se nominat.

VER.

TENTEM GENTEM NOSTRAM;
 ET PROHIBENTEM TRIBVTA DA
 RE CÆSARI: ET DICENTEM SE
 CHRISTVM REGEM ESSE. Nec mi-
 nus permouere debebat Pilatum, quinta *5. Seditio-*
 causa, nempe quando seditionis Iesum in- *nes eret.*
 cusantes Galilææ mentionem fecerunt. No-
 uerat enim Pilatus rebelliones in Galilæa
 oriri fuisse solitas. Nam Gamaliel in Actis *Act. 5. 36.*
 Apost. duorum rebellium meminit, Theo-
 dæ nimirum & Iudæ Galilæi, qui iam à Ro-
 manis compressi erant. Postrema denique *6. Filium*
 causa apud Iudæos erat omnium potentissi- *Dei se Vo-*
 ma, quia propter hanc solam Iesum in Cõ- *cat.*
 cilio suo condemnarant. **QVIA FILIVM
 DEI SE FECIT.**

Has inquam causas accusationis Iudaicæ
 habemus in Euangelio, quorum pene sin-
 gulas acclamationibus illis suis **TOLLE
 TOLLE CRVCIFIGE EVM.** ornasse
 & onerasse Iudæos dubitandum nõ est. Qui-
 dam volût illos adiunxisse etiã crimen Ma- *7. Incerta*
 giæ. Quod argumentum tanto fuit tunc *de Magia*
 potentius, quanto magis Tiberius Cæsar
 sub quo hæc acta sunt, ubique magos per-
 sequebatur, vt ex historijs patet. Sed quia
 scriptura nullam huius rei facit mentionẽ,
 nos quoque eam relinquamus. Sicut & illud *8. Subtice*
 aliud de destruẽdo & readificando templo; *tur det'plo*
 quod Iudæi fortè subticerunt; tum quia

Ecc 3 Pilatum

Pilatam id nihili facturum sciebant; tum quod ea dere NON ERAT CONVENIENS TESTIMONIUM ILLORVM.

*Quid ad
hac Chri-
stus?*

Quid verò ad has accusationes fatis acerbis & virulentis respondet pars rea? Vix quicquam auditur, præter aliquot verba ex ore ipsius Jesu ad Pilatum iudicem, quibus tamen sufficienter de toto negotio illum in-

*Procurato-
res sibi?*

format. Procuratores verò vbi? Quid miri defuisse, cum dilecti Apostoli omnes fugerint: ipse verò animosior cæteris Petrus, ter illum etiam iuramento abnegauerit, latueritq; in aliquo angulo deflens sua peccata? Quid alij? Non comparent. Dicitur quidem adfuisse, & Christum egregiè defendisse coram Pilato, ille olim cæcus natus à JESV curatus. At hoc incertum est, imo certius contrarium. Quem enim

*Facit Chri-
stus mira-
culum.*

rabidi illi canes ante prætorium stantes à porta illa non abegissent? Quid ergo ò bone JESV, itane morieris, tanquam pecus vel bestia quædam: sine voce, sine responso, sine procuratore? Fac hic quoq; ò potentissime miraculum, non tam tui quam nostri causa; tu enim vis mori: at nobis de innocentia tua constare debet! Fecit fanè & vt mihi videtur ingens facit miraculum, inueniendo sibi procuratorem, quo in orbe terrarum tum temporis ratione causæ istius, excellentior non inueniebatur
yllus.

NOTA.

vllus. Ipsum videlicet iudicem Pilatum, cui etiam vt dixi & in prima concione demon-
 stravi informationem dedit. Duplici igitur munere Pilatus hac in parte fungebatur, procuratoris & iudicis: & in illo quidem egregiè se gessit, in hoc verò non item.

Pilati duplex officium.

Itaq; Pilatus personā aduocati agens tria pro CHRISTO facit. Primò innocentem illum esse demonstrat. Secundò argumenta aduersæ partis soluit. Et primum quidem tamquam ineptum rejicit: similiter secundum: nihil enim ad negotium hoc pertinebat quid Judæi crederent. De tertio, id est, de censu Cæsari negato, mirum est nihil respondi extare: factum puto, quia fuit nimis putidum mendacium, & evidens calumnia, cum palam esset omnibus etiam ipsis Herodianis Christum iussisse reddere, *quæ sunt Cæsaris Cæsari*: Idcirco postea Judæi hoc non vserunt, quia convictos se esse viderunt. In quarto quod erat principalissimum dissoluendo maxime laborat. Soluit tamen & præclarè dupliciter, vel tripliciter. Primò cum asserit tum in priuato tum in publico coram eis facto examine, ex allegatis & probatis nihil tale in eo repertū fuisse. Secundo pbabile est dixiss. Pilatū se quidē de quodā regno eius audiuisse,

PRIMUM aduocati in quo bene se gerit, PRIMO innocētem Christum proclamādo SECVNDO soluen- do argu- menta con- traria duo reuocit. TERTIUM putidū mendaciū. Mat. 22. 21 QVARTUM de regno tri- pliciter soluit.

sed de tali quod NON ESSET DE HOC
 MVNDO. Proinde ad suum iudicium qui
 de hoc mundo tantum iudicaret non perti-
 nere. Tertio forte etiam addidit planum
 sibi esse, Jesum cum illum regem facere vo-
 luissent Judæi, in montem profugisse. Qui
 enim præsidem longas habentem aures id
 latere potuisset? Ad quintum de seditione
 Galilæica respondet falsum esse, idemq; au-
 thoritate Herodis, qui Galilææ præsidebat
 confirmat: Sed & illud bene sciuit Pilatus,
 Theodam, Judam Galilæum, & huius fari-
 næ homines non doctrina, sed armis decer-
 tasse, Christum vero è contrario inermem
 ambulasse, & pop. docuisse, vt ipsi Judæi hic
 fatentur. Ad sextum de filio Dei expau-
 scit, reque ipsa respondet, quando peculiari
 pro hoc solo accepta à Christo informatio-
 ne, omnibus modis illum liberare conatur.
 Nam hoc quoque boni procuratoris est of-
 ficiū. Inuenitque ad liberandum eum mo-
 dos varios, quos nullus alius inuenire potu-
 isset. Eiusmodi fuit optio illa data eligendi
 vnum è duobus, aut Barrabam, seditiosum
 & homicidam, aut Jesum innocentem. De-
 niq; vt illos ad misericordiam Christo præ-
 standam inflecteret, miserè flagellatum, co-
 ronatum, & dilaniatum producit foras, &
 duo profert verba, quæ duabus nostris con-
 cionibus materiam subministrabunt. Alterum

Ioan. 6. 45.

*Quintum
dupliciter.*

*Sexto terre-
tur.*

*TERTIO
Vult libe-
rare Iesum.*

rum ECCE HOMO: de quo in postrema.
Alterum ECCE REX VESTER: de qua
in hac concione agemus. Aduocati igitur
munere bene functus est Pilatus: at iudicis
minimè. Quamprimum enim decreta fer-
re aggressus est statim posterus priore tetri-
us, & iniustius pronunciare cœpit. Inius sum
fuit illud: ACCIPITE EVM VOS, ET
SECUNDVM LEGEM VESTRAM
JUDICATE EVM. Eripere enim non
tradere hostibus debebat illum, quem in-
nocentem esse nouerat. Peius cum inquit,
EMENDATVM ERGO DIMIT-
TAM; propter quod Iesus crudelissimè fla-
gellatus, in super & coronatus, siue iubente,
siue permittente eo fuit. Pessimum autem
erat, quando licet lauisset manus, in signum
innocentiæ Christi; tamen FLAGELLA-
TVM TRADIDIT EIS VT CRVCI-
FIGERETVR, peccauit igitur grauius
Pilatus. Sed Judæi multo grauius, tanquam
auctores totius huius mali.

*SECUN-
DVM Pila-
tum officium
iudicare
quod malo
prestat.*

Sed audiamus iam quid dicant Judæi ad
illud Pilati, ECCE REX VESTER.
Respondent enim, TOLLE TOLLE
CRVCIFIGE EVM. Miratur Pilatus, &
cū stupore inquit: REGEM VESTRVM
CRVCIFIGAM? Ac si dicat, Qui id possi-
bile est, vt vos regem vestrum crucifigi de-
sideretis? Sed statim responderunt PON-
TIFI-

*Judæi ne-
gant Chri-
stum regē.*

*Probat
cōtrarium.*

*1. Ex Jac.
Patriar.*

*Genes. 49.
10.*

*2. Ex Davi.
rege.*

Psal. 2. 6.

*3. Ex Zach.
Proph.*

Zacha. 9. 9

*4. Ex ac-
clamatione
populi.*

Luc. 19. 38.

*5. Ex ele-
ctione.*

TIFICES, NON HABEMVS REGEM. Sed en habetis, ECCE REX VESTER, ô Judæi, Rex inquã ille à principio promissus. Primo à Patriarchis, ex quib. Jacob inquit. *Nō auferetur sceptrũ de Iuda, & dux de femore eius donec veniat qui mittẽdus est.* Ecceiã venit natus ex Iuda procreatus ex femore eius, deficiente sceptro & translato regno ad aliud genus. Deinde à Regibus fuit prædictus ex quibus David frequenter illum regem in-clamat, & statim à principio in persona eius inquit. *Ego autem constitutus sum rex ab eo, super Sion montem sanctum eius, prædicans præceptum eius.* Quis fidelius, exactius, profundius prædicauit & signis confirmant præcepta & voluntatem Dei, quam is de quo Pilatus dixit: ECCE REX VESTER? Quem idem David etiã frequenter Deum vocat, prout verè Deus est. Tertiò à Prophetis omnibus id ipsum promittitur. Sed nos ex singulis ordinib. singulos accipiamus, proinde sufficiat hic Zacharias qui inquit, *Ecce rex tuus venit tibi iustus, & saluator ipse pauper, & ascendens super asinam, & super pullum filium asinae,* quod tam clarè ante paucos dies factum vidistis quã quod clarissimè. Propterea exclamastis dicẽtes. *Benedictus qui venit rex in nomine domini.* En quartũ & è medio vestrũ præclarum testimoniũ. Est & quintũ, quãdo gens vestra ô pontifices re ipsa voluit illum

illū facere regem in deserto, ipse autē fugit, *10a. 6. 9. 18.*
 non quod regnū, sed quod modum talem
 regnandi fastidiret. Sextum ipsiusmet Chri- *6. Ex ipso*
 sti, qui & hac nocte corā vobis, & nūc coram *Christo.*
 Pilato fassus est regē se esse, vos autem nostis
 nunquam illū mentitum fuisse, credite ergo
 illi, sed & pater ipsius olim dixerat, *7. Ex Patre*
eterno.
Psa. 88. 28.
 mogenitum ponam illum excelsum præ regib. ter-
 ra. Expectate parum videbitis rem ita futu-
 ram. Quare pontifices hunc regē tum à pa-
 tre promissum, tum à patriarchis, à prophe-
 tis, à regibus pro hoc ipso tempore prænun-
 ciatum; tum à gente sua agnitū, tū deniq; ab
 Ethnico p̄side clamāte, ECCE REX VESTER; *8. Ex Pila-*
to promul-
gante.
 pmulgatū: Suscipite tādē, suscipite & p̄ rege
 agnoscite quæso. Nō suscipimus inquit, nō *Negāt for-*
tiss.
 agnoscimus, REGEM NON HABEMVS. O gens
 infelix & nequam, semper Deo tuo in faciē
 restitisti, quando noluit tibi dare regē tu re-
 gem à Samuele propheta exigebas dicens.
 Constitue nobis regem, ægtē id ferente & Samu-
 eli loquente Deo: *1. Reg. 8. 5.*
Ibid. 9. 7
 Non te abiecerunt, sed me ne
 regnem super eos. Nunc vero quando dat tibi
 Deus regē mansuetissimū, sapiētissimū, po-
 tentiss., leges suauissimas tibi dantē, populū
 tuū in deserto pascētē. egros tuos curātem, *Matt. 12.*
 tributa nulla exigētē, deniq; vt oīa vno verbo *18.*
 cōplectar, filiū suū dilectū in quo sibi bene
 cōplacuit: tu clamas, tu vociferaris: *Luc. 19. 14.*
 nolumus
 hūc regnare super nos. REGEM NON HABEMVS
 NISI

Elegant Idololatram suo malo.

NISI CÆSAREM. Reprobas Dei filium, & accipis Idololatram, atque vltro te ipsius subdis imperio. Senties postmodum gens misera & deplorata quæ à sæculo confregisti iugum, quid elegeris.

Quatuor Vera causa reiecti Christi à Iudæis.

At vultisne scire dilectissimi veras causas propter quas Iudæi repudiarunt filium Dei, abnegarunt regem suum ante faciem Pilati, & susceperunt Cæsarem Idololatram filium diaboli? Multæ sanè sunt & variæ, quas Christus Iesus in suis parabolis insinuat: nos breuitatis causa, ad quatuor eas reducemus; quarum vna quidem à Pilato, alias ex ore ipsorum: tum in Euangelio, tum apud sapientem, vbi hæc ex professo tractantur habemus. Et verò ex illis quas Pilato dederunt nulla fuit seria, præter vltimam. QVIA FILIVM DEI SE FECIT: cuius etiam sapiens bis meminit iisdem pene verbis. Sed & ista si rem bene perpendamus, error potius quam ratio fuit. Nempe quia Iesum pro filio Dei nolebant agnoscere. Error autem iste ex quatuor capitibus procedebat. Primo ex invidia nota Pilato, SCIEBAT ENIM QVOD PER INVIDIAM TRADIDISSENT EVM, ait Euangelium. Secundo ex metu amittendi bona temporalia. Id enim in primo suo concilio testantur dicentes, SI DIMITTIMVS EVM SIC, OMNES CREDENT IN EVM, ET VENIENT

Sap. 2.

1. Invidia:

2. Amor rerum temporalium.

Ioan. 11. 48

NI
NO
Te
pio
Ep
ma
cer
tun
tias
Ch
con
inst
est o
legis
pissu
faci
la m
que
iung
eoru
te P
spoc
tant
cia,
SI H
CV
to p
tia C
RE
Juda

NIENT ROMANI, ET TOLLENT
NOSTRVM LOCVM ET GENTEM.

Tertio ob malam vitam eorum, quam ^{3. Vitane-}
piosè sapiens prosequitur & persequitur, tū ^{quam.}
Epicuream opinionem de mortalitate ani-
mæ, quam Sadducæi (ex quibus summi Sa- ^{Mat. 22. 23}
cerdotes aliquando eligebantur) tenebant: ^{Act. 5. 17.}
tum luxurias, rapinas, ambitiones & auari-
tias ipsorum describens: quæ omnia quia
Christus in iis reprehendebat concludunt
contra illum dicentes, *Circumueniamus ergo* ^{Sap. 2. 12.}
inustum, quoniam inutile est nobis, & contrarius
est operibus nostris, & improperat nobis peccata
legis, &c. ac tandem. Morte, inquit, tur- ^{Ibid. 5. 20.}
pisima condemnemus eum: quod ecce nunc
faciunt: Morte enim in cruce suscepta, nul-
la mors fuit vnquam magis infamis. Deni-
que proueniebat hoc ex malitia, Nam sub- ^{4. Malitia}
iungitur ibidem. Excœcauit enim illos malitia ^{Ibid. 5. 21.}
eorum. Istæ sunt genuinæ causæ, cur claman-
te Pilato. ECCE REX VESTER: illi re-
spöderunt. REGEM NON HABEMVS:
tantumque tum clamoribus, tum pertina-
cia, tum consiliis suis, & maximè verbis illis,
SI HVNC DIMITTIS, NON ES AMI-
CVS CÆSARIS, effecerunt, vt Pilatus da-
to per lotionem manuum vltimo innocen-
tiz Christi testimonio, JESVM TRADE-
RET VOLVNTATI EORVM: quem
Judæi per milites & lictores eiusdem Pilati
imma-

immaniter arripuerunt, arreptum, crucem
ferre vsque ad ipsum pene deliquium coe-
gerunt, & ad montem Caluarix adductum,
vestibus spoliarunt ac ignominiosè nudum
toti populo spectandum proposuerunt, nu-
dum cruci crudeliter affixerunt, crudelius
elevatorunt, crudelissimè mouentes capita sua
blasphemarunt: ac tandem interemerunt:
apposito titulo, IESVS NAZARENVS
REX IVDÆORVM.

*II. PARS,
ECCE
REX VE-
STER
CHRIS-
TIANI?*

Quid ergo ô Christiani (ad vos enim
meum iam conuertam sermonem,) Quid
inquam hunc Jesum, hunc filium Dei, hunc
à Patriarchis, Prophetis, Regibus, à Pa-
tre aeterno, nec non à Judæis & Ethnicis,
hodie verò à Pilato præfide regem declara-
tum, Regioque titulo tribus linguis in ta-
bula insculpto, insignitum, absque regno
manere permittemus? Repudiarunt &
abnegarunt eum Judæi, ad quos primario
venerat, sed & gentiles cruci illum affixe-
runt. Nos vero quid? nonne suscipie-
mus illum, & regnare super nos faciemus
illum? totosque nos submittemus illi? Su-
scipimus inquitis, imo iam pridem suscepi-
mus illique nos in baptismo submitimus,
nec quenquam alium in animabus nostris
præter illum regnare volumus. Credo
prius, at credamne posterius? Dubito:
imo non dubito, sed simpliciter non cre-
do. cum

*Suscipitur
verbis.*

*Repudia-
tur ab im-
piis factis.*

do, cum alios, tum illos qui per Sacramentum Pœnitentiæ, necdum peccata sua eluerunt, nec eluendi ea hoc sacro Paschali tempore animû habent. Christum Jesum super se regnantem habere. At Christiani sumus inquis Novi vos si Catholici estis per fidem adhærescere Christo, sed quia id etiam non melaret, quod *fides sine operibus est mortua*, quomodo credam Jesum regem vestrum esse, cum sciam eum non nisi in viuis propriè regnare? An ignoratis Christiani, Christi regnum non esse **DE HOC MVNDO**: proinde in anima præcipuè, & in corde situm esse? Quod si cor vestrum rex Christo contrarius possidet, quomodo ipse quæso Jesus regnabit in vobis? duos enim tales reges cor humanum nullo modo capere potest. Dubitatisne, si eiusmodi estis quales descripsi, diabolum in corde vestro regnare? At hoc extra controuersiam est. *A quo enim quis superatus est, huius seruus est*, inquit Princeps Apostolorum Petrus. Alter vero clamat, *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore*. Tertius autem inquit, *Qui facit peccatum ex diabolo est*. Deniq; ipse Christus ad Iudeos, *vos ex patre diabolo estis*, nempe propter peccata. Cum ergo consentiendo in peccatum à Sathana superatus fueris, tu seruus ipsius, ille vero rex tuus erit: Similiter quoniam in corpore tuo regnat

Obiectio soluitur.

Iac. 2. 26.

In impiis regnare diabolus probatur euidenter.

2. Pet. 2. 19.

Rom. 6. 12.

1. Ioan. 3. 8.

Ioan. 8. 44.

regnat peccatum, ex diabolo certè, testè Christo, & Joan. sis necesse est. Quid evidentius?

*Causa reie-
cti Christi
eadem qua
in Iudæis.*

Quod si requiras quidnā causæ sit, quod in te non regnet Christus, regnet vero hostis Christi, non aliam reperies, quam vnā ex illis, quas habebant Iudæi. Quapropter sicut illi propter ingratitude suam, & à Deo reiecti, & grauitèr puniti fuère, punienturque in æternum: ita ne idem tibi eueniat perhorresce: tanto magis, quanto tua ingratitude, qui plura à Deo accepisti beneficia, est maior quam Iudæorum: quantoq; tu operibus Christi quæ hodie recolimus, es magis magisque contrarius. Vis id videre? Recolamus pauca è multis. Laborarunt illi tum inuidia, tum odio implacabili erga Christum? Laboras & tu, si nō primo, quod haud rarum, certè secundo quod frequentissimū; odio videlicet maximo, erga membrum Christi, cui neque propter bonum tuum, neque propter amorem, & passionem Christi vis culpam condonare, sed paras vindictam, & ideo ad Sacramenta non vis accedere. At non ita se res habet? Quot vero sunt

*2. Desideri-
um rerum
terrenarū.*

qui propter amorem inordinatum rerum temporalium, ne videlicet cogantur iustè restituere quod iniquè per furta, rapinas, pauperum expilationes, fraudes, vsuras cæterosq; iniquos contractus acquisierunt, priuant

priuant se participatione donorum, & gratiaru spiritualium? Illos autem qui propter Epicuream vitam suam, fomenta libidinu, que domi alunt, commestationes & ebrietates, quibus perpetuo vacant, ambitiones indeque pessimas artes, simoniae si Ecclesiastici, corruptionis iudicum si seculares sunt, caeteraque his similia, nec non rancorem, contra illos qui eis bene volunt, & a peccatis abducere conantur, istos inquam, qui hoc nomine, aut a sacris istis pignoribus se abstrahunt, aut ad damnationem sibi ea capiunt, animum serium non habentes ab iis abstinendi, quis enumerabit? Denique malitia & obfirmatio in his aliisque eiusmodi sceleribus, quot & quam magnos inuadit, prostermit, fatereque adeo facit, vt tot, tanta, & talia media ac remedia ad salutem necessaria, quae hoc praesertim tempore exponuntur, ne aspicere quidem velint? Hinc ille istorum inter alias sunt voces. Non possum id facere: non possum ab istis abstinere. At hoc mendacium, & quasi blasphemia est: Non minor quam si dicat quis, non potuisse, aut Judam Iscarioten non tradere, aut Judaeos, & Pilatum non crucifigere Christum Jesum. Nonne si Catholicus es, pro putido id reputares mendacio, & blasphemia, quae causam sui peccati conicit in Deum? Idem igitur de teipso sentias velim, sicut enim illi olim, ita

3. Luxu & luxuria.

4. Malitia.

Vox mendax & blasphemia. NOTA.

& tu nunc liberrimus es. Etenim quem admodum in opinionibus nemo potest cogi ut sentiat, quod non sentit: ita in electionibus, nemo adigi potest, ut velit quod non vult. Pari enim hæc passu currunt.

*Quomodo
impatienter
sint con-
trarii pas-
sioni Chris-
ti.*

NOTA.

*1. In horto
sudorem ei
eliciendo.*

*2. Apud
Caipham.*

*Christum
ligando &
affligendo.*

Porto ut & iniquitas tua, & imperium Sathanæ super te, clariora euadant, percurramus iterum, sacram historiam hodiernam, & ex singulis eius capitibus singula saltem exempla, quomodo tu contrarius sis Christo hauriamus. Est Christus Jesus in horto in summis animi angoribus, qui sudorem sanguineum acerbum sanè excutiunt: es tu in perpetuis animi lætitiis quas procuras vsque ad dulcem tibi sudorem, quem ex saltationibus, choreis, cursitationibus quoque ad decipiendum proximum, ac alia scelera patranda contrahis. Quibus quid aliud facis, quam denuo sudorē sanguineum Christo quantū in te est elicis? quodq; peius est, ne talia omittas, omittis conuerti ad Dominum. Ducitur deinde Jesus ligatus ad Caipham summum Pontificem, ibiq; grauius affligitur ac pugnīs, alapis, alijsq; ignominijs tota nocte patientissimus oneratur. Tu itidem ligas illum denuo funibus peccatorum tuorum, quorum te non pœnitet, tu non affligi propter Christū, sed affligere vis Christum, quod fit cū adeo honoris tui es tenax, ut si quis vel in minimo eum læserit, ita excande-

candescas, vt & odium implacabile contra-
has, & vindictam pares, & ne ab ea abstra-
ris, abstrahas te à Sacramentis.

MANE FACTO fislitur Jesus magno
CONCILIO impiorum, vbi conclamatur
ab omnibus, REVS EST MORTIS.
O vtinam tu quoque idem non dicas aut
sentias. Absit inquis tantum scelus à me. Ab-
sit sane. At si intimos conscientia tuae sinus
quos nouit Deus, diligenter excusseris, ve-
reor ne pro absit, adlit reperias. Quid ita?
Audi & espe, Quæro enim ex Judæis, quid-
nam ad dandum tam nefarium decretum il-
los impulerit? Et respondebunt mihi verbis
in scriptura expressis, quia *contrarius est ope-*
ribus nostris, ideo REVS EST MOR-
TIS. Morte enim intercedente, & ipse non
erit amplius, & nos liberè vacabimus operib.
nostris, nemine veritatem dicente, nemine
nos impediante. Quot sunt pro dolor inter
Christianos qui idem vellent? Vellent in-
quam, vt non sit Christus Jesus, qui illos iu-
dicare debet, vt non sint præcones Christi,
qui illis dicant veritatem, vt non sit denique
ipse Deus, qui vel vindicet, vel impediatur o-
pera illorum nequam. Nonne id conceptis
etiam verbis testantur, illi qui vellent & op-
tant, vt in æternū hic in mundo in spurca vi-
ta sua viuere queant? Quot vero sint qui idē
in corde tectum habent ipse nouit quē latet

*3. In Sena à
dram, Reum
mortis pro-
clamando.*

Sap. 2. 12.

nihil. Tu qui poenitere non vis, vide ne ex eorum sis numero,

4. In pra-
torio,

(Datur do-
ctrina pro-
cur. & iu-
dicibus.)

Tripliter
Christo re-
sistendo.

Psal. 68. 8.
Ibid. 20.

Nec erube-
scendo.

NOTA.

1er. 3. 3.

ADDVCVNT POSTHEC IESVM
IN PRÆTORIVM, & tradunt PONTIO
PILATO, vbi prætereo doctrinam datam
tum procuratoribus: tum iudicibus, vt illi
quidem pupillos, viduas, & desolatos gratis
defendant, (vt Pilatus fecit Christo) eaque
ratione, per opera misericordiæ, statui suo
satis periculoso ferant opem aliquam: hi ve-
ro munera repudient, innocentes eripere ex
manu nocentium studeant, ne tam hi, quam
illi à Pilato, suo condemnentur modo: hæc
inquam omitto. Ad nostrum propositum
tria tango breuissimè. Hic Christus Jesus,
Primum à militibus denudatus in sua carne
virginæ plurimum erubuit impletum que
est in eo quod Dau. in persona ipsius inquit.
Quoniam propter te sustinui opprobrium, ope-
ruit confusio faciem meam; & iterum. Tu scis
improperium meum, & confusionem meam, &
reuerentiam meam. Voluit enim Jesus hanc
quoq; validam passionem in se suscipere, vt
te erubescere doceret. Sed secus euenit. Nam
frons mulieris meretricis facta est tibi, nolisti e-
rubescere, inquit Propheta, de te tuique simi-
libus: qui non solum non erubescitis, sed e-
tiam publicè gloriamini de peccatis vestris,
neque tamen ad aurem priuatim sacerdoti
ea confiteri vultis. Qua insipientia quid po-
test

test esse stultius? Ibidem Christus Dominus flagellis laceratur per omnia sui corporis membra: tu è contrario omnem das operam, vt nullum tui corporis membrum sua careat voluptate. Deniq; ibi Christus pungentibus coronatur spinis: tu illud tuorum antecessorum ingeminas. *Coronemus nos ro-
sis antequam marcescant.* Et multa alia patras, his peiora.

Sap. 2. 8.

PILATVS exinde REMISIT JESVM AD HERODEM, Quid ibi Christus Dominus? Curioso inquisitori verbum non respondet vllum, at efficit vt fiant amici HERODES ET PILATVS IN ILLA DIE, qui ANTEA INIMICI ERANT AD INVICEM. Quis enim Christianorum negabit id opera Christi factum esse? saltem occasionem hanc fuisse pacis, nec Judæus negare audebit. Tu vero obstinatè, quam egregiè hic Christum imitaris? Diabolum potius cuius opus est discordias ferere, quod & tibi est familiare, tanquam instrumento diaboli primario. Vt interim taceam linguâ aur esq; tuas impio, curioso, procaci apertas: pio vero, deuoto bona & vtilia narranti, vel suadenti clausas penitus esse. O via vitâq; peruersa?

5. Apud Herodem vero dupliciter.

Vltimum historiæ hodiernæ caput exordium sumit ab illis verbis. ET BAIVLANS SIBI CRUCEM, EXIUIT IN EVM

6. In monte autem Caluaria multis modis.

QVI DICITVR CALVARIÆ LOCVM, vbi multa nimis ad nostrum propositum nobis porriguntur argumenta. Christus baiulat sibi crucē, istis nihil magis abominandum, quam crucis baiulatio. Christus pro salute illorum fel, & acetum degustat: isti in detrimentum salutis propriæ, & in contemptum Jesu vino alioūe potu precioso vsque ad ebrietatem se ingurgitant. Christum blasphemant Judæi in crucē pendentem, Jesum blasphemant Christiani in cælo residentem. O execranda impietas. Verum his & aliis omissis: Tria tantummodo illa verba considero. ET CRUCIFIXERVNT EVM. Hoc agunt omnes peccatores impenitentes. Prō horrendum nefas. Judæos & Ethnicos inimicos Christi id fecisse non adeo mirum: at amicos crucifixi, qui ipsius se insigniunt & signo, & nomine, id agere quis non demiretur? Porro ita se rem habere testatur Spiritus sanctus (quo testis nullus maior) sic per Apostolum de iis, qui post baptisma in peccata prolapsi sunt loquens, *Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes.* Et alibi: *Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit?* Auditis, intelligitis, perhorre-

*Denique
Christum
crucifigēdo,
& eius san-
guinem pol-
luendo,*

*Teste D.
Paula.*

Heb. 6. 6.

Heb. 10. 29.

*Extremum
scelerum.*

horrescitis, o peccatores obstinati, qui necdum confessi estis, nec confiteri hoc sacro tempore cogitatis? Vos quantum in vobis est rursus crucifigere filium Dei, vos ostentui illum habere, vos conculcare sanguinem Jesu, vos polluere testamentum eius, vos inferre contumeliam Spiritui sancto? Non obstupescitis ad tot in vno peccato mortifero, in vno malo mala? Quot vero eruat in homine illo, qui & multa talia habet, & agere pœnitentiam recusat?

At inquis (quod & alias dum hæc proferrem dixisti) solatur me & spem dat latro iste, quem hic in extremis positum miserum ordiam consecutum video. Sed me non solatur hæc tua præsumptio, stultitia, cœcitas, & nequitia, quæ quatuor nõ spei, sed desperationis sunt fundamēta. Præsumptuosus es dum vnum, qui in tota scriptura reperitur in exemplum trahis, tibi que similia promittis cum de multis contrarium tibi confert. Quot enim vel legisti, vel audiisti, vel vidisti, qui eadem sibi pollicebantur, & absque pœnitentia decesserunt? Stultitia vero, tum ex eodem, tum ex multis aliis capitibus apparet. Quid enī stultius illo, qui in bivio positus viam securam, & ab omnibus, & ipsomet approbatam relinquit, incertam vero amplectitur? Cœcitas vero, quæ

NOTA.
Quomodo
occurritur
obsecrationi &
latrone.

Hac enim
est.
1. Præsum
ptuosus.

2. Stultia.

A similia.

3. Cœcitas.

ro, quæ maior quam vno exemplo seipsum palpare, & alia quæ ibidem visuntur ne intueri quidem velle? Conuerte miser oculos, tum in sinistrum latronem, quid cum ipso agatur: tum in Judam, seram, & minime veram pœnitentiam agentem, & expauesce ne idem tibi eueniat, cum magnam ad id haberas dispositionem. Quid ita? Quia & falsum dicis, & nequiter agis. Falso inquis te latronem imitari velle, magna enim est inter te, & latronem istum differentia. De latrone enim non legimus, illum gratiam sibi à Christo oblatam repudiasse, quod tu nunc facis, & forte si idem quod tu latro fecisset, talem gratiã in extremis non inuenisset. Audis? Cum Deo vero iniquè te geris. Quid enim nequius, quàm illum in quo sperare te dicis, voluntariè peccatis offendere velle? Vide ergo an non desperationis potius, quam spei hæc sint bases, & fomenta.

4. Malitiosa.

III PARS
MEDIA
AD CON-
TRITIO-
NEM,
2. Cor. 7. 8.
PRIMUM
multa com-
plectens ex
D, Paul,

Dicis, ad desperationem igitur me inducis. Non ego ò amice, sed tu ipse te eo impellis. Ego vero non ad desperationem, sed ad timorem vos adduco, sed ad tristitiam quæ secundum Deum est, sed ad sollicitudinem de salute vestra, sed ad indignationem contra peccata vestra, sed ad vindictam sumendam ex vobis à vobis, sed ad pœnitentiam, sed ad desiderium emendandi vitam, & progrediendi in spiritu. Ad hæc inquam ego vos, cum Apostolo

postolo Paulo (ubi hæc vniuersa laudata inuenietis) hortor, adigo, impello. Utque id commodius præstare queatis, en alia adiungo media, præsertim ad incutiendum vobis timorem qui principium est & sapientiæ, & penitentiæ. Accipite aliquot ex multis quæ historia hodierna nobis subministrare posset. Sit primum & primarium nempe illud Christi ad mulieres dictum quod huc reiecimus, **FILLÆ HIERUSALEM NOLITE FLERE SVPER ME, SED SVPER VOS IPSAS FLETE, ET SVPER FILIOS VESTROS.** Quid hic facit Christus? prohibet, tum flere illa quæ plerumq; homines præsertim mulieres flere solent, tum modum quod faciunt: iubet autem eas flere ea, quæ fletu sunt dignissima, & propter quæ fletus est constitutus. Quid enim flent cum primis homines? Res temporaneas, quas aut amiserunt, aut amissuros se vident. Tale quid etiam hic agebatur. Nam mulieres istæ flebāt Jesum, tanquam nunquam rediturum; nec flebant modo, sed & **LAMENTABANTVR EVM;** vtrumque ergo Christus reprehendit simulque docet, quid & eas, & nos serio flere oporteat, nempe peccata, quæ nō solum istorum, sed etiam æternorum malorum, & peccatorum causa sunt. Ideo ait, **SVPER VOS IPSAS FLETE,** vidit enim fortè aliquas

*SECVN-
DVM ex
Verbis Christi.*

*Explicatur
priora.*

*Describit
peccata.*

earum infideles esse quæ tamen ex teneritudine animi ut mulierum est consuetudo, flebant. ET SVPER FILIOS VESTROS oneratos peccatis inquit flete, Et addit duplicem comminationem. Alteram de extremo iudicio, quam explicuimus in prima conctione. Non est ergo quod actum agamus. Alteram maxima consideratione dignam. Nescio enim an aliquid terribilius in scriptura reperiat, contra illos qui parui peccata aestimant: hisce verbis Christi, QVIA SI IN VIRIDI LIGNO HÆC FACIUNT, IN ARIDO QUID FIET? ubi per viride lignum, seipsum: per aridum, peccatores intelligit. Itaque sensus est, Si in me qui & viridis sum gratia diuina, & non mea, sed aliena peccata porto, videtis exerceri talia tormenta ut ea ratione fiat diuinæ iustitiæ satis: quæ & quanta putatis passuros, qui & aridi nihil in se diuinæ gratiæ habentes, & pleni sunt proprijs sceleribus? Talia sane sustinebunt, quæ cum his ne comparari quidem poterunt: tum in magnitudine & varietate, tum in perduratione. Istæ enim pœnæ temporales, illæ æternæ sunt. Videturque id à Christo prouerbialiter dictum. Sicut enim cum viride lignum in ignem iniicitur, patitur quidem non tamen tam facile flamas

Explicatur posterius.

NOTA.

Terror terrificus.

ad simili.

mas concipit, vt aridum, cuius proprium est ingens statim incendium excitare: Ita ficum aut sancti virides; in primis autem viridissimus sanctus sanctorum, aut peccatores aridi patiuntur vel patientur. Audis hæc peccator? audis titio de igne per baptismum erepte, qui te iterum per peccata & scelera, ad ignes æternos præparas, nec de ijs vis pœnitere? Considera quæso paulisper, si hæc quæ cum Christo acta audis & credis cras tibi omnia ad vnguem obuentura certo scires: quid faceres? Num voluptatibus & delicijs vacares? num cum inimico de lana caprina contenderes? Num de diuitijs & honore tuo sollicitus esses? Non arbitror equidem. Quomodo ergo nunc adeo es securus, qui si Christianus es certo nosti talia quæ cum pœnis Christi vt dixi, ne comparari quidem possunt, & qualia nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, certissimo tibi breui, cras, & forte etiam hac nocte, vt illi alteri in Euangelio scis obuentura?

Apostrophe

Luc. 12. 20.

Hæc igitur contemplare & ne tibi contingant satage. Adde & alia his non absimilia. Eiusmodi est quod Christo DABANT BIBERE MYRRHATVM VINVM CVM FELLE MIXTVM, ET CVM GUSTARET NOLVIT BIBERE. Tales sunt

TERTIUM Exhibitione pœnis

sunt

*Differentia
inter priorū
& impiorū
pœnas.*

sunt tribulationes mundi huius, amarę quidam & acerbę, attamen & mixtę cum vino myrrhato, quod præstantissimū vini genus fuisse traditur, & gustantur tantum, nō diu enim durant. Quid enim diuturnum respectu æternitatis? Ad vero quę tibi nisi resipueris parantur tormenta, & cum nulla penitus penitusque consolatione coniuncta erunt, & durabunt, quamdiu durabit Deus, in æternum & in sæculum sæculi. Potionem istam describit Moyses dicens, *Fel draconum vinum eorum.* Vides quam amarum sit, non enim cuius felli, sed omnium amarissimo & foetidissimo comparatur: & quam purum, vel impurum potius sit? Ipsum enim vinum, fel est totum. Vtrumque vero, id est, tam huius quam illius sæculi pœnas expressit semi-

Deu. 32. 33.

versiculo David dicens; *Et inclinavit ex hoc in hoc, verumtamen fex eius non est exinanita bibent omnes peccatores terra.* Illud igitur mixtum ex hoc in hoc, nempe ex consolationibus & tribulationibus, bibunt sancti: meram vero fecem bibent peccatores, & bibent sine fine. Tu vide quid eligas.

*QVARTVM
ex
privatione
etiam finis
temporalis:
Exempla.*

Sed & illud notatu sanè dignum est quomodo omnes isti qui in necem Christi consenserunt, non solum æternas pœnas, de quibus hucusque locuti sumus; sed & temporales incurrerunt. Quodque mirandum magis, etiam ipso propter quem id patrarūt
fine,

fine, nō solum frustrati sunt, sed etiam quod timebat euenit illis. Ita Judas volens esse diues ex venditione Christi, vna die & pecuniam illam, & vitam & animam perdidit. Ita Caiphas & ceteri Judæi timentes ne uerent Romani, & tollerent locum eorum, & gentem si non occideretur Christus, hac ipsa de causa omnia hæc experti sunt. Ita Pilatus perdens Jesum ne perderet gratiam Cæsaris, & hanc & vitam nefandè perdidit. Nam quod stupendum sanè est, omnes hi tres manu violenta ipsi sibi vitam ademerunt. De Juda habemus in Euangelio, & in Actis Apostolorum. De Caipha testatur Clemens Romanus. De Pilato vero Eusebius, Orosius, & alij. Id ipsum frequentissime euenire aliis sceleratis vel repudiantibus, vel differentibus pœnitentiam, tum ex historiis, tum experientia innumeris constat exemplis. Quot enim sunt hominum millia, qui delicatè uiuentes, aut à fœdis morbis corrosi, aut subitanea morte occupati, miseram hanc vitam in miseriores commutarunt? Quot ingentes thesauros colligentes, aut ipsi aut liberi nepotésue eorum summa in egestate hinc decesserunt? Quot qui aut aliis necem machinantes ipsi eam incurrerunt, aut ambitioni studentes, magna cum ignominia mortui, fœtorem post se posteris reliquerunt? Ista uero sunt tria capita, ad quæ omnia

1. Iuda.

2. Caipha
 & Iudaorū
 Ioan. 11. 48

3. Pilati.

Omnes se-
 ipsos ma-
 turunt.
 Act. 1. 18.
 Clem. lib. 8.
 const. cap. 1.
 Oros. lib. 7.
 cap. 5.

Idem sic ple-
 rumq, im-
 pœnitentib.

nia

nia eorum argumenta reducuntur qui penitentiam agere recusant. Videant, contremiscant, ac tandem ad penitentiam redeant quæso.

*QUIN-
TVM Ex
D. Paul.
Ab exem-
plo terribi-
lissimo.*

Deniq; vt & ad horribilia illa ex D. Paulo dicta reuertamur, & ingratitude nostra palam fiat omnibus. Dic sodes: si videres quempiam hostes suos strictis gladijs sibi imminentes fugientem, aspiceres simul etiam alterum misericordia motum ut fugienti socio euadendi daretur locus sese pro illo inimicis opponentem, & multis confossum vulneribus occumbentem ac morientem: Paulo vero post animaduerteres illum ipsum, qui euaserat redeuntem, & corpus quidem socij pro se occisi conspuentem, pedibus calcantem, ostentui habentem, sanguinem vero pro se fuscum polluentem, & luto miscentem: fratrem autem occisi presentem, contumelia afficientem ac tandem corpus illud ad extremam ignominiam patibulo suspendentem. Quo quæso vultu tali astares spectaculo? Quo erga tam ingratum hominem esses animo? Crediderim te si vires tibi suppeteret, in faciem eius

*NOTA.
NOTA.*

applicatur

inuolaturū. Verte iam parabolā & in te conuertere oculos tuos, videq; ne tu scelerato isto sis sceleratior. Insequebatur te hostes tui capitales, diaboli inquā infernales vt mactato corpore, primum quidem animam postea
vero

vero etiam corpus æternis cruciarent incendis: Quid factum? Opposuit se non quivis socijs tuis, sed ipse filius Dei Iesus Christus, & misertus tui ut tu euaderes ipse in corpore suo tales ictus, & pœnas sustinuit, quales dum hodierna recoleretur historia percepisti: tandemq; sanguine suo preciosissimo pro te fuso mortem & crudelissimam & ignominiosissimã oppetiuit. Tu vero quid? Reuersus *vt canis ad vomitum hoc ipsum* 2. Pet. 2. 22 corpus Christi Iesu pro te sanguine in horto perfusum, flagellis laceratum, spinis coronatum, cruci clavis affixum, ac ubiq; summa affectum ignominia. Tu tu inquam, quantum est ex te, hæc omnia quæ recensui facis. Etenim Christum ostentui habes filium Dei conculcas, sanguinem testamenti eius pollutum ducis, Spiritui gratiæ contumeliam facis, tandemq; rursus in temetipso crucifigis filium Dei. Quo teste? Ipso Deo ut ex Paulo Apost. totidem fere verbis audiuisi. Cre-disne te id agere? Certe si non credis scripturæ, Christianus non es. Si credis. Quid cogitas? quid contra tam crudelem tuam ingratitude[m] tibi cordi est? Obsecro & per viscera misericordiæ Dei obtestor tandem respicias.

*Summa
impiorum
ingratitude*

ECCE REX VESTER clamo iterum iterumq; ad vos O Christiani, ECCE REX VESTER, traditus à Iudæis, crucifixus à gentilibus

*Epilogus
Christum
regem su-
scipiendum
iudat.*

Modos omnibus praescribit.

Peccatoribus per contritionem.

Quid contritio?

Psal. 50. 19.

Quinque gradus doloris de peccatis.

NOTA, & per hos meditare pass. Christi & inuenies mirabilia.

bus, repudiatus ab infidelibus, ignominia deniq; affectus ab impiis, inueniat locum saltem apud vos, o auditores mei, ECCE REX VESTER suscipite ergo adorate amplectimini illum obsecro. Vos quidem qui perfecti estis, per amoris compunctionem: progredientes vos per compassionem, & in virtutibus progressum: peccatores autem & maxime qui necdum confessi sunt, per poenitentiam, per peccatorum detestationem, & veram cordis contritionem. Quid sibi vult inquis hæc cordis contritio? Est res sane pro poenitentibus per necessaria, Vnde & David in illo suo maxime poenitentia redolente Psalmo inquit, *Cor contritum & humiliatum tu Deus non despicies.* Contritio vero hæc cordis fit, per dolorem. Nec vero qualiscunq; dolor ad id sufficit, sed & valido & præcipuo opus est. Quinq; enim modis solent homines dolere de commissis peccatis: Primo propter amissionem rerum temporalium, vt fit quando quis propter scelus commissum priuatur bonis. Secundo magis dolet quis cum propter scelus patratum patitur quidpiam in corpore, incarceratur, vritur, flagellatur, morti deniq; adiudicatur: Tertio magis adhuc dolet vir generosus, quando ob aliquod crimen infamia afficitur: Quarto dolere quis potest, propter foeditatem & turpitudinem quam secum fert quod-

quoduis scelus. Qui gradus doloris excellentior est ceteris, quia & intellectum & amorem virtutis sequitur. At postremus longe his omnibus est præstantior, nempe cum eo solo nomine summopere dolet, quod peccato commisso diuinam offenderit bonitatem. Et in hoc vera & Christiana contritio consistit. Nempe quando quis considerans ea quæ & ex Apostolo adduximus, & exemplo diduximus, non iam ob timorem gehennæ, neque propter priuationem gloriæ cælestis, (quamuis & hinc iuari potest) sed propter suam ingratitude[m], quod Deum patrem eiusq; præcepta cõtempserit, quod sanguinem filij Dei conculcauerit, ipsumq; quantum in se fuit denuo cruci affixerit, quod Spiritum sanctum contumelia affecerit, quod Deum trinum & vnum, conditorem, conseruatorem, redemptorem, & benefactorem suum iniuria affecerit. Hæc inquam mente reuoluens in tantum tum peccati tum sui ipsius odium excandescit, ut corde sincero optet, vel vt nunquam natus fuisset, vel vt antequam peccatum mortiferum commisisset interisset. Indeq; in illa Iobi prorumpat verba. *Pereat dies in qua natus sum si talis & tam ingratus imo inimicus esse debui creatori & redemptori meo. Pereat & nox in qua dictum est, conceptus est homo qui talia contra Deum patraré*

*Quæ Verâ
contritio.*

*Vere con-
triti oratio
ex Iob.*

Ggg trare

trare debuit qualia ego patraui. Vtinam
dies ille in quo primum concepi peccatum,
 & peperi iniquitatem, conuersus mihi fuisset
in tenebras mortis. Vtinam non requirat eū
Deus de super, nec me iudicet secundum gra-
 uitatem peccatorum meorū, sed secundum
 multitudinē miserationum suarum. Vtinā
inuoluatur amaritudine anima mea, vt cum
 sancto Rege Ezechia dicere queā, *Recogitabo*
tibi omnes annos meos in amaritudine anime
meae. Hæc & his similia, tum ex eodem Iobi
 loco, tum aliunde quæ Deus ijs, qui, vere &
 sincero corde ad ipsum conuertuntur, mi-
 rabiliiter communicare solet, dicat quilibet
 qui hucusq; non est confessus, & post vali-
 dam istam sanctamq; contritionem, recogit-
 tet omnia peccata lætalia, quæ patrauit con-
 tra Deum & proximum, eaq; ad pedes con-
 fessarij proijciat, vt per sacram absolutio-
 nem, si quid desit suppleri, & ex attrito con-
 tritus fieri, ac hoc ipso sanguine quem pol-
 luit, emundari valeat, per eundem Domi-
 num & regem nostrum Christum Ie-
 sum cui laus, honor, gloria &
 imperium, in æter-
 num. Amen.

* *

*

☉)o(☉

CON-

CONCIO III.

Compassio.

Ecce filius tuus.

Ecce mater tua.

AD compatiendum Christo Iesu domi-
no nostro pro nobis patienti matriq;
ipius sanctissimæ, indeq; ad gratiarum acti-
onem pro tot & tantis in nos collatis bene-
ficijs meum & vestrum animum hac con-
citione concitare & incitare institui dilectif-
simum: Quam ad rem quo vtar exordio deli-
bero. Illud enim *O vos omnes qui transitis*
per viam attendite & videte si est dolor sicut
dolor meus quod olim Ieremias de excidio
Ierosolimitano dixerat, nunc vero ecclesia
ad passionem Christi Iesu refert aptissimum
sane est: sed & illud Iob ad reges cum ipso
in terra septem diebus sedentes. *Miseremini*
mei, miseremini mei, saltem vos amici mei quia
manus domini tetigit me: haud ineptum huic
negotio mihi esse videtur. Itaq; illo vel ad
aliud tempus vel alijs (quod & fecerunt)
relicto: hoc parumper intueamur: & tum
verba ista perpendamus: tum quid hac die
nobis

*Scopus com-
pationis gra-
titudinis &
compassio.*

*Threm. 1. 2.
Imitatio
ad hac &*

*Exemplum
amicorum
Iob.
Iob. 2. 13.
Iob. 19. 21.*

*Id vero
quia, mo-
dis nos ma-
gis obligat.
Iob. 2. 15.*

nobis sit faciendum inde colligamus. Quis enim in mundo amicitior Christo esse potest quam Christiani? Quæ vero manus grauior domini quam quæ hodie tetigit Iesum? Commisereri igitur ei debemus. Ad id vero faciendum ab istis amicis Iobi multis nominibus impellimur. Si enim Iobo amico suo compassi sunt reges (Sic enim illos scriptura vocat) quid nos qui cinis & puluis sumus facere oportet creatori & redemptori nostro Iesu? Si illi compatiebantur ei quem noxium esse putauerunt, quid nos illi quem innocentissimum esse scimus? Si illi compassi sunt amico in sterquilinio sedenti, qui compatiamur nos Deo nostro in cruce pendenti? Si illi compassi sunt vlcere percusso à Sathana, quid nos tot, talibus, & tantis tormentis, affecto ab ijs quibus nunquam benefacere cessabat? ægros eorum curando, à dæmone eos liberando, mortuos suscitando, & innumera similia beneficia eis præstando. Deniq; si illi condoluerunt ei quem manus domini tetigerat ad dandum exemplum patientiæ, quid nos facere necesse est eius respectu quem non solum hac ratione sed etiam ideo tetigit manus Dei patris, ut pro nobis nostrisq; sceleribus satisfaceret? quod & perfecit superabundanter. Quare si reges illi videntes Iobum tam afflictum, exclamantes plorauerunt ex com-

*Ergo faci-
endum.
Iob. 2. 12.*

commiseratione, faciamus & nos obsecro
idem: tum inde tum ex contritione & com-
punctione: Sciderunt illi vestimenta sua
scindamus & nos *corda* nostra, vt scriptura
monet. sparserunt illi ex humilitate & do-
lore *puluerem super caput suum in cœlum*. Mor-
tificemus & nos ac humiliemus corpora
nostra: simulq; gemitus ac alia doloris si-
gna, mittamus in cœlum. Sederunt reges
cum Iob in sterquilinio decumbēte septem
diebus. Sedeamus nos quoq; obsecro cum
rege nostro Christo Iesu nunc quidem vna
vel altera hora, postea vero toto vitæ nostræ
tempore sterquilinum (vt ita dicam) id
est passionem ipsius abiectione & fœtore i-
gnominie plenum, deuote recolentes. De-
niq; audierunt illi Iobum comiserationem
ab eis petentem ac dicentem, *Miseremini mei,
miseremini mei saltem vos amici mei quia ma-
nus domini tetigit me*: audiamus etiam nos
Iesum eadem verba è cruce ad nos profe-
rentem & tam pro se quam pro matre sua
compassionem à nobis postulantem, & iure
suo exigentem.

Quod vt præstemus commodius iuxta
duo themata duas huius concionis partes
faciemus. Et primum quidem illud. ECCE
FILIVS TVVS Beatissimæ virgini Mariæ
matri Dei: Alterum vero ECCE MATER
TVA. nobis applicabimus, non eo quidem

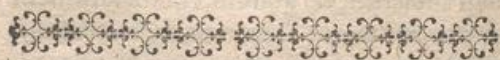
Ggg 3 quo

Ioel. 2. 19.

*PROP. Bi.
partita.*

*Ordinis im-
mutatio.*

quo à Christo Iesu, plura sunt: sed eo qui nostro proposito seruit modo ac ratione. Christus enim primum ECCE FILIVS TVVS parenti suæ dixit, hisq; verbis dilectum sibi discipulum Ioannem ei cōmendavit. Nos vero ipsi virgini matri ut dixi illa accommodabimus & de Christo intelligemus. Secundum vero, ECCE MATER TVA ad dilectum sibi discipulum direxit, per quæ ipse Iesus virgo existens virginem matrem suam Ioannis virginis curæ & patrocínio cōmisit. Nos vero verba ista genti Christianæ appropriabimus: Da Christe Iesu id ita faciamus ut & tibi & parenti tuæ devotè condolentes: à vobis in illa die misericordiam obtinere valeamus.

PRIMA PARS.

*ECCE FI-
LIVS TV-
VS Virgo
Maria.*

*PRIMUM
Verbum
MVLLIER.*

CVM VIDISSET ERGO IESVS pendens in cruce, MATREM suam, Mariam virginem: ET DISCIPVLVM STANTEM QVEM DILIGEBAT: se ipsum intelligit qui hæc scripsit Ioannes. DICIT MATRISVÆ: MVLLIER ECCE FILIVS TVVS. Hæc Iesus: ego vero cum ea qua par est reuerentia inquam OMVLLIER non

ER non mulier? Mulier quia sc̄mina, non
mulier quia virgo: Mulier quia filium ha- *Mulier nō*
bes, quod solent mulieres: non mulier quia *mulier tri-*
in corrupta permanes, quod non solent mu- *placiter.*
lieres. Mulier deniq; quia ita te vocat, fili-
us tuus Iesus, non mulier quia in sc̄mineo
pectore corgeris virile. Quid enim hic, in *Astet mo-*
monte inquam Caluaria pendente in cruce *rienti IE-*
filio tuo facis? Legimus Agar vxorem A- *SV.*
brahæ cum *consumpta esset aqua in vtre quam*
illi Abraham pro itinere dederat abieccisse *Non ut A-*
filium suum Ismaelem *subter vnā arborem* *gar.*
ipsamq; à longe sedisse & dixisse *Non videbo*
morientem puerum: tu vero non longe stas,
sed cruci adstas: ita vt te filius in summis
doloribus constitutus, & iam moriturus al-
loqui posset. O MULIER nō mulier. Quid?
quod omnes discipuli (præter Ioannem) *Non ut di-*
qui & viri erant & animosi apparebāt, pro- *scipula.*
mittentes se cum Christo ad mortem ituros,
omnes fugerunt, omnes se absconderunt:
tu vero sequeris, tu compares! O MULIER
non mulier. Sed quid hic agis ò virgo pu- *Sed intre-*
rissima, inter nebulones istos impurissimos? *pide Hinc.*
Quid ò columba candidissima inter coruos
istos aterrimos? nonne times ne sicut fili-
um tuum in crucem egerunt: ita saltem o-
culos tibi estodiant? O MULIER non mu- *1. Doctrina*
lier. Nolite mirari dilectissimi, amor enim *offerre Deo*
hæc omnia facit: & ex amore procedens *liberos ut*
Ggg 4 compas *illa.*

compassio. Vos vero accipite duas doctrinas tum mulieres à scemina tum viri è virili corde. Vna est vt cum videritis voluntatem Dei vestros liberos ad seruiendum sibi aut religionem vocantis, ne impediatis rogo: sed offeratis eos potius: sicut beata virgo obtulit filium suum Iesum hodie Deo patri omnipotenti quia hanc fuisse ipsius voluntatem noverat. Altera est vt memores dicti illius Christi Iesu, *vbi est thesaurus tuus ibi est & cor tuum*, cogitetis virginem matrem quia id bene à filio didicerat, illumq; plus quam vlla creatura amabat voluisse etiam corpore illi astare. Amabat enim Iesum amore tum naturali, tum morali, tum diuino summopere. Nos quoq; pro virili parte nostra imitari eam studeamus. O virgo beatissima impetra nobis hanc quoq; gratiam à filio tuo ut illi non solum in prosperis: sed etiam in tribulationibus & libenter & diligenter assistere studeamus.

*SECUN-
DVM Ser-
bum.
ECCE
Confertur
cum alijs
ecce.
1. Isaia.
Isaia. 7. 14.* Secundum verbum Christi ad Mariam est breue illud sed ponderosum ECCE Quod permittit me virgo sanctissima cum alijs ECCE quæ vel de te, vel ad te, vel à te prolata sunt conferre: vt videamus quæ sit inter hoc ECCE & illa: tum convenientia tum discrepantia. Audio itaq; olim prophetam de te dicentem: *ECCE virgo concipiet* Audio & Angelum eadem ad te repetentem

*Matt. 6. 21
2. Astare
Christo est.
am in ad-
uersus.*

tem ECCE concipies in utero & paries filium. *Luc. 1. 31.*
 Sed ô quanta differentia? Illa enim ECCE *2. Gabrielis*
 plena gaudij: hodiernum vero ECCE ple-
 nū maroris est. Sed & ex ore tuo audio ibi-
 dem ad Angelum ECCE *Ibidem 38.*
3. ipsius B.
V.
 ancilla domini si-
 at mihi secundum verbum tuum. Pulchrum
 & sapientissimum ecce, ex quo colligo idem
 te hodie dixisse patri æterno: & sicut tunc
 ita etiam nunc submisisse voluntatem tuam
 voluntati diuinæ, O diuinum ecce. Utinam
 sicut valemus ita velimus, illud te impetra-
 te imitari: neq; velimus unquam quie-
 quam aliud quam quod scimus velle Deum
 nos velle. Cæterum quo ad rem ipsam at-
 tinet video magnum inter hoc & illud EC-
 CE discrimen. Illud enim tuum ecce illi *Differen-*
tia.
 co subsecuta est verbi incarnatio in utero
 tuo, quod postea & cum lætitia peperisti &
 cum iubilo enutriuisti. At dum hodiernum
 ECCE à filio tuo diceretur, video illum qui
 olim cū exultatione concipiebatur in utero
 tuo: hodie extrema cum tristitia cum sua
 tum tua in cruce soluere peccata mea. O
 dolor O compassio.

Compassio.

Verum & aliud ECCE quod in domo *ECCE.*
 Elizabethæ cognatæ tuæ protulisti dicens. *Luc. 1. 48.*
 ECCE enim ex hoc beatam me dicent omnes ge- *4. diuersis*
 nerationes. O quam diuersum est ab hodi- *eiusdem B.*
 erno ECCE? in quo videntur te miseram *V.M.*
 vocare tum Iudæi tum Ethnici in quibus
 Ggg 5 tunc

tunc comprehendebantur omnes generationes. O quam vere potuisti tunc dicere illud progenitricis tuæ cognatæ Obed, aui
Ruth. 1. 20. Dauid. *Ne vocetis me Noemi (id est pulchram) sed vocate me Maria (id est amaram) quia amaritudine valde repleuit me omnipotens.* Quis enim filio tuo excepto, vnquam maiorem habuit animæ amaritudinē, quam eam quā tu sensisti hodie? Itaq; si Noēmi repleuerat amaritudine valde Omnipotens, quia abstulerat illi filios, qui & homines tantum, & morte naturali mortui erant: quanto maiori amaritudine repleuit te idem Omnipotens, quando videbas filium tuum eundemque filium Dei pendentem in patibulo? O dolor, ô compassio. Quid vero dicam de Ecce senis Simeonis prædicentis de filio tuo,
Luc. 2. 34. *Ecce positus est hic in ruinam?* Dicam hoc ecce hodie maxime completum fuisse. Subdit enim Simeon, *Et in signum cui contradicetur, Et tuam ipsius animā (te alloquitur, ô virgo) pertrāsibit gladius.* Quæ enim maior fuit ruina quam ista? quæ contradictio horribilior quam ista? quis gladius acutior non corpus, sed iuxta hanc prophetiam animam tuā penetrans, quam iste? O quanto libentius suscepisses gladium materiale penetrantem cor tuum: quam gladium istum affligentem animam tuam. Deniq; multis omissis illud tuum, *Ecce pater tuus, Et ego dolētes quereba-*

*6. Iterum
B.V. Et si
mille & dis
simile.
ibid. v. 48.*

mus te, habet quidem ratione doloris cuius meminit, aliquam similitudinem cum hodierno ecce: at longè maiorem dissimilitudinem. Ibi enim quem cum dolore quæsuisti cum lætitia congratulantibus tibi doctoribus de tali filio inuenisti: at hodie vndique dolor, vndiq; angustia, quia quæ cum mœrore quæsuisti cum cruciatio, & in cruciatibus reperisti. Quando vel in quo loco nescimus. Illud scimus te, & multum doluisse, & sub cruce fuisse, vbi consolatio nulla, acerrima vero acerbitas vndiq; fuit. Ante Judæi sublannâtes, retro Apostoli fugiētes, à dextris filius pendens in patibulo, à sinistris latro nequam blasphemans, supra sol lumen suum denegans, infra terra tremens, petra scissæ, sepulchra hiantia O horror. O compassio.

At rogo te, ô bone Jesu, qui consolaris omnes in angustiis, & tribulationibus constitutos, cur non solaris matrē tuam, columbam tuam, adeo dolentem, adeo tui causa se affligentem? Memini te cum ad Nain oppidum vidisses viduam flentem defunctum filium suum *miserordia motum super eam*, dixisse, *Noli flere*: neque satis fuit hæc dixisse, sed & filium ipsius resuscitasti, & viuum eidem dedisti: nunc vero ecce stat mater tua dolorosa iuxta crucem lachrymosa dum tu filius suus pendes in ea paulo post mori-

TERTIUM
Verbum
 FILIVS
Apostropha
ad Christum
Et quasi
oblectio.
Luc. 7. 13.
Ibid. 8. 15.

moriturus. Cur ergo δ pie, eius non leuas dolorem? Audio quidem te dicentem illi MVLIER, ECCE FILIYS TVVS: Sed non intelligo, quale hoc sit solatium: nempe accipere pro Iesu Joannem, pro magistro discipulum, pro Deo hominem. Inæqualis sanè commutatio, propterea etiam non videtur solida consolatio. Cur quæso δ benignissime IESV, saltem non ablegasti illam per hoc triduum alio, vt non vidisset tuam passionem, proinde non sensisset tantum dolorem, tantamque amaritudinem: quantam nullus vnquam hominum præter eam sensit. Nam duplici in primis è fonte manare dolorem video. Primum ex amore qui quo est ardentior eo dolor inde profluens est intensior. Hoc docet experientia hoc scriptura ipsa. Ideo enim vnus prophetarum inquit, *luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum*: alter vero *plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis suæ*, quia dolor matris pro filio vnigenito: & sponsæ pro tali sponso est validissimus. Secundo oritur & crescit dolor, ex magnitudine pcenarum quas patitur is quem amamus. Ista vero omnia hic valde concurrunt. Etenim luctus matris tuæ de te dulcis Iesu fuit luctus vnigeniti, nullum enim præter te habuit filium, vel filiam vnquam: proinde teste propheta habuit *planctum amarum*. Insuper

Alia obiectio.

Duo fontes doloris.

1. Amor.

Ier. 6. 26.

Ioel. 1. 8.

2. Gravitas pcenarum.

Omnia in

B. V. con-

currunt.

super

super plangebat quasi virgo, virgo enim erat, & virgo purissima non agnoscens virum plus tamen te amas quam vlla sponsa amavit virum suum: Quid dico? Imo assero nullum vnquam in mundo extitisse amorem feruentiorem: (tuum solum excipio) eo quo te amavit mater tua. Cur ergo eam aut non solaris, aut ita vt vidimus solaris?

Respondebit Christus Jesus, quod iam olim per prophetam dixerat, *Non enim cogitationes meae cogitationes vestrae: nec viae vestrae viae meae.* Cogitationes vestrae terrena sapiunt, cogitationes meae caelestia petunt: viae vestrae consolationes quarunt viae meae tribulationes ingerunt. Quamuis neque hic consolatio desit. Ideo enim mulierem voco ne matris nomine magis magisque viscera eius torqueantur. Ideo discipulo eam committo, vt habeat qui curam eius gerat: Ideo filium eum voco, vt dolorem eius ex absentia mea leniam. Ideo denique praesentem illam morti meae esse volui, tum vt plus meriti acquireret: tum vt alios ad patientiam in tribulationibus animaret: tum vt omnes scirent neminem sine illis ex hac vita ad illam requiem peruenire posse. Si enim *domina princeps, caeliq; regina, facta est sub tributo*, tributum videlicet huius mundi, id est dolores, afflictiones, angustias, mihi per-

*Responsum
Christi ad
primam
obiectionem.
Isa. 55. 8.*

Ad secundam.

*Thren. 1. 1.
Regina sub
tributo.*

*Doctrina
pernecessa-
ria de tri-
bulationib.*

hi persoluedo: quis seruorum liberum se ab iis fore pollicebitur? O doctrinae salutare. O diuinus tuus in nos amor, Christe Jesu. O vnam ita hæc reuoluamus iisque vtamur vt delicati esse desinamus: Que enim doctrina tum in prosperis, tum in aduersis instructione hac excellentior dari potuit? Docemur enim vt siquidem tribulamur consolationem capiamus ex matre Dei, quæ quamuis sanctissima esset, doloris tamen tributum Deo Patri reddere debuit: Sin vero consolamur, vt ipsi nobis pœnas, & pœnitentias imponamus ne à tribulationibus liberi à gloria quoque quod absit excidamus & euacuemur; quandoquidem nõ nisi per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Sit nomen tuum Christe Jesu pro hac quoque doctrina benedictum in sæcula.

Ab. 17. 21.

*QVAR-
tum Serbõ
TVVS.
Apostrophe
ad B.V.*

Luc. 1. 32.

Ibid. 35.

Cæterum ad beatissimam Virginem reuertamur, & paucis concludamus. Ad te igitur rursus meum conuerto sermonem, O sanctissima, & non dico iam amplius mulier. Sed dico, ô mater Dei, ECCE FILIVS ille inquam filius, de quo olim ad te Angelus inquit, & filius altissimi vocabitur. Proinde & ipse altissimus filius Dei naturalis. Nec vero altissimi tantum filius, sed & TVVS: TVVS filius est. Tu enim illum superueniente in te Spiritu sancto concepisti,

tu

tu virgo permanens peperisti, tu vberē de
 ccelo pleno lactasti, tu triginta penē annis *Luc. 1. 51.*
 quibus tibi subditus fuit obedientem sen-
 sisti: Quem postea salutaria docentem, mi-
 racula facientem, mansuetē se gerentem, nō
 contententem, non clamantem sed nec a-
 rundinem quassatam cōfringentem nec *Mat. 12. 20*
sumigans extinguentem sed omnibus bene-
 facientem, aspexisti: nunc autem pro his o-
 mnibus à suis Judæis actum in crucem eum
 aspicias, ECCE FILIVS TVVS, qui olim
 pendebat ab vberē tuo, nunc pendet in pati-
 bulo meo. Et qui olim latus tibi obediebat
 nunc tristis clamat, DEVS MEVS, DEVS *Mat. 27.*
 MEVS, V T QVID DERELIQVISTI *46.*
 ME? Quid tibi est animi, ô mater hæc in-
 tuenti? Forte dixisti illud patris tui Davidis.
Quis mihi tribuat vt ego moriar pro te fili mi, *2. Reg. 18.*
fili mi. At non tu pro illo, sed ille pro te, & *33.*
 pro toto genere humano mori debet. Nisi
 enim ille mortuus fuerit, nullus in æternum
 superstes erit.

Sed ad vltimum quod nunc dico tibi, O *Quomodo*
 mater Dei accedo. ECCE FILIVS TVVS, *synagoga*
 inquam, sopitus non vt à te olim benigne, *sopitus te.*
 sed nunc à nouerca nequiter & crudeliter, *sum.*
 synagogam intelligo, quæ verē nouerca pes-
 sima dici potest. Illam enim Iesus sicut ma-
 trem honorauit, ipsa vero gratitudinis ergo
 quid egit? Soporem induxit Jesu. Quo-
 modo

modo? Et simili & contrario vobis, ô matres modo. Quid enim vos agitis cum filiorum vestrorum oculis somnum accersitis? Id videlicet quod omnes experti sumus. Primum lectum mollissimum adornatis, dein infantem fasciis preciosis inuoluitis, tum funiculis bislinis ac carbasinis ne excidat alligatis: tum tenebras fenestris clausis inducitis, cunas præterea ut citius obdormiat agitat, sed & cantiones nonnumquam adhibetis, post quæ tandem obdormit puer. Quæ omnia te quoque, ô Maria virgo huic filio tuo olim iuxta statum tuum fecisse, credendum est. At nunc, ô quam diuersimode id à synagoga malignantium fieri video! Quis enim hic lectus?

Psal. 40. 4. crux dura & dura: de qua olim Propheta, *uniuersum lectum eius versasti in infirmitate eius.* Quæ fasciæ? nullæ: nudus enim pependit in ligno. Qui funiculi? paulo ante canabini & ferrei acerbi satis, nunc vero longè atrociores, nempe obtusi clauis, manus pedesque ne è cruce libatur transuerberantes, vel fodientes potius, ut Dauid prædixerat, dicens, *Foderunt manus meas, & pedes meos.* O immane spectaculum? Quæ vero agitatio? Sæua nimis quando in cruce, & cum cruce agitatus, & eleuatus est Christus Iesus summis cum doloribus. Quæ cantiones? Irrisiones, scommata, BLASPHEMIÆ,

MIÆ, quas MOVENTES CAPI-
 TA SVA scelerati illi euomebant. Deniq;
 sol obscuratur & obducitur tenebræ, non à
 Iudæis sed à Deo, ne quid huic actui desit, ac
 tandem *cum clamore valido & lachrymis* teste
 Paulo, seu vt Marcus habet EMISSA *Heb. 5. 7.*
 VOCE MAGNA expirauit. & obdor- *Mar. 15. 37.*
 miuit. te ò mater præsentè, te intuente, quo
 cum gemitu, singultu, dolore, & cõmisera- *Dolor inde*
 tione, quis enarrabit? imo quis vel mente *Des matris.*
 capiet ipsa? Quis verò pro dignitate tibi
 compatietur sicut tu filio tuo es compassa?
 Nemo equidem. Quare cum id nullus no-
 strum ex se facere queat, à te ego meo & to- *Oratio ad*
 tius huius populi nomine, ò Virgo benign- *illam.*
 nissima, O mater Dei sanctissima rogo &
 obsecro, vt nobis à filio tuo impetres quo
 memores quomodo tu ò *domina gentium Thren. 1. 1.*
 facta es hodie *sub tributo* dolorù & afflictio-
 num licet nullum vaquam peccatum etiam
 originale habueris, nos nos quoq; qui ta-
 li tributo infinitis modis obnoxii sumus, il-
 lud filio tuo & fideliter & alacriter persolue- *Tributa*
 re facias. Tributum inquam contritionis *Varia quæ*
 & doloris validi, pro peccatis nostris, vt si- *debemus.*
 mus similes ijs quæ plangunt aut vnigeni-
 tos aut sponfos suos: tributum item com-
 passionis vt tibi & filio tuo pro nobis pati-
 enti vt par est compati studeamus: tribu-
 tum obedientiæ, vt voluntatem nostram
 Hhh cum

cum voluntate Dei semper coniungamus. Tributū patientiæ in omnibus tribulationibus, vt eas læti suscipiamus, sustineamus, amemus, tributum proprię mortificationis vt eam incessanter cum ad bonum nostrum tum ad laudem Iesu adhibeamus, tributum denique mortis vt eam piè & sanctè, subeamus, sanguinem etiam nostrum si ita ei visum fuerit libenter pro eo fundēdo qui hodie suum diuinum pro nobis effudit liberalissimè.

SECUNDA PARS.

*ECCE IESVS
MATER
TVA, ò po-
pule Chri-
stiane.*

R Estat ex themate alterum Christi Iesu domini nostri **ECCE** è cruce editum. **ECCE MATER TVA** inquit ille ad Ioannem, loquens de matre non Ioannis sed sua quam tamen quia tutelæ Ioannis committebat matrem ipsius vocat, monens tum vt veneraretur eam sicut matrem, tum vt seruiret ei sicut matri, tum vt obsecundaret illi sicut matri. Quod et fecit Ioannes. Nam subiungitur **EX ILLA HORA ACCEPIT EAM DISCIPVLVS IN SVA**, aut bona, si quæ habebat quod incertum: aut obsequia quæ illi toto vitæ ipsius

ipsius tempore exhibuit, quod certissimum.
 Nos verò sicut in priori ita in hoc vertamus
 stylum, et sicut illud, ECCE FILIVS
 TVVS non de Ioanne de quo dictum fuit
 a Chrillo, sed de ipso met Iesu intelleximus
 ita hoc ECCE MATER TVA non
 Ioanni sed nobis applicemus. & per ma-
 trē non virginē gloriosā sed ipsum Chri-
 stum Iesum capiamus Itaque tibi o pop:
 Christiane dico ECCE MATER TVA
 En ò fratres mei Christus Iesus est mater ve-
 stra. Qui mater inquis si vir? Mater equi-
 dem tum propter autoritatem qua maior
 nulla, tum propter rationem qua vix po-
 tentior vlla: Autoritas est ipsius Dei qui sic
 per Isaiam loquitur: *Audite me qui portami-
 ni à meo utero qui gestamini à mea vulua.* Quis
 vero in utero portat nisi mater? Mater ergo
 est Deus, mater Christus Iesus filius Dei ve-
 rus Deus. Idcirco post aliquot capita in-
 quit. *Nunquid obliuiscit potest mulier infantem
 suum ut non misereatur filio uteri sui? & si illa
 oblita fuerit ego tamen non obliuiscar tui.* Ecce
 enim in manibus meis descripsite. O quam id
 verum, o quam accommodatum historiae ho-
 diernae? Aspiciete manus domini Iesu in qui-
 bus inscripti sumus, non celte in silice quod
 Iob optauit. sed clavis tanquam penna, &
 sanguine velut atramento, in Iesu carne
 aeterna, quod diuina bonitas excogitauit:

*Mater nõ-
 stra Deus,
 teste Scriptis*

Isa. 46.3.

Isa. 49.15.

*Christus
 descripsit
 nos in ma-
 nibus suis.
 NOTA.
 Iob. 19.249*

Sit ipsa benedicta in secula. si mus nos grati dilectissimi continuas illi pro tanta nobis præstita gratiã gratiarum actiones agentes, & præcauentes ne inde deleamur: Absit, Absit.

Mater nostra humanitas Iesu.

Et vero si mater nostra est sanctissima Trinitas, quanto magis Christi humanitas; quæ cum alias tum hodie omnia matris munia erga nos expleuit, genitrix nostra vocanda erit? Ita sanè & efficaciter & mirabiliter. Etenim matris tria sunt præcipua officiorum capita, ad quæ reliqua reducuntur, nempe parere, partum nutrire, nutriendo docere & instruere. Porro ad partum reducitur tum conceptio tum gestatio in utero, de qua audiisti ex propheta: ad nutritionem vestitus & ornatus: ad instructionem omnia quæ ad animum excolendum pertinent. Duo priora sunt nobis cum brutis animalibus communia. Nam & animalia quavis utrumque præstant quamuis diversimodè, ut scitis. Tertium solius hominis est proprium. At mirum sed verum atque utinam verum non esset. Homines quod hominum est proprium nempe instruere in virtutibus quos pepererunt, aut penè aut penitus negligere, priora duo peius quam bruta animalia currare. Proh pudor. Emendemus nos obsecro etiam hac in parte.

Matris officiorum tria capita.

Quod primarium negligitur.
NOTA,

Christus quomodo

Verum ad nostra redeamus ECCE
MATER.

MATER TVA, ò pop. Christiane En
 Christus Iesus vniuersa ista hac ipsa die exe-
 quens egregie & superabundanter! demira-
 re ergo, adora, compatiare: & quod caput
 est obedias illi. Audiam quomodo id ege-
 rit. Primum itaq; munus est matris parere,
 quod præcedit portare in vtero. Id verò fe-
 cit Christus tum secundum diuinitatē vna
 cum patre & Spiritu sancto ante secula: tum
 secundum humanitatem toto vitæ suæ tem-
 pore. Si enim Paulus Apostolus inquit. *Filio-*
li mei quos iterum parturio quanto magis id
 ipsi Christo competit? Parturiuit verò nos
 cum longe maioribus doloribus quam pa-
 rere solent matres liberos suos idque multis
 nominibus nempe tum quod non semel sed
 multoties nos parturiuit: tum quia diutius
 doluit: tum quod omnibus corporis mēb-
 ris: tum quod etiam ipsa anima maximis
 cum angustiis id peregerit: tum quod abs-
 que omni consolatione: tum denique quia
 etiam post mortem nos procreauit. Quis
 vnquam non solum audiuit sed etiam cogi-
 tare potuit talia? Est ergo cur & compati-
 mur ei, & grati simus dilectissimi. & grati
 animi significatione ista recolamus, quam
 ad rem en vobis facem præfero sacram hi-
 storiam hodiernam delibando, & ea quæ
 iam notavi in illa breuiter & succinctè de-
 monstrando.

Hh h 3 Itaque

*hac exple-
uit.*

*Primum
matris offi-
cium pare-
re cum do-
lore.*

Gal. 4. 19.

*Superauit
hic Christus
matres om-
nes sex mo-
dis.*

*Parturi-
tio in horto
& ibi dolor.*

*Incipit ab
anima.*

*Redundat
in corpore.*

*Nunquam
talis partus
auarus.*

Itaque primus parturiendi modus sese offert in horto qui incipit ab anime & desinit in corporis dolores intensissimos. Etenim statim ingressus in hortum profert verba illa ad Apostolos, TRISTIS EST ANIMA MEA VSQVE AD MORTEM. Auditis o puerpera, quanti dolores hanc matrem inuadunt? tanti ut sola tristitia quam in anima sensit potuisset ei afferre mortem, & attulisset nisi impedita fuisset. O dolor. O compassio. At nondum finis, imo initium plane est dolorum. Ad id enim crescent ista in prima secunda & tertia oratione non per paruum sane tempus, ut in postrema redundantes in corpus, sudorem illi elicerent, & sudorem non aqueum qualem vos, o matres patimini, sed sanguineum nec modicum sed vberimum. Dicitur enim, ET FACTVS EST SVDOR EIVS SICVT GVTTE SANGVINIS DECURRENTIS IN TERRAM. Consolutores vero vel consolatrices, quales vos habere soletis multas, ubi? Nemo comparet, discipuli alij dormiunt iussi vigilare: alij fugam meditantur. Adest quidem ANGELVS DE CÆLO CONFORTANS EVM. At nescio quam ei confortationem dederit: vnum scio illum & ante & in illa AGONIA angustia & pugna corruisse in terram in faciem suam, nec fuisse qui subleuaret, O compassio. Quæ vero fuit pugna ista?

na ista? Duplex ut reor, nempe tum mortis & vitæ: tum timoris & amoris. Timor congregabat sanguinem ad cor, amor à diuinitate adiutus repellebat eum à corde, talemque ciebat sudorem. Quare? quia mors interimere volebat, vita verò repugnabat. Quare? quia multo plura propter nos, & propter superabundantem amorem ac nostri parturitionem, sustinere volebat. Sit nomen eius benedictum in sæculum. Sis gratus, O Christiane ECCE enim MATER TVA, ut te pariat, iacet prostrata, facies hæret terræ affixa, angustiatur, incuruatur, sudat & sudat sanguinem per totum corpus decurrentem in terram. O dolor, ô compassio.

Duplex pugna elicit sanguinem. NOTA.

Redit deinde ad se dominus Iesus, & surgens è terra excitat iam tertio tres illos discipulos ibidè in horto constitutos nempe PETRUM, IACOBUM, IOANNEM, & arguens eorum somnolentiam, prædicat illos iam non dormituros amplius, adesse proditorem cum militibus nuntiat, quibus obuiam progreditur eosque verbo prosternit, Petrum percutientem arguit, Malcho autè abscissam aurem restituit, discipulos abire facit, se vero tradit voluntati impiorum & ligari tenerique strictè permittit. Hæc præludia ad secundum partum. Nam & vos mulieres puerperam parturientem

Cæsim continuatur historia.

2 Parturitione apud Iudeos, qua

*Triplex è
dolore com-
pacta fuit.*

*Finis Et nos
matris si-
mitles repe-
riamur.*

entem tenere fortiter consueuistis. Partu-
ritio verò ipsa fuit cum in domo Caiphæ
summi Pontificis nocte tota tum in conci-
lio Senadrin in diluculo. Dura & diuturna in
qua triplices alterius generis dolores consi-
dero: videlicet in corpore, in anima, in fa-
ma. Corpus pugnis, calcibus, capillorum
euulsionibus, ac variis & diuturnis percussio-
nibus à nefariis nequissimorum pontificum
ministris oneratur. Anima verò Christi cum
ex turpi Petri negatione, tum ex nefaria lu-
dæ suspensione, quid putatis quanto com-
passionis dolore stringebatur? At in fama,
& in honore multum hic patitur Jesus, quã-
do alapis cæditur ad quarum primam respõ-
det, quando facie velatur, irridetur, blasphe-
matur, quando tanquam homo sceleratus,
seductor, impostor ab omnibus gentis suæ
magistratibus morti adiudicatur Quorsum
ista? vt nos, nos inquã qui in nomine ipsius
creditori eramus Deo patri pareret tales
qualis ipse fuit, nempe patientes in aduersi-
tatibus, compatientes proximis nostris de
eorum lapsibus, & ignominias à Deo siue
immissas siue permissas toleranter suslinea-
tes culpasque omnibus condonantes. Ita-
que ECCE MATER TVA o pop.
Christiane, effice igitur vt talem te patri suo
& tuo pariat qualis ipsa extitit ne quod absit
degener inueniaris.

Morti

Morti adiudicatus à Judæis traditur gen-
 tibus Iesus vt ipse prædixerat & primum ad
 prætorium ducitur daturque PONTIO *3. Part. a-
 pud Pilat.
 Mat. 20. 19*
 PILATO PRÆSIDI in manus, à quo
 examinatus mittitur ad HERODEM
 qui iterum illum Pilato remittit, Porro om-
 nibus his in locis & itineribus patitur tum
 talia qualia iam recensuimus: tum plura &
 grauiora. Proinde hæc tertia matris nostræ *Crudelior
 ceteris,
 tum in fla-
 gellatione.*
 parturitio multò prioribus acerbior fuit
 quod cum primis in flagellatione & coro-
 natione apparet. Ibi enim denuò toto pla-
 nè corpore & omnibus membris nos par-
 turiiuit mater & plusquã mater nostra Chri-
 stus Iesus, Præcipitur quidem in lege Moysi
 vt *plagarum modus quadragenarium numerum
 non excedat: at in te ô Saluator teste Brigida
 Deut. 21. 3.*
 famula tua quinque millium excessit nu-
 merum, ideo enim te tradiderunt Ethnicis
 vt omnem in te crudelitatem exercere pos-
 sent. Neque verò sæuos illos & à Judæis pe-
 cunia corruptos carnifices prius à plagis ces-
 sasse arbitror, quam te in illa tenerrima car-
 ne tua, cum capitis sudoribus deliquium
 pati animaduerneret. Quid verò hanc ad
 rem adfertur remedij? Nostris puerperis
 frigida aliquid aut etiam aquæ rosaceæ aut
 alterius generis, excellentiores, cum flatu iu-
 cundo adhibentur: sudores verò linteis te-
 nuissimis abstergantur: Tibi verò quid?

Hhh 5 Pro

*Tum in
ceremonione*

Pro bisso delicatissima, corona spinea acutissima capiti imponitur, pro reliquis alapa, pugni, sputa fædissima cæteraque eiusmodi cruciatus & ignominia plena multiplicantur, & ne quid ad immanitatem desit peruectusta purpura appenditur, crassa in manus arundo baculi ad instar quales & in Italia videntur, in manus traditur, eaque ludibrij & doloris causa flexo poplite caput inmaniter feritur, ex quo nouus & delicatus cruor effluit ac facies collumque recenti sanguine irrigatur. ECCE ò anima Christiana MATER TVA, quomodo te denuò parit, quomodo dolet, quomodo toto lacerata corpore punctaque capite stat coram Pilato & toto pop. tum præ dolore, tum præ frigore omnibus tremens totaque parturiens artibus. Quis tam duro corde qui illi non compatiatur? Quis tam ingratus qui ad imitationem facti huius pœnas sibi aliquas inferre hodie non studeat?

*4. Part. in
cruce asser-
vima,*

Sed necdum finis imo asperiora succedunt. Datur enim in IESVM à Pilato mortis sententia, propterea ipse arripitur, purpura ei detrahitur, vestibus proprijs induitur, crux humeris imponitur, trahitur, protruditur: In monte Caluarie: rursus vestibus spoliatur, cruci clavis affigitur, sanguis iterum iterumque profluit cum ex corpore toto, tum ex manibus pedibusque vberimè. Consolatio verò quæ? Nulla omnino, imo deso-

desolatio summa quæ illa expressit verba
DEVS MEVS DEVS MEVS VT *Desolatio summa.*
QVID DERELIQVISTI ME?

O tormentum animæ maximum. In summa
 sicut cœpit in horto ita finit in cruce sed ni
 fallor modo retrogrado. Ibi enim dolor &
 angustia animæ ita in corpus redundauit vt
 sudorem sanguineum eliceret, hic dolores
 corporis immensi animæ quoq; desolatio-
 nem afferunt. Quæ causa? Eadem quæ in
 prioribus. In primis yerd vt nos pareret Deo *Causa & fructus.*

patri perfectè imo plusquam perfectè mo-
 dis & rationibus varijs, quæ contemplanda
 relinquo immensa enim & infinita sunt. EC-
CE MATER TVA, O Christiane
 reuerere, gratus esto, imitari stude, manus
 tuas immaculatas conseruando à sceleribus,
 pedesq; prohibendo ne ambulent in via ini-
 quitatis deniq; crucem post Christum fer-
 endo illiq; compatiendo.

Moritur dominus **IESVS** & post mor- *5. Part. post mortem.*
 tem adhuc parit. O stupor. Qomodo parit?
 Modo sanè cum partu mulierum & simili &
 dissimili, vtrumq; iam vidisti sed magis po-
 stremum, idem hic quoq; cogita. Similitu-
 do est, tum quia patri nos parturit, tum quia
 cum dolore, tum quia ex sanguine. Dissimi-
 litudines non repeto, postremã explico. Par-
 tũ ex impuro & corrupto sanguine in vtero
 matris concipi, coalescere, augeri, nutrirī ac
 tandem nasci scitis. Non sic hæc **MATER**
TVA

NOTA

Similitudo & differētia inter partus.

*Testis hu-
ius partus
scriptura à
Patribus
exposita.*

*Mysterium
duorum Sa-
cramentor.*

*Natiuitas
per bap-
tisma.
Ephes. 5. 26*

TVA sed ex purissimo, præstantissimo, ac diuino suo sanguine patri æterno nos toties parturiuit. Non in vita modo sed etiã post mortem. Mirum sed verum. Quo teste? scriptura prout illam ij quos Christus doctores ecclesiæ suæ reliquit nobis interpretatur: nempe quando VNVS MILITVM LAN-CEA LATVS EIVS, matris videlicet nostræ, APERVIT ET CONTINVO EXIUIT SANGVIS ET AQVA. tum temporis nouam sponsam quæ omnes pios fideles complectitur ex latere noui Adami formatam esse. En natiuitas fideiũ, en parturitiõ matris nostræ etiam post mortem ex purissimo sanguine, qui miraculosè circa eor IESV latebat. Cui sic aqua adhibita fuit vt nõ miscerentur sed separatim vtrumq; duobus riuus flueret. Quomodo enim aliter discerni potuissent? Fuit verò hoc mysterium duorum præcipuorum sacramentorũ nempe Eucharistiæ & baptisimi quo regeneramur & membra huius sponsæ efficiamur D. Paulo attestãte, cum de ecclesia inquit mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ. Quare vt hoc primum caput materni officij concludam repeto & clamo ECCE MATER TVA. O anima Christiana, aspice illã quæ tantis cum doloribus te parturiuit. Sis igitur gratus beneficij, & dolenti condoleas ne ob ingratitudinem grauissimè puniaris. Quid

Quid enim? Compatiuntur patienti domi-
 no omnia cœlestia & terrestria, terra contrem-
 miscit, petra finduntur, sepulchra aperiun-
 tur, aer obtenebrat, sol splēdidissimus nigro
 obducitur cilitio, ipsi deniq; *Angeli pacis* te-
 ste propheta suo modo *amare flebant.* Quid *Isa. 33. 7.*
 inquam solus nē homo cuius causa hæc om-
 nia acta sunt suo non condolebit creatori,
 & redemptori? Solusne cor suum lapideum
 non conteret, sepulchrum patens peccato-
 rum suorum coram sacerdote non aperiet,
 dolore mentem non findet, ieiunijs, flagel-
 lis, cilitijs corpus suum non atteret, lachry-
 mas ex oculis suis nō fundet pro quo Chri-
 stus Iesus fudit suas? Absit tanta à quoquam
 nostrum ingratitude dilectissimi, adsit verò
 obsecro continua compassio & memoria
 tantorum beneficiorum IESU quibus nos
 præuenit & parturiuit. Neq; verò turbet te
 quicquā, me dixisse pluries nos esse genitos.
 Id enim verissimum est. Singuli namq; quos *Cur dica-*
 cōmemorauimus imo & alij effusionis san- *mur mul-*
 guinis actus, sufficientes erant ad nos Deo *toties geniti*
 Patri progignendos, merito igitur & pro-
 priè dicitur nos pluries genitos esse. Deniq;
 memores simūs quælo celeberrimæ illius &
 valdè ad hoc vltimum appositæ figuræ de *Figura ce-*
 Rebecca vxore Iacob quæ cum postremum *leberrima.*
 suum filium pareret, *Egrediente anima præ*
dolore vocauit eum Benoni, id est filius doloris
mei

mei Iacob verò Patriarcha pater appellauit eum Benjamin id est filium dexteræ. O dilectissimi recordemur obsecro & quantis cum doloribus parturiuerit nos hodie Christus Iesus & quod filij dexteræ à Deo patre nuncupati sumus. Ne igitur oro & obtestor prauitate nostra degenerantes in sinistram nos ipsi nequiter conijciamus sed potius matrem nostram imitantes, nos quoq; & hodie & toto vitæ nostræ tempore cum dolore bona opera parturire non cessemus, per quæ ad dexteram patris & matris aliquando collocari mereamur. Fiat fiat.

SECUN-

*DV. As ma-
tris munus
est partum
nutrire.*

*Chrys. bo.
mil. 60. ad
pop. Antio.*

*Id facit Ie-
sus corpore
suo.*

Secundum matris officium est genitum partum nutrire & vestire imo & ornare. De hoc alias, nunc nihil: de illo pauca dicamus. Et incipiamus à S. Chrysostomo qui conuenitur reperiri inter Christianas matres quæ quos genuerunt alijs lacte enutriendos tradant. Et merito hic sanctus lamentatur sæpè enim harum suarum vel deliciarum vel otij pœnas luunt. Caterum CHRISTVS IESVS non sic non enim alienis vberibus sed proprio corpore nutrit, & sanguine potat quos tantis cum doloribus genuit. Voluit enim quibus dedit spiritualem vitam, eandem etiam & augere & conseruare. O bonitas. O liberalitas. Porro hoc est alterum illud quod ex latere fluxit sacra-

sacramentum, quod tamē non in cruce sed aliquot horis ante crucē instituit, cur quæso? Ne videlicet tam preciosas margaritas projiceret ante porcos. Si enim porci nostri Sueuici, Germanici, Gallici, Polonici, licet Christianos se vocari velint, credere tamen Christo dicenti: *Hoc est corpus meum* nolunt quid fecissent porci Iudaici? Propterea anteuertit in vltima cœna. Qua de re quia heri audiistis & sæpe audire debetis, nūc duo tantum addo perbreuiter. Nempē hanc matrem nostram vt cibus iste nobis esset sapidior, voluisse vt assaretur. Nostis enim assos cibos cum primis gustui placere. Qui verò est assatus? Ecce in ingenti veru, in cruce inquam supposito igne, qua tribulationū & dolorum extremorum, qua charitatis & amoris sui ardentissimi: O Christiane **ECCE MATER TVA** quæ te tali tamque precioso nutrit cibo, quam ipsa est preciosissima. Sis igitur gratus. Sis memor. Sis compatiens tam acerbæ assationi. Denique præpara te ad digne vt par est degustandum.

Tertium matris munus est natū & educatum filium sive filiam instruere & bonis informare moribus. O vtinam id omnes matres patresq; non vt passim sit ineptè ne dicam impie, sed vt conuenit piè & Christiane faciant? Exemplum eni habetis hu-

*Sed antici
pauit &
cur.*

*Reiectio
duo tantū
adduntur.*

*1. Quomo-
do hic cibus
est hodie
assatus.*

*2. Exhor-
tatio.*

TERTI-
*Vt matris
officium in-
struere.*

*Id fecit Christi-
sus in aliis*

ius matris nostræ sanctissimæ, quæ id eximie præstitit ut in alia concione demonstraui-
mus: nihilominus hic quoq; dicam⁹ aliquid dicta perstringendo: alia verò & modum alium adiungendo. Pulchre enim D. August. inquit (Lignum illud ubi erant fixa membra morientis fuit etiam cathedra magistri docentis.) Itaq; ECCE MATER TVA. O Christiane. Audi igitur illam docentem sicut te olim monuit sapiens cum inquit, *Audi fili mi disciplinam patris tui & ne dimittas legem matris tuæ.* Quid verò hæc mater docet? Octo. vnum antequam cathedram conscenderet; in cruce reliqua. Primū quod & fundamentum cæterorum est ad mulieres quas & prohibet flere dicens. **NOLITE FLERE,** & iubet flere statim subiungens. **FLETE.** Quid in ista contrarietate est mysterij? Dixi in præcedenti concione copiosè. Scopus est, docet & illas & nos omnes Deum amare & non tam casum corporum quam casum animarum deflere. Huius igitur doctrinæ rogo simus sæper memores, exemplo illius etiam alterius matris Blanca dictæ quæ filio suo Ludouico Galliarum regi identidem repetebat malle se illum in corpore quàm in anima vel semel mortuum videre. Hæc hæc ant menti, ori, & operi nostro, & non peccabimus aliquando, quod si peccauerimus statim ad lamenta recur-

*Aug. tra:
119. in 104.*

Pro. 1. 8.

*Tum nunc
octo verbis
quorum.
1. Funda-
mentum est
cæterorum,
& docet
Deum ama-
re eiq; de-
flendo pec-
cata recon-
ciliari.
Exemplum
Blanca.*

recurramus sicut nos mater nostra verbo illo FLETE docet, ut ex ipso etiam textu patet.

Secundum verbum matris nostræ est iã *2. Verbum docet proximum diligere etiam inimicum.*
 in cruce cum ait, PATER DIMITTE ILLIS. Quibus? Inimicis qui illum crucifigebant. O lex matris sapientissima? Lex in quã facti, quia quod ipsa egit id nos facere oportere expressit. Porro si re benè considerauerimus in hac & priori verbo *Mat. 22. 44.* *Universa lex pendet & propheta.* Etenim priori docet nos dilectionem Dei supra omnia ne videlicet eum peccatis offendamus, quod si contrarium nobis aliquando contigerit, ut statim per fletum & pœnitentiam Deo iterum reconciliemur. Hac vero lege præcipit nobis dilectionem proximi, usq; ad dilectionem inimici, quod quomodo fieri debeat re ipsa monstat: sed & verbo, alias id copiosè duxit. Obediamus ergo illi dilectissimi. *Mat. 5. 44.*

Tertium verbum est ad latronem AMEN DICO TIBI HODIE MECUM ERIS IN PARADISO. Quid hic doctrinæ? inter multas hæc quoq;: Illi dari salutem à Christo qui cum ipso pendet in ligno. Non intelligo. Intelliges si recordaberis dicti eiusdem matris nostræ inquiens: *3. Crucem amplecti.* *Mat. 10. 38.* *Sine qua nulla salus.* Qui non accipit crucem suam & sequitur me non est me dignus. Quid dicent ad hæc qui cum Christo volunt quidem esse in Pa-

*Exemplum
latronis ex-
mitem.*

radiso, sed nolunt esse in cruce? O quam fallentur miseri miserè! Itaque ne nobis quod absit idem eueniat imitemur hunc sanctum latronem, qui ideo verba ista audiuit, quia crucem & si propter scelera sua impositam patienter tamè tolerauit, quia poenitentiam pro peccatis egit: quia spem in Christo habuit, quia illum contra blasphemias socij sui defendit, quia Christo compatiebatur, quia eum amauit. Id igitur & nos agamus, & si crux deest, quæ ab aliis imponatur, nos ipsi nobis eam per mortificationem applicemus, ne paradiso orbemur.

*4. Domestico-
rum curam
gerere.*

Quartum verbum Christi est, tum ad matrem, MULIER ECCE FILIVS TVVS Joannem intelligens, tum ad DISCIPVLVM, ECCE MATER TVA. De vtroq; in hac concione multis est actum: Idcirco nihil aliud adnecto quam commendari hic curam cognatorum, & domesticorum, qui enim suorum, & maxime domesticorum curam non habet fidem negauit, & est infideli deterior, ait Apostolus. Intelligitis hæc qui aut parentibus subministrare necessaria iuxta eorum statum negligitis, aut domesticos, liberos, famulos, & ancillas ad percipienda sacramenta non expellitis? Cauete ne grauius quam infideles puniamini. At inquis. Non habeo vnde illos alam! O quam mendax est verbum istud penè in omnibus!

*Occurritur
mendaci
excusationis*

Nolis

Nolis inebriari, & velis strenuè, vt olim parentes pro te, ita tu nunc pro illis laborare, & non deerit, vnde non solum illos alas, sed etiam aliis eleemosynam tribuas.

Quintum verbum, **DEVS MEVS, DEVS MEVS, VT QVID DERELIQUISTI ME?** erudit nos in tribulatione inuocare Dominum, & spem totam in illo collocare nostram: ipse vero si è re nostra erit eruet nos, sin minus patientiam donabit. Absit autem contra instrumenta Dei, qui nos tribulant irasci, absit murmurare, multo vero magis absit vindictam meditari. At ne scis inquis, quæ ille mihi mala fecit: sed tu profecto scis quæ mala Iudæi Christo fecerunt: Sunt ne vel tua cum eis, vel tu cum Iesu comparandus? Minimè. Ergo vt ille omnibus condonauit, & patienter tulit, ita & tu, sed hoc iam superius egimus.

Sextum verbū est **SITIO**, d̄ sapientia matris nostræ! sicut priori quomodo in aduersis ita hoc instruit quomodo nos in prosperis gerere debeamus. Quamuis enim Christus nulla tunc prospera quin potius crudelia tormenta senserit, tamen quia nouerat nos & siti, & fame, & alijs eiusmodi plurimum abuti consueuisse, ante ipsum agone erudiuit nos non ebrietati, epulis, luxui, alijsue oblectamentis carnis, sed mortificationi vacandum, sitimque similiter &

5. In tribulatione sperare Deo.

Nec persequi instrumenta.

Incepta excusatio refellitur.

NOTA.

6. In prosperis morificatione.

7. Perseu-
rare.

8. Deo spi-
ritum com-
mendare.

alia aut necessario potu sedandam, aut ne sedandam quidem sed comprimendam esse. Septimo verbo **CONSUMMATVM EST**, docet perseverantiam in bono opere sine qua nemo coronabitur. Vitimo. **PATER IN MANVS TVAS COM- MENDO SPIRITVM MEVM**, Præceptum dat ut ita viuamus quo hæc verba fidenter in agone dicere valeamus: sicut sanctos fecisse legimus & omnes piè morientes siue verbis siue corde agere non dubitamus.

Retribue-
mus matri
nostra ex-
hibendo.

Thre. 3. 19.
Quod ipsa
requirit
nempe.
Gratitudi-
nem.
Contritio-
nem.

Hæc sunt nõ explicata sed insinuata quæ mater nostra sanctissima hodie præstitit nobis materna officia: cum instruendo & pacendo: tum verò toties & cum tantis doloribus nos parturiendo: Quid verò à nobis requirit? Illud inter alia de quo nos per prophetam monet inquitens *Recordare paupertatis & transgressionis meæ absinty & fellis*. Nos verò quid ad hæc? Quod subnectitur *Memoria memor ero gratias agendo & tabescet in me anima mea præ contritione & compassione gemendo*: Id igitur faciamus dilectissimi. **ECCE MATER TVA** ò Christiane. *Recordare paupertatis eius quomodo nuda pependit in cruce maximis cum doloribus te parturiendo: recordare & transgressionis non ipsius sed tuæ quam tamen ipsa suam vocat: quia transgressionem nostram*
in

in se recepit vt Patri aeterno pro illa satisfacere-
ret, O misericordia. Item recordare *absintij*
& *fellis* & omnium p̄narum quæ sub his
comprehenduntur quas tui causa sustinuit. *Compassio-*
Horum inquam recordare, ò anima *nem.*
Christiana. Et non fucate vel superficie tenus
sed sincere & ex corde responde. *Memoria*
memor era id est iugiter & perpetuò istorum
recordabor & *tabescet in me anima mea*: tum
p̄ dolore pro peccatis meis, quæ tantarum
p̄narum causa extiterunt: tum p̄ com-
passione quã debeo tibi pietissimæ & mu-
nificentissimæ matri meæ, & *hæc recolens in*
corde meo ideo sperabo in sanguine & meritis
tuis vt tu me dictis istis docuisti.

Et verò vt hanc sanctam compassionem *Sex gradus*
in nobis excitare valeamus videndum est *compassio-*
quibusnam è riuus ea oriri soleat. Id verò *nis pro me-*
punctis sequentibus adumbrabimus iuxta *tienda pas-*
quæ totam Christi passionem meditantes *sione Christi.*
quod cupimus assequi poterimus. Sūt verò *NOTA.*
sex posteriora priorib. semper ad id p̄stan-
dum validiora. Primo enim mouentur om-
nes homines ad compassionem, ex magni-
tudine dolorum quæ quis patitur quod aded *I. Magni-*
est verum vt etiam bruti animalis hoc no- *tudo dolorum*
mine aliquando misereamur. Qui verò do- *mouet com-*
lores maiores excogitari possunt ijs mater *miseratio-*
nostra nos parturiens suscepit? Crudelis- *nem.*
simi, vniuersalissimi, omnia lædentes, ac

2. *Præser-
tium in in-
nocente,*

penetrantes corpus, famam, sensus, poten-
tias, animam. Secundo augetur compassio
cum videmus innocentem talia pati. Quid
verò Christo innocentius? non solum Deo,
cœlitibus & sanctis omnibus sed etiam ipsis
hostibus testibus? Iuda traditore, Iudæis
cum Iudæ dicunt, *quid ad nos?* Pilato ali-
quoties, Herode, latrone, Centurione quo-

3. *Magis e-
tiam in ho-
mine san-
cto.*

que cum suis militibus & reliquis? Tertio
crescit commiseratio quando intuemur hæc
vniuersa sustinere hominem sanctum & vir-
tuosum. Quis vero est virtuosior & sanctior
Christo Iesu? nempe qui inimicis suis capi-

Ioan. 8. 46.

talibus ausus est dicere. *Quis ex vobis arguet
me de peccato.* Ipsi vero non ausi sunt quic-
quam ad hæc mutire, ne mendacij con-

4. *Magis
in benefa-
ctore.*

uincerentur. Quarto augetur magis cum
patitur is qui beneficia contulit. Eiusmodi
erat Christus, qui *pertransibat benefaciendo,*

Act. 10. 38.

mirifice & liberaliter, quæ recogita. Imo in
hoc ipso actu, Iudæ oculos porrigit, mili-
tes erigit, qui nunquam alias surrexissent,
Malcho aurem restituit, omnes denique in-

5. *Magis in
consanguini-
co.*

struit, & pro inimicis orat. Quinto multo
magis compassio augetur cum aspiciamus
hæc omnia pati amicum, socium, consan-

Ioan. 15. 13

Mat. 12. 50

guineum, patrem vel matrem nostram. Ta-
lis est Christus qui inquit. *Iam non dicam vos
seruos, sed amicos:* qui insuper omnes faci-
entes voluntatem patris sui vocat, matres,
fra-

fratres, & sorores, suas. O vos patres & matres quid faceretis si videretis filium vestrum innocentem ab iis, in quos ille multa contulisset beneficia sic tractari, nempe cōspui, colaphis cædi, grauissimè flagellari, spinis coronari, toto corpore lancinari, ac cruci tandem affigi? Quis dolor tunc inuaderet corda & animam vestram? Idem igitur vt nos quoque afficiat operam demus charissimi. Denique accrescit maximè commiseratio, si talem qualem depinximus videmus ista omnia pro nobis pati qui alias hæc non sustinisset. Id vero in Christo expletum asserit, & in veteri Testamento, Deus Pater inquitens, *propter scelus populi mei percussit eum*, & in nouo ipse Iesus dicens, *pono animam meam pro ouibus meis.*

6. Maximo cum talis pro nobis patitur.

Isa. 53. 8.

Ioan. 10. 15

Quare & vnde cœpit nostra finiatur oratio: ECCE MATER TVA, ô anima Christiana, mater in quâ talis qualè descripsi, imo qualem nemo describere potest, in qua omnia dicta cōcurrunt & multo plura. ECCE MATER TVA. Agas igitur ei gratias pro partu, pro alimento, pro doctrina, & gratus sis non tantum corde & ore, sed etiam imitatione ei compatiendo. Imitatione enim compati res est omnium excellentissima. Tu vero, ô mater nostra Christe Iesu. Tu ô anima sanctissima. Tu ô columba candidissima, egredere iam ex hac arca cor-

Qua omnia hic concurrunt.

CONCL. per exhortationem

Et orationē

Gen. 8. 17.

poris noui Noë, & fer patri tuo aeterno, *ramum oliuæ virentibus foliis*, signum cessationis diluuij, non aquei, sed sanguinei, non quo perit malus mundus, sed quo reparatur bonus mundus, cessationis inquam iræ Dei super terram, proinde nobis remitte, quæ per oliuam designantur. Mitte nobis misericordiã pro qua clamamus, Miserere nostri, genitrix nostra miserere, & dimitte peccata nostra, miserere iis, quos hodie purpureo tuo sanguine, & genuisti & redemisti. Mitte præterea pacem. Pacem inter nos & patrem tuum, & te ipsum, & alium spiritum paracletum, pacem inter nos & proximum, inter animam & corpus, hisque similia. Mitte lætitiã non illam carnalem, bestialem, diabolicam sed spiritualem, sanctam, diuinam. Mitte pinguedinem & vnctionem, nõ qua impij impinguntur, sed qua, *et dii videntur et homines pij delectantur*. Mitte victoriã cuius ramus oliuæ præcipuum est symbolum. Vides enim quam validè à carne mundo, & ipso diabolo impugnamur, neque ex nobis resistere illis vllò modo valemus. Adiuua ergo, & da benigna victoriã. Denique genitrix sanctissima post commendationem animæ, vt nos idem facere inoneret, post clamorem validum, vt per totum orbem exaudiretur, post fletum, vt nos flere doceret, inclinato capite, vt omnibus osculum præberet,

100. 2. 9.

ret, EMISIT SPIRITVM, sequere eam, mente, commiserationem, & sancto opere. Amen.

CONCIO IV.

Admiratio & Amor.

Ecce homo.

Magna equidē de causa primus propheta-
 rum qui D. Hieronymo Euange- *Exemplo*
 lium texuisse visus est, conscripturus eam, *tum Isaiæ*
 cuius hodie memoriam agimus historiam, *Propheta,*
 ab his illam orditur verbis. *Isa. 53. 1.*
Quis credidit au-
ditui nostro? & brachium Domini cui reuelatum
est? Quibus quid aliud agit quam ad-
mirationem in nobis excitat rei planè stu-
pendæ? proinde infidelibus creditu impos-
sibilis: nempe, quomodo is de quo paulò
post inquit, generationem eius quis enarrabit? *Ibid. 6. 8.*
 ipse videlicet Deus, tanta & talia pati debu-
 erat, qualia & ipse per Spiritus prænotio-
 nem sciuerat, & nos iam præterita recolimus.
 Hæc ipsa verò post modum D. Pau. *Tum Paul.*
 demirans causamq; rei inuestigans. inquit: *Apost.*
Ut quid enim Christus cum ad huc infirmi esse- *Rom. 5. 6.*
 mus

mus secundum tempus pro impijs mortuus est?
 Hos igitur & veteris & noui testamenti duces sanctissimos sequentes, eorumque vestigia prementes, nos quoque quod ipsi admirati sunt, suspicere in animum induximus nostrum. Ad quod præstandum istud quod audiuiſtis thema breue quidem verbis at longum sensu aptissimum mihi visum est: Prolatum autem fuit vt nostis à Pilato, qui post sudorem sanguineum quem Christus Iesus dominus noster vberem in horto effudit, post captiuitatē, irrisiōnem, vapulationem, ac condemnationem eius ad mortem factam à Iudæis, post altercationem quoque quam satis longam habuit Pilatus cum eis, nec non post missionem Iesu ad Herodem, & remissionem ad Pilatum, imò post diram etiam flagellationem, coronationem, ac speciosæ illius faciei enormem, per frequentes alapas ac percussiones, perque sputa turpissima defædationem. post hæc inquam vniuersa & alia quæ vobis meditanda relinquo, Pilatus volēs ad commiserationē pop. Iudaicum inducere producens Iesum extra prætorium exclamauit. ECCE HOMO. Ac si diceret tam afflictus tam male tractatus, vt an homo sit vix discerni queat. Quomodo autem Iudæi hæc verba exceperint, in prima concione disseruimus.

Ad admirationem impellimur Thema ad id aptum.

Quando à Pilato prolatum.

Et quo sine.

PROP. Bipartita.

Nunc verò non Pilatus sed nos, non ad Iudæos scelestos: sed primum quidem ad Deum

Deum Patrem, postea verò ad pop. Christianum ea dirigemus, sicque in duas partes concionem hanc diuidemus. In quarum prima tum miranda diuina iudicia causasq; illorum inuestigabimus: tum amorem eius erga genus humanum demirabimur. In secunda vero tum quisnam homo iste fuerit considerabimus, tum ad redamandum illū nos excitabimus. Da Christe Iesu id ita faciamus vt amori tuo quantum in nobis est respondentes, redemptionis tuæ participes in aeternum effici valeamus.

Paulo antequam Pilatus verba hæc. **ECCE HOMO** in medium proferret, steterunt coram tribunali, tum ipsius Pilati, tum Iudæorum, duo homines, alter Archilatro & seditiosus & homicida **BARRABAS** nomine: alter Iesus Archisanctus, qui & mortuos ad vitam reuocabat, & pacificabat omnia. Quid factum? post concertationes hinc & inde vtrò citroque habitas, tandem tum Iudæorū tum præsidis sententia **BARRABAS**, nocentissimus absolutus: Iesus verò innocentissimus cruci adiudicatus est. Mirum, nec mirum. Mirum tantam cæcitatē inuasisse homines & excellentes, & iudicio mundi prudentes. Etenim tū temporis homines orbis totius in duas diuidebantur partes, in Iudæos in quā & in Ethnicos. Et Iudæorum quidem hic simpliciter erant

*I. PARS.
ECCE HOMO: Pater
aeternæ.
Decretum
datum pro
Barraba cōtra Iesum.*

Mirandū.

erant omnium excellentissimi nempe summu. Pontifex, cum suo celeberrimo concilio Senadrin dicto. ex Etnicis verò fuit Pilatus vices gerens Tiberij Imperatoris, cui tunc torus penè suberat terrarū orbis, qui que vt est probabile non nisi viris, quos iudicabat sapientissimos talia munia committebat. Mirum itaque videri posset tantos viros ad tantam iniustitiam delapsos fuisse: at ex parte altera mirum non est, duplici nomine: Tum quid iudicium istud hominum esset impiorum: (atqui vtinam talia inter Christianos aut non reperiantur, aut rarius saltem quam fit eueniant) tum quod omnes isti non nossent quis esset Iesus. Nam teste D. Pau. *Si cognouissent nunquam dominum gloria crucifixissent.* Quare hæc duo è contrario admirationem à nobis propulsant.

Nec mirandum.

1. Cor. 2. 8.

Ad decretū datum à Deo pro Adam cum omnibus sceleratis contra Iesum.

*Psal. 7. 10.
H. b. 4. 13.
1 Tim. 1. 9.*

Verum enim vero hoc stupendum planè supra modum est stetit ad tribunal sanctissimi, iustissimi, scrutantis corda *et renes*, cuius oculis omnia nuda *et aperta sunt* Dei vna quidè ex parte primū omnium parentem Adam, cum tota sua progenie, nempe cum peccatoribus, sceleratis *et cõtaminatis* patricidis, et matricidis, homicidis, fornicariis masculorum concubitoribus plagiariis, mēdacibus, periuris: nec non incredulis, Idololatriis, blasphemis, hisque simili-

similibus innumeris. Ex altera vero parte
 stetit Christum Jesum verbum æterni pa-
 tris carnem factum, purissimum, innocen-
 tissimum, virtuosissimum, in quo nec pec-
 catum ullum fuit, nec esse potuit: & ecce
 profertur decretum ex ore altissimi, vt ille
 quidem cum omnibus suis absolueretur: hic
 vero pœnas pro eis lueret. Quo teste? Ip-
 somet Deo cum per prophetam inquit pro-
 pter scelus populi mei percussit eum. Et Apo-
 stolo Paulo qui de eodem loquens Deo ait
 qui etiam proprio filio non pepercit, sed pro nobis
 omnibus tradidit illum. Quid hic audio? Quid
 cogito? Quid dicam ad ista? Mens obstu-
 pescit, animus deficit, hæret lingua, tremunt
 labia: Sed animat me alter propheta his ver-
 bis alloquens Deum. Iustus quidem tu es do-
 mine si disputem tecum, verumtamen iusta lo-
 quar ad te: Quare via impiorum prosperatur,
 bene est omnibus qui prauaricantur & iniqui-
 tatem agunt? Est sane quod demirere, ô propheta,
 Deum impios exaltare, pios deprimere, san-
 ctos pati, scelestos vero qui eos affligunt læ-
 tari: sed audi nunc ni ego fallor, longè quid
 mirabilius. Non solum enim prosperan-
 tur hic impij, Quod tu miraris: sed etiam ab
 omnibus suis impietatibus absoluntur si
 volunt: iustus autem innocentissimus, fili-
 us deniq; Dei morti turpissimæ adiudicatur
 vt illorum persoluat debita, vtq; Patri æter-

Ioan. 1. 14.

Isa. 53. 8.

Rom. 8. 32.

*Stupendum
sane.*

Ier. 12. 1.

*Quod si stu-
pebat Ier.
prosperita-
tem impio-
rum.*

*Hoc magis
mirandum*

no pro ijs satisfaciatur. Quis audiuit talia? Quis ad hæc non obstupescat? Quis nodum istum dissoluat? Nam ad illum tuum o propheta respondere potest, prosperari hic impios, ut cum diuite epulone in æternum puniantur: pati vero hic pios, ut cum Lazaro gaudeant æterne. (Audiant hæc & intelligant quos parabola tangit) at vero dari pi-um pro impio, à pio & iusto iudice Deo, quis intellectus capiat?

*Nam illud
soluitur hoc
non tam
facile.
Luc. 16. 22.*

*Dei iudicia
alta.*

O pater æterne: O Deus sapientissime, quam alta sunt iudicia tua, & quis poterit ad ea? si enim prophetam minora angebāt, qui nos grauiora & difficiliora non turbent? Quare sine me paucis tecum loqui: & parce si quid insipienter effutiuero. Quid est quod tu pro nobis sceleratis filium tuum ad tanta tormenta quanta hodie recolimus & ad ipsam mortem crucis turpissimam tradi-

*Exo. 23. 7.
Infontem
non esse da-
mnamum.
Ezech. 18.
20.*

*Unum pro
alio non esse
punendū.
Ergo.
Ibid. 5. 2.*

deris? Nonne in lege tua scriptum est. Infontem & iustum non occides? Quis innocentior ipsa innocentia: quis iustior Christo Iesu? An oblitus es qui nihil obliuisci potes, quod per prophetam dixisti filius non portabit iniquitatem patris? displicuitq; tibi olim Iudæos vertisse parabolam in prouerbium dicentes, Patres comederunt uuā acerbam, & dentes filiorum obstupescunt. Nunc vero filius tuus portat iniquitatem, & patrum & filiorum, & omnium: & pro pomo acerbo quod come-

comederunt primi parentes, dentes filii il-
 lorum Iesu ab aceto & felle nimis obstupe-
 cunt. O stupor. O iudicia: Audiui quidem te
 dicentem *propter scelus pop. illum percussum*
fuisse. At hoc non tollit sed auget, difficul-
 tatem. Nam iterum iterumq; peto & repe-
 to: cur pro me meisq; similibus hominibus
 nequam, innoxium filium tuum tali morti
 adiudicasti? Etenim vel sunt tibi homines
 necessarij, vel non. Si sunt quod non puto,
 perde hos impios, & crea pios. Recordor
 te propter peccata carnalia olim dixisse. *De-*
lebo hominem quem creavi à facie terræ ab ho-
mine usq; ad animantia, à reptili usq; ad volu-
cras cæli, pænitet enim me fecisse eos; deleſtiq;
 omnes ad octo personas: hic vero cum sint
 scelera maiora, dele omnes: & parce filio
 tuo sanctissimo & innocentissimo. Sin ve-
 ro non sunt tibi necessarij homines, prout
 non sunt: cum sine illis beatus fueris ab æ-
 terno, cur adeo affligis vnigenitum tuum,
 dilectum tuum, in quo tibi bene complacu-
 isti? An non hunc occidere, maius & graui-
 us est cæteris peccatis vniversis?

Isa. 53. 8.

*Homines
 potius de-
 lenda om-
 nes, Et E-
 res E- non
 necessarij.
 Gen. 6. 7.*

Mat. 17. 9.

*Causa hu-
 ius conside-
 rationis.*

Iob. 9. 3.

Parce mihi domine, parce benignissi-
 me. Bonitas & altissima iudicia tua, mali-
 tia vero mea, innocentia dilecti filij tui, ne-
 quitia vero generis humani, cogit me ist-
 hæc loqui. Neq; vero ego volo disputare
 tecum aut *contendere*: cum sciam me non
 posse

*Hinc tria,
1. Protesta-
tio.*

*2. Admo-
nitio.*

*3. Veracitas
a mortis
Christi, &
divisio se-
quentium.*

posse tibi respondere unum pro mille : sed vo-
lo demirari facta tua, & ea quæ tu dederis,
& timeamus iudicia tua secretissima, & ad-
morem tui amore tuo extimulemur : Itaq;
testor in primis contra omnem hereticorum
perfidiam, me tenui & pene, nullo ingenio
& iudicio meo, nolle metiri incomprehen-
sibilia iudicia Dei : multo minus autem na-
turam & essentiam ipsius proterve investi-
gare, sicut nunc prohi dolor quidam qui se
Christianos vocant, peius quam olim phi-
losophi faciunt. Deinde moneo omnes
mihi in Christo charissimos, ut vos quoq;
idem faciatis, & tum iudicia vestra iudicio
ecclesiæ, & eorum quos Christus Iesus ei
præfecit submitteatis humiliter, tum iu-
dicia diuina metuatis grauius, neque di-
catis ut soletis. Quid est hoc ? quantulum
est istud peccati ? num propter hæc irasci
deberet Deus ? istane adeo ut dicitur puni-
entur ? & his similia, quæ conscientia vestre,
& sermones quotidiani norunt. Abstine-
te ab istis obsecro, considerantes quæ &
quales sint censuræ diuinæ. Postremo dico
ut in omnibus diuinis actionibus, ita etiam
in ista, imo multo magis in ista, non esse in-
iustitiam, sed iustitiam esse : non crudelita-
tem, sed misericordiam : non insipientiam
sed summam sapientiam. Esse insuper &
exal-

exaltationem Iesu, & summam erga nos charitatem eius ac dilectionem. Hæ sunt causæ mortis Christi ex parte Dei, quas demirror, quas laudo, quas exalto, utque vos idem faciatis rogo & moneo. Præsentcs estore & animis & auribus, dum hæc executio dabit Deus & mihi sufficienter loqui, & vobis vtiliter audire.

Itaque percurram in primis hæc puncta postea exemplo & antithesi dicta illustrabo, ut omnes quantum fieri potest rem intelligant, nosque scopum nostrum attingamus. Faxit Iesus. Porro nullam hic esse iniustitiam patet. Nam quicquid volenti imo ultro sese offerenti fit, non iniuste fit. Ita vero hic se res habuit teste & nouo & veteri instrumento. In hoc inquit propheta, *Oblatus est quia ipse voluit*. In nouo vero ipse Iesus ait *Pono animam meam* (vitam videlicet. Id enim anima frequentissime in scriptura significat) *ut iterum sumam eam*. *Nemo tollit eam à me*. Quid? nonne violenter Iudæi cum Ethnicis tibi illam abstulerunt? Imo nonne ipse Deus pater id ita fieri voluit? Respondet Iesus; *Ego pono eam à me ipso, & potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo sumendi eam*. Quapropter tam respectu Dei Patris, ultro me expono ad omnia (quod Paulo ante illis testatus est verbis, *propterea diligit me pater, quia ego pono animam meam*, id est

Kkk quia

PROBATIO
TYRHIC.
1. Non esse
iniustitiam.

Quia ultro
se obtulit
Christus.
Teste Propheta.
Erasmo.
Isa. 53. 7.
Ioan. 10. 17.

NOTA

quia voluntariè me ad hæc obtuli) quam respectu impiorum libere ago vniuersa; nisi enim ego voluissem, illi ne vnum quidem capillum capitis mei euulsissem. Laudemus igitur & gratias agamus eius charitati dilectissimi, qui nostri causa tanta ex puro suo amore suscepit, & iustinuit. Nō fuit igitur hic iniustitia vlla, sed fuit iustitia exactissima, p̄ quā sicut Pater pro peccatis Adæ ac posterorum eius omnimodam exegit satisfactionem: ita filius assumpta in se eadem quæ peccauerat natura, tam rigide per omnia patris respondit desiderio, ut nihil penitus posset requirere amplius. O mira & miranda diuina dispositio! Pari ratione nulla hic fuit sequitia. Non enim ad qualemcunq; satisfactionem præstandam filius Patri se obrulit, sed ad eam quam hodie deuota & amara mente recolimus. Quæ causa? Duplex. Altera iam dictus rigor iustitiæ. Nam quemadmodum homo omnibus tum corporis tum animæ viribus, potentijs, affectibus, sensibus, membris, diuinam offendit maiestatem ita Deus homo factus in omnibus istis pati, patriq; p̄ nobis satisfacere voluit. O iustitia. ô misericordia stupenda. Alteram causam assignat David, nempe vt esset copiosa apud eum redemptio voluit enim copiose & abundanter & sup̄ abundatè pro nobis satisfacere, quod & fecit. Non crudelitas ergo

3. Esse autē
iustitiam
vigiſsimā.

3. Non esse
crudelitatem.

Psal. 129. 7

ergo sed bonitas & misericordia fuit infinita quam exhibuit erga genus humanum a-
 mator hominum homo Deus : tum misere-
 rando nostri, qui alias in aeternum perijsse-
 mus : tum omnia quæ commertuit liberali-
 ter donando nobis, benedictus in secula.

*4. Sed esse
 misericor-
 diam.*

Declarari & explicari hæc possunt exem-
 plo principis vel regis alicuius qui videns
 pop. suum in periculo internecionis posi-
 tum, ipse se pro illo opponeret : & singulari
 inito cum hoste certamine, licet ipse multis
 confectus vulneribus occumberet : ita ta-
 men rem ageret, vt & victoria penes eum
 remaneret prostrato contrariae factionis
 principe : & pop. suum non solum liberaret,
 sed etiam exuijs hostium abundanter di-
 taret. Quanta esset huius principis erga
 pop. suum tum misericordia, tum charitas,
 tum liberalitas ? Id ipsum hic à Christo Iesu
 factum omnino vides : eo insuper addito,
 quod & vltro tot tormenta suscepit, cum ab
 illis liber esse posset : & non populo tantum
 suo, sed etiam sibi inde aliquid in assumpta
 natura acquisiuit emolumenti ; Etenim pro-
 pter hanc humiliationem Iesu, vsque ad mor-
 tem crucis, teste D. Paulo, Deus exaltauit illum,
 & donauit illi nomen quod est supra omne no-
 men, vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cæ-
 lestium, terrestrium et infernorum. Proinde hæc est
 quoque vna ex causis ex parte Dei, passionis
 Christi.

*Exemplo si-
 mili hæc deo
 claratur.*

*5. Et se in-
 super exalta-
 tionem
 nominis
 Phil. 2. 8.*

6. Non insipientiam, sed sapientiam esse trib. modis.

Tum respectu Sathana.

Job. 40, 20.

Tum respectu Dei, & redemptionis.

Præterea non est hic insipientia, quæ videri posset in eo quod excellentior persona pro viliori ad tormenta substituitur: Sed est summa sapientia: quod tum ex iam dictis, & exemplo allato clarum: tum ex sequentibus clarissimum euadit, triplici nomine: Principio respectu Sathana, qui sicut in ligno vicerat, ita sapienter modo simili in ligno victus est, vt canit ecclesia. Quod futurum prænotauit ipse Deus dicens Iobo, *An extrahere poteris Leuiathan hamo, & fune ligabis linguam eius?* Ac si diceret tu quidem id facere non vales: at veniet qui perficiet, nempe filius meus homo factus, qui Leuiathan, id est, dæmoni obiiciet humanitatem, qua ipse pasci assuetus est; cumque eam Sathan inuaserit, & deuorare tentauerit, ab intus latente diuinitate, tanquam hamo & capietur, & extrahetur, perdetque ius quod habuit erga nocentes, eo quod innocentem afflixerit, sicque fune ligabitur lingua eius, vt per suggestiones suas tantum, quantum antea non queat nocere. Id hodie per Christum Jesum in cruce sapientissime factum est. Secundo apparet sapientia respectu Dei, & generis humani: sapientissime enim prouidit incommodo illi quod subsecutum fuisset, si per creaturam (per quam tamen eo quo nunc modo, nempe ex rigore iustitiæ peragi non potuisset) redemptio perfecta fuisset. Quid vero erat istud incommodi? Magnum sanè.

Tunc

Tunc enim homo creationem quidem sui, & quod habet esse naturale, Deo creatori: redemptionem vero & esse supernaturale, creaturæ illi à qua redemptus fuisset adscripsisset. Cuius rei inconuenientiam quis non videt? Postremo elucet sapientia, respectu omnis creaturæ. Conuenientissimū enim erat, vt sicut per verbum facta sunt omnia, ita per verbum restaurarentur omnia. Quo aspexisse videtur Paulus cū inquit. Decebat enim eum propter quem omnia, & per quæ omnia, &c. Per passionem cōsummari. Qui. n. sanctificat & qui sanctificatur ex vno omnes. Omnia. n. in cælo, & in terra per passionē Iesu, & per sanctificationem, & alia quæ inde profluunt restaurantur: præsertim cum in homine aliquid sit omnis creaturæ, vt & S. Patres, & ipsa ratio docet. Denique charitas Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti, erga genus humanum ita hic declaratur & replet, vt huic cum primis attributo totum hoc negotium adscribere videatur Apostolus, qui cum dixisset, Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per spiritum sanctum qui datus est nobis; paulo post subdit. Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus Christus pro nobis mortuus est. Est igitur quod diuinæ ipsius bonitati gratias agamus, est quod amorem pro amore reddamus, est quod sanctissimam ip-

Tum respectu omnis creaturæ.

Heb. 2. 10.

7. Esse hic specimē maxime in nos charitatis Dei.

Rom. 5. 5.

Ibid. 8. 8.

fius iustitiam, misericordiam, sapientiam & charitatem contra infideles & impios defendamus.

*Pathos ad
commouen-
dam mis-
ericordiam
Dei,*

Id verò quia pro nostra virili parte iam fecimus, nunc ad Deum patrem sermonem nostrum convertamus: & tum dicta & thema antithesi declaremus: tum affectus cum primis verò amorem nostrum ad gratias exhibendas Deo in nobis excitemus: tum misericordiam diuinam ad miserandum humano generi flectamus: Unde vero ordiemur? Ab ipsa rerum omnium creatione.

*Historia
creationis.*

Duas creaturas excellentes condidit Deus, nempe Angelum, & hominem, quæ cum sint ratione prædita, solæ illum agnoscere, amare, & laudare possunt in æternum. Reliqua verò quæ cæli & terræ ambitu continentur, ad subsidium hominis creata esse

*Casus An-
gelorum.*

nostis. Quid verò postea factum fuerit, ne id quidem ignoratis, nempe eam quæ prior creata fuit, non quidem totam, bona tamen ex parte, duce Lucifero propter suam superbiam qua similitudinem Dei appetiuit, corruisse, ideoque ex pulchro angelo factum esse. Creatura postea altera, humana videlicet, quæ prioris sedes in cælo occupare & supplere posset.

*Casus ho-
minis.
Gen. 3. 1.*

Id videns Lucifer ringitur, & fert ægerrimè ac proinde in forma serpentis appropinquans Eux, cum ea sermones miscet, suadet,

det, ut neglecto diuino mandato, comedat de fructu ligni vetiti, promittens mendaciter si id cum marito fecerint eos futuros sicut Deos sciētes bonum & malum. Quid multis? Persuadet mulieri cui Adam condescendens comedit pariter cum ea, & incidunt in miserabilem quendam statum: In illum videlicet quem postea descripsit Dauid dicens, & bis in eodem psalmo repetens. *Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus & similis factus est eis.* Atqui utinam similis tantum & non deterior & miserabilior ijs, sed pro dolor resonāt in auribus verba quæ filius Dei heri ad Iudā, & de Iuda protulit, dicens. *Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille; quod de omnibus prauaricantibus legem Dei & non poenitentibus recte intelligitur.* Quare possumus nos nostro modo hic quoque exclamare, ECCE HOMO, qui voluit habere scientiam diuinam & factus est bestia insipientior, qui similis Deo esse ambiuit & bruto animali deterior euasit: ECCE HOMO delusus à dæmone, accusatus ab angelis, irrisus à Deo. Quomodo? Miro sane modo. Indutum enim pelliceo ridet & inquit vna ad alias diuinas personas *Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est sciens bonum & malum.* O misera hominis conditio. O quā funestū est nō obedire Deo creatori suo, etiā in ijs quæ res minutę esse vidētur! Qui ei go?

Homo post casum miser.

1. Sine honore.

Psalm. 48. 13 & 21.

2. Similis bestiis.

3. Imo iis miserior.

Mat. 24. 26.

4. Delusus à dæmone.

5. Accusatus ab Angelis.

Gen. 3. 22.

6. Irrisus à Deo.

Psal 76.8. Nunquid in aeternum proiciet Deus, aut non apponet, ut complacitior sit adhuc! aut in finem misericordiam suam abscindet, & vno ictu perdet totam humanam naturam, quam ad imaginem & similitudinem suam condidit.

Causa additur, sed. ECCE HOMO, O Deus omnipotens & misericors, miser, & miserabilis, miserere igitur ipsius a deo abiecti, a deo humiliati. Dignus est enim commiseratione, & misericordia homo, qui licet voluntarie non ex malitia tamen, ut Sathan, sed ex fragilitate delusus ab alio peccauit: Facerem, respondet Deus: sed obstat iustitia, cui ut fiat per omnia satis necessum est. Hic intercessit colloquium inter diuinam, tum iustitiam, tum misericordiam, & alia his similia pulchra, quae sancti contemplantur praesertim D. Bernardus, qui videndus erit; nos vero ea omitimus ne nimis longi simus. Itaque pergo & dico. At quis obsecro, o Deus iustitiae tuae pro tam graui & iusta offensa respondere poterit? Num aut Angelus aut quauis similis natura? At indecens omnino videtur, ut alia peccante, alia reconciliet. Num eadem? Sed non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Et vero si ab immundo, teste Scriptura, nemo mundabitur, quanto magis nemo redimetur? An vero aliquem hominem innocentem creabis? At ne hac quidem ratione quicquam efficiemus, iuxta illum, quem

Obest iustitia.

Bernardus, ser. 1. de Annunt. B. V.

Nec est qui ei satisfaciat.

Psal. 13. 2.

Eccl. 34. 4.

tu re-

tu requiris iustitiæ rigorem. Quomodo enim pro culpa in illum qui dignitatis est infinitæ commissa, à finita creatura fit satis? O quam vndique ab hac tua iustitia conficti sumus Deus omnipotens! O deflendus & miserandus status noster, Deus misericors.

Itaque petimus, vt tu ipse quæras illum qui id præstet, ô omnia sciens Deus. Quere obsecramus. *Quæsiui respõdet per Prophetam, virum qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam, & non inueni.* O nos miseros! Quid igitur facies? Ait: *Et effudi super eos indignationem meam.* Expecta Domine, expecta obsecro misericordissime Pater, & ne perdas quod creasti. ne effundas iram tuam; quis enim finitus, furorem tuum infinitum sustinere poterit? Audi & exaudi, & miserere. Etenim fortè nos inueniemus illum. Tu non inuenisti, quia tum temporis necdum reperiebatur, at nunc est qui id faciat, & abundanter perficiat. Quisnam? Is de quo Pilatus, *ECCE HOMO, quem olim prophetes tuus vocabat bis hominem dicens; Homo & homo natus est in ea? & ipse fundauit eam altissimus.* Est ergo non solum homo, sed & Deus altissimus, tibi consubstantialis, connaturalis, coæternus: hic iam & natus, & passus est penas crudeles, pro genere humano, *ECCE HOMO,*

Queritur qui soluet. Ezech. 22. 30.

Deus olim non reperit, ideo sult irasci.

Inuenimus iam nos.

Est de quo Pilatus, ECCE HOMO, qui abunde satisfaciet: quia. Psal. 86. 5. 1. Est etiam Deus.

2. *Ponit se-
pem.*

3. *opponit se
in aere.*

1. *Tim. 2. 5.*

4. *Me. lia-
sor est.*

5. *Serpenti
alludit.*

6. *Angelos
ad fletum
commouet.*

Isa. 33. 7.

Gen. 3. 22.

7. *Rideri à
Deo non po-
teft.*

8. *Nec sub-
esse demoni*

9. *Sapient-
issimus et.*

HOMO. Quæsiuisti ô Deus iustissime virum qui interponeret sepem, ECCE HOMO, pendens in cruce seps enim ex lignis fit. Quæsiuisti qui staret oppositus contra te pro terra, & auerteret iram tuam: ECCE HOMO: qui quia homo est terræ aliquid habet, quia vero etiam Deus est, potest tibi per omnia satisfacere, in summo iustitiæ rigore. En se opponit in aere maximis cum doloribus pendens inter nos & te mediator Dei & hominum homo Christus Iesus qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus. Ne dissipet igitur terram sed miserere. Offendit te ille homo, reconciliet te iste homo. Ille homo à serpente est seductus: ECCE HOMO: qui decepit serpentem obijciens ei formam serui, & capiens illum forma Dei, ut iam dixi. Ille homo fuit accusatus ab angelis propter peccatum, ECCE HOMO quem suo modo deflebant angeli cum deleret peccatum. Ille homo indutus pelliceo irrisus est à te, ô Deus pater. ECCE HOMO nudus pendens in cruce qui rideri non potest, cum sit tibi per omnia par & æqualis. Ille homo cum tota posteritate sua fuit in potestate demonis, qui ad innumeras myriades scelerum & peccatorum eum impulit. ECCE HOMO, in quo princeps tenebrarum nec habet, nec habuit unquam quicquam. Ille homo insipiens & similis bestiis factus est. ECCE HOMO qui ipsa est tua sapiëntia & figura sub-

ra substantia tuæ. Audiui, ô Pater Omnipotens conquestum fuisse olim quædam se nō habere hominem qui illum mitteret in piscinam, quinque porticus habentem, quando commouebatur aqua, vt sanitatem reciperet, quæ quidem sanitas, non aliunde quā à te proficisciebatur. At nunc, ECCE HOMO, qui non solum potest nos mittere, in piscinam, sed ipse factus est nobis eiusmodi piscina, quinque porticus habens duas in manibus, duas in pedibus, quintam vero in latere dextro, quæ etiam mouetur perpetuo, & incessanter, continuo enim merita ipsius stant in conspectu tuo.

10. Qui potest mittere in piscinā.
Ioan. 5. 7.

Quapropter clamo cum propheta *Prorector noster aspice Deus & respice in faciem Christi tui.* Nos quidem peccauimus ô pater sancte: at ecce is qui non peccauit, & pro peccatis omnium satisfecit, quem tu ipse peccatum fecisti vt nos à peccatis liberares. Aspice igitur illum & miserere nobis. *Respice obsecro in faciem Christi tui & vide oculos luidos, aures spinis confossas, genas consputas, labia pallentia, linguam arentem, vocē raucam, guttur amarum, caput vulneratum, totum corpus lancinatum, animam afflictam nimis, denique manus pedesque clavis confixos, & latus in erme crudeli lancea, usque ad cor transuerberatum.* Hæc inquam intuere, ô iustissime Deus & condona quicquid

psal. 84. 10.
Conclusio offerenda patri filio, & miserere cordiam implorando.
2. Cor. 5. 21.
NOTA

quid oculis nostris procacibus, lingua blasphemata, manibus rapacibus, pedibus currentibus ad faciendum mala, omnibus deniq; sensibus, affectibus, potentijs, membrisq; tuam offendimus iustitiam & bonitatem. Parce domine, parce, & miserere ijs quos filius tuus precioso suo hodie emit sanguine. Nonne de te scriptum est *non vindicabit in bitid ipsum?* Vindicasti igitur & puniisti hæc omnia in filio tuo, ne secundo adicias punire ea in nobis, iuste & in dictis veracissime Deus.

II. PARS, Tu verò ô pop. Christiane ad te enim
ECCE HO meum iam conuerto sermonem quid hæc
MO. ô Chri audiendo cogitas, quæ mens, quis animus
stiani. est tibi? Audisti quid Deus tui amore egerit, quid tu vicissim ipsius causa facies? Adhucne in peccatis manebis, adhuc ne in sceleribus sordesces, adhuc ne tantorum beneficiorum ingratus eris? Quid? putasne quia audisti Deum non vindicare bis in id ipsum, te iam peccantem & nõ respicientem à pœnis liberum fore? O quam stulte erras, si id sentis. Eorum enim tantum peccata vindicantur in Christo, qui fide & charitate coniuncti sunt Christo: quod si alterutrum tibi deest, non bis sed semel ea puniet Deus, nec in alio sed in temetipso, nec temporaliter vt in Christo, sed in æterum vt in inimico Christi: Vide igitur quid agas, & consulte

*Quomodo
 Deus non
 vindicat
 bis in idip-
 sum.*

fule tibi, ac reconciliare quæso per sacramenta Christo, vt meritorum & pœnarum ipsius particeps esse queas.

Cæterum vt & me, & vos omnes mihi in Christo charissimos ad compunctionem: cum illam quæ ex timore & dolore: tum eam quæ ex charitate & amore prouenit, excitem ad singularia descendo & ostendo: tum quisnam sit iste de quo ait Pilatus ECCE HOMO tū quæ nā nostri causa sustinuerit: tum quo cum amore hæc perfecit omnia: tum deniq; quid nos ei retribuere debeamus. Ita q; clamō ad te o pop. Christiane ECCE HOMO, Christus Iesus Homo inquam supra omnes homines, quia etiam Deus, vt modo ex Dauide audiuiſti, cui adſtipulatur alter propheta dicens. *Hic est Deus noster.* Quid vero hic Deus noster fecit? Respondet. *Post hæc in terris uisus est & cum hominibus conuersatus est.* Noris ergo de quo nobis erit sermo quantus ille sit, Is uidelicet *per quem omnia facta sunt & sine ipso factum est nihil,* teste nostro Ioanne: Qui brachio suo & manu excelsa quæ nō operatus est miranda & mirabilia? Nunc uero manus istæ en clauis cruci affixæ sunt. O stupor! Propterea clamō secundo ECCE HOMO non solum Deus, sed & homo uerus, homo, quia carne & anima constans, quia *per omnia fratibus assimilatus* teste Paulo, quia

Scopus sequentium, & propositio quadripartita.

PRIMO quis fuerit iste homo nempe Homo supra homines, quia Deus.

Bar. 3.36.

Ioan. 1.3.

Homo cum hominibus, quia homo uerus.

Heb. 2.17.

lo, quia

mam hominis habuisse, & propterea minilo, quia ingentes dolores sentiens, ut tū exagonia, tū ex tota historia hodierna patet. Denique utrumq; hoc ECCE expressit Ioan. cum

1. Ioan. 1. 1.

inquit, *Quod fuit ab initio* quib. verbis diuinitatē eius ab initio sine initio existētē notauit, de humanitate vero subnectit dicens, *quod audiimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostra contrectauerunt.* hęc enim omnia hominis sunt propria.

Attamen ex illustrisimis profapsis.

Ceterum cogita quāso hunc ipsum hominem etiam secundum naturam istam non qualemcunq; hominem fuisse sed ortum fuisse ex profapsijs quibus in mundo

Contemplare ergo quis patitur.

nihil fuit excellentius Progenitus est enim à Patriarchis, prophetis, & à regibus. Scias igitur non solum ex primo quatenus Deus est, sed etiam ex isto capite, quisnam fuerit hic qui talia qualia hodie recolimus propter

Heb. 3. 4.

nostram salutem sustinuit. Quid vero sustinuit? Respondet propheta *Cornua in manibus eius.* stupendum quid sane: quis enim audiuit vnquam aut hominem vllum in manibus, aut etiam bestiam vllam in anterioribus pedibus, quæ illis loco manuum sunt cornua gestasse?

SECUNDO Qua nostri causa sustinuit. Homo non homo.

Est certe quod miremur, propterea audit tertium ECCE HOMO nempe Homo non homo. Quid sibi hęc contraria volunt? Non mea sunt sed ipsius Dei in scriptura expressa. Hominem illum esse iam audisti,

disti, non hominem vero nominari audi ex ore ipsiusmet Iesu dicentis. *Ego autē sum vermis & NON HOMO.* Audis quomodo & nō hominē se esse asserit & vermē se esse ait? in illo Psalmo qui totus est de passione ipsius quiq; ab illis verbis incipit, *Deus Deus meus, quare me dereliquisti.* Queris forte cur se vocet vermē? Respondeo, multas huius rei dari à doctoribus causas & rationes: at nos tribus cōtenti erimus quas ex historia hodierna habim⁹ potius quā tractabimus. Itaq; primo vermē propriū est horrorem quandam incutere hominibus, indeq; abominationem. Quo fit vt siquidem vermē ille magnus fuerit, scindatur & in multas secetur partes: si vero parvus conspuatur, vexetur, ac tandem pede ita conteratur, ut quidnam fuerit non agnoscatur. Abominationem expressā habemus in sequentibus Christi verbis. Postquam enim dixisset se esse vermē subiungit *opprobrium hominum & abiectio plebis: nempe factus sum.* Id vero nos in actu hodierno tam clare videmus, quam quod clarissime. Tangamus aliquot capita, vnde & iam dicta & cetera eiusmodi appareant. Incipiamus ab ipso horto. Ibi enim Iesus tum facie tum toto corpore hæret terræ, ad instar vermē: ibi ter eundo, & redeūdo ab Apostolis mouetur, & giratur præ angustia, vt vermē: ibi deniq; defudat sanguine quod an aliquis vermē faciat nescio: illud scio eum tum temporis vix for-

*Sed Vermis
Psal. 21. 7.
Tribus de
causis.*

*Primo quia
abomina-
bilis factus
& uersus
et uersus.*

*1. In horto
multis no-
minibus.*

fri qui ad capiendum eum venerant, imo forte & ipse Iudas, cum non agnouerunt, donec diceret: EGO SVM licet alias fuerit eis bene notus. O mira diuina dispositio. ò stupēda humilitas, & charitas tua erga nos bone Jesu qui vermis fieri voluisti vt & nos faciamus quomodo nos pro vermibus reputare, & vermiculi vermiculum diligere debeamus. Fac omnipotens vt faciamus.

2. In itinere
re & apud
Iudaos.

Ducitur inde dominus Jesus noctu per saxa imo vt contemplantiui meditantur, corruens præ impetu, ab illa incitata & furiosaliētorum turba, trahitur per terram, vt vermis: totaq; illa nocte identidem percutitur vt vermis, conspuitur vt vermis, calcipetit vt vermis, ac demum velatur facie

3. Apud Pilatum
in
flagellatione, &c.

ne quis nā sit agnosci queat. At vero in prætorio apud Pilatum multo plura talia habemus. Obmutescit ad accusationes aduersariorum vt piscis & vermis. Data deinde à Pilato sicut iniqua, ita sæua sententia, vt licet innocens flagellaretur tamen: spoliatur vestibus suis, & nudus apparet, sua tantum pelle contactus vt vermis: tum innumeris pene flagellorum ictibus discinditur, caro Jesu vt dissecari consuevit vermis. O dolor, ò ignominia. Insuper pungitur caput eius sanctissimum vt pungi consuevit caput serpentis vel alterius vermis, conspuitur denuo vt vermis, arundine caput feritur

vt

vt vermis, ad extremum, ita in corpore & facie laceratur & defadatur, vt an homo sit vix dignosci possit; indeq; vt iam diximus hæc verba Pilati ECCE HOMO processerunt. Quo tempore illud Isaiaexpleri cœptum est *non est ei species neq; decor: & vidimus eum, & non erat aspectus & desiderauimus eum: Despectum & nouissimum virorum, virum dolorum & scientem infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eum.* Ita vt & ipse Ethnicus homo Idololatra vix eum pro homine agnosceret. Hæc vero omnia tui causa, ô popule Christiane facta sunt. Proinde clamo ECCE HOMO. NON HOMO sed vermis propter te tam male tractatus & vt vermis discisus, & pede quasi attritus est, O anima Christiana, Vide ergo quid illi respondeas gratitudinis causa.

Sed nondum finis, itur & peruenitur ad montem Caluarie vbi eiusmodi multa visuntur, fessus & præ onere corruens in terram I E S V S, vna cum cruce, vt quidam volunt iterum trahitur vt vermis; postea non misericordia, quia omnino ea caruit gens illa impia, permota: sed timentes ne si Iesus in itinere moreretur, ipsi suo frustrarentur desiderio, quo ardebât vt viuus cruci affigeretur: crucem ferendam imponunt alteri. Iesus vero ducitur & perducitur ad

•LII locum

*Vbi incipit
expleri pro-
phetia.*

*4. In mon-
te Caluarie
maximè.*

*Num. 21, 9
Vbi & fi-
gura Moysi*

Io. 3. 14.

*Et dictum
Isaia perfe-
cte comple-
tur.*

Isa. 53. 10.

Cohortatio

locum extremi supplicij: vbi denuo non iam aliquibus tantum vt prius, sed omnibus omnino visendus exponitur nudus, vt vermis: postea stipiti seu cruci imponitur, & in signum erigitur, vt olim serpens ille Mosai- cus: quã figuram ipse Christus Iesus sibi applicat. Serpentes autem genus quoddam vermium esse quis ignorat? deniq; ita affligitur & atteritur, vt ibi demum propheta Isaia quam iam attulimus perfecte impleta fuerit, propterea paulo post idem subiungit & dominus voluit contere eum, nempe quemadmodum vermis pedibus conteritur, vt quid fuerit, vix agnoscat: ita suo modo dominus Iesus. Dicitur autem voluisse Deus illum contere, quia conterendum Iudæis & Ethnicis permisit, imo suo modo tradidit. Itaq; iterum clamo ECCE HOMO ô Christiane propter te sic cõtritus vt quasi NON HOMO æstimaretur. Intue- re igitur illum, *despectus* fuit à suis Iudæis, ob quos inprimis venerat: sic honoratus tibi qui in eorum locũ successisti, viderunt eum *novissimum virorum*, videas tu eum præstantissimum omnium, qui fuerunt, sunt, & futuri erũt hominum. Aspexerunt illi eum *virum dolorum & scientem infirmitatem*, no- ris tu quoq; tũ cõdolere ei, tũ dolores p̄ illo etiã voluntarios suscipere: tum scire & por- tare infirmitates aliorum. Fuit illis *abscon- ditus*

ditus vultus eius, sit tibi apertus vt illum no-
ctu, atque interdium intuearis, & ad normam
eius vitam moresque tuos dirigas: denique
ipsi non reputauerunt eum, tu reputa & a-
dora vt Deum, vt redemptorem, vt conser-
uatore[m], vt auctorem salutis tuæ.

Deinde vermem se vocat quia ipso tan-
quam vermiculo captus est Sathan, & liga-
tus sicut ex Job audiimus. Nostis enim
eum qui piscem hamo capere desiderat ha-
mum vermiculo cooperire consueuisse: ita
fecit hic vermiculus noster Christus Jesus,
qui cum diabolum ipsumq; Luciferum Le-
uiathan, balenæ videlicet marinæ compa-
ratum capere vellet, hamum diuinitatis suæ
cooperuit vermiculo humanitatis suæ, quã
dum deuorare vult Sathan & capit capitur:
de quo plura superius diximus ex D. Grego-
rio, Beda & aliis.

*Secundo
Vermis fuit
quo captus
est Leuia-
than.
Iob. 40. 20.*

Postremo comparatur vermi propter te-
neritudinem. Scimus enim cum experien-
tia, tum è scriptura vermẽ rem tenerrimam
esse. Nam in laudibus Dauidis figuram
Christi gerentis dicitur. *Dauid sedens in ca-
thedra sapientissimus Princeps inter tres ipse est,*
*quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingen-
tos interfecit impetu vno.* Pulchrum elogium
Dauidis, sed multo pulchrius filij Dauid
Christi Jesu, Subsistamus hic parumper, vt
reliquam historiæ dici hodiernæ percurra-

*Tertio Ver-
mis fuit ob
teneritudi-
nem.
Figura in
Dauid pul-
chra nimis.
NOTA.
2. Reg. 23. 8*

mus. Quoniam modo hic filius David, *sedens in cathedra*, nempe in cruce docuerit suos, in prioribus concionibus his iam à me explicatum audistis, nec est quod repeta-
mus, sed est quod diligenter perpendamus,

*Christus sapi-
entissimus
Princeps
distribuit
sua.
1. Bona ex-
terna car-
nificibus.
Matt. 8, 20*

quomodo *sapientissimus Princeps IESVS*, non *inter tres*, sed simpliciter præ omnibus hominibus cum morti se accingeret distribuerit bona sua. Audite rogo & sectamini. Minima bona sunt bona externa. Hæc immobilia quidem quæ vocantur, nulla habuit. Nam deerat illi ubi caput reclinaret suum: mobilia vero, si quæ in bursa communi fuere, abstulit traditor. Sola igitur vestes ei remanebant, has dedit carnificibus, qui illam crucifixerunt. Videtis quanti hæc ipse aestimet? Neq; tunc modo, sed etiam nunc idem facit. Aspiciete quam vocamus mappam mundi, & videte quam paucas terrenas ditiones totius orbis occupent boni & pii Catholici præ Ethnicis, Turcis, Tartaris, hæreticis, schismaticis ceterisque impijs. O si hæc ita vi convenit consideraremus quam essemus moderatiores in istis confectandis, quam nunc sumus? quam multi essemus obediētes dicit illi Apostoli *Habentes*

*Quod &
nunc sape
facit.*

*1 Tim. 6. 8
Regula.*

autem alimenta & quibus tegamur his contenti simus. Regulam do ex factō Christi. Si affluunt diuitiæ, vide ne cor apponas sed ut bene illis utaris; Si defunt, vide ne angaris.

ris, cum noris id non esse signum gratiæ Christi, quod datur crucifixoribus Christi.

Deinde iniurias & pœnas quas tulit & pertulit acerbissimas, atrocissimas, crudelissimas, condonat inimicis: insuper etiã orat pro eis. Duo igitur illis donat tum iniurias tum orationem. O aurea & pernecessaria doctrina quam si omnes Christiani sectarentur, quam cito ruina cœlestes implerentur? Postea thesaurum quem habuit preciosissimũ dedit discipulo suo. Mariam inquam matrem suam Ioanni: & Ioannem Mariæ. Quare de causa? Duplici, vnam iam audis nempe quia virginem virgini commendavit. Alteram ipsum Euangelium insinuat, quia sub cruce perseverauerunt cum Iesu. Fac tu idem, castè iuxta tuum statum viuas, & fles perseveranter sub cruce, quam aut ipse Iesus tibi imposuit, aut tu pro amore eius ultro eam suscepisti, & nihil dubites tibi Mariam matrem Iesu, te vero Mariæ à Iesu commendatum iri: O felix anima cui id contigerit.

Quid præterea? dat & donat liberaliter paradysum, non terrenum sed cœlestem (ubi enim Christus est ibi cœlestis paradysus est.) latroni non latroni, olim enim latro fuit, sed postquam de latrocinio suo pœnitentiam egit non latro sed pius, sed bonus, sed sanctus fuit, quod euentus & verba Christi

2113 com-

2. Iniurias in se collatas, & orationem donat inimicis.

3. Matrem Ioanni & hunc matris tradit.

Docetq; per seuerantiam coronari.

4. Paradysum donat latroni.

comprobarunt. Tu si imitatus es illū in primo, quis vero aliter de se sentiet, qui quot animas malo suo exemplo mactauerit serio considerabit? imitare etiam in secundo. Nec differas, ne tibi quod sinistro latroni eueniat. Postea donat nobis robur suum & accipit in se infirmitatem nostrā, iuxta quā inquit DEVS MEVS VT QUID DERELIQVISTIME. Et iterum inquit SITIO Rem euentus probauit tum in Apostolis qui *caesi ibant gaudentes*: tum in alijs martiribus etiam foeminis, quę ad tormenta sicut ad nuptias currebant: tū in innumeris alijs qui sitim, famem, & alia corporis incommoda grauissima, latissimi pro Christo sustinebant, in quorum numero Pau. Apost. seipsum collocat. Post hæc dicens CONSUMMATVM EST, dedit Iudæis quidē finem veteris Christianis vero initium noui testamenti. Ideo Centurio & Longinus Ethnici conuertuntur, ideo Iulianus Pontifex in decretis errare incipit, quod nunquam alias fecit, ideo velum templi scinditur, vt interna & spiritualia externis & corporalibus succedant Tene Catholice quod accepisti, & ita viue, vt tu quoq; in extremis positus in veritate dicere queas CONSUMMATVM EST. Nec non illud postremum PATER IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM quibus verbis Christi

5. Robur
suum dat
fidelibus.

Act. 5. 41.

2. Cor. 11.

6. Dat finē

Veteris prin-

cipium noui

Testamēti.

7. Spiritum

suum patri

tradidit.

Christus quod vltimum & præstantissimum habuit Deo patri tradidit.

Hæc sapientissimus princeps ex Cathedra sua. Jam reliquum prophetiæ prosequamur. Fuit enim Christus non solum princeps, sed etiam quasi tenerrimus ligni vermiculus Tenerrimus inquam, quia nullus unquam illo fuit complexionis tenerioris, idcirco etiam parua tormenta magnos et inferebant cruciatus, quid tanta & talia? Hæc tu cogita & gratus esto: Fuit & ligni vermiculus tum quod in ligno pependerit: tum quod lignum per quod mors in mundum intrauit absq; dentibus corroserit: Deniq; iste tam debilis & infirmus vermiculus non occingentos vt David sed plane innumeros tum Idololatrias, tum dæmonas hodie interfecit impetu vno illis quidem gratiam conuersionis merendo, hos vero per cornua que erant in manibus eius, clauos videlicet & crucem ventilando, ac virus viresq; illorum debilitando, dominiumq; auferendo. Oportestas. O bonitas.

Qua vero cū charitate hæc peregit vniuersa tum sanctissima trinitas tradendo, tū verbum incarnatum patiendo, quis en arrabit? imo quis vel mente assequi poterit? Attingamus quædam contemplan-do & confere-re, excessiuos amores cum factis Dei, & Iesu. Itaque primum ingentis amoris si-

Christus tenerrimus grauisimos suserit dolores.

Christus ligni vermiculus dupliciter. Christus interfecit impetu vno innumeros.

Cornua in manibus eius. Hab. 3. 4. Psal. 73. 6.

TERTIO qua cum charitate hæc peracta fuerint.

Signa stu-
pendi amo-
ru.
1. *Cum ma-*
ximum pro
primis da-
tur. Id fecit
Deus Pater
Isa. 53. 8.
2. *Cum su-*
premiis pa-
titur pro in-
fimo.
Sic filius
Dei.

gnum est, cum quis pro minori bono quod desiderat, dat multo maius, imo maximum: Ita fecit Deus pater qui ut seruum saluaret unicum filium tradidit ad tanta tormenta. Id testatur tum Isa. ut iam audistis, tum ipse filius Dei cum inquit sic Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. Secundum. Quando quis propter rem vilissimam exponit se magnis periculis, & subit ea. Ita filius Dei verbum patris ut vilissimum & ingratiissimum mancipium redimeret, iniicit se hodie in mare tormentorum, proque & mortem subijt turpissimam. Quare? ut vitam daret homini scelerato.

3. *Cum opti-*
mus deser-
tur. Et ne-
quam sola-
men ha-
beat.
Id egit Spi-
ritus san-
ctus.

Tertium indicium maximi amoris est, cum quis contristat suos, ut soletur quem amat, licet & vilem, & ingratum nequam; Sic fecit Spiritus sanctus quando deseruit eum à quo procedit, & qui secundum humanitatem ex virgine ipso superveniente natus est, hunc enim ita deseruit ut clamaret quod paulo ante audistis DEVS MEVS etc. Fecit autem id ut consolationes daret spiritalis homini, qui toties eum contristavit &

4. *Cum ho-*
ner nobilis-
simi obscu-
ratur. obiz-
nobilem
Id Trinita-
tis opus.
Eph. 4. 30.

adhuc teste Apostolo contristat. Quartum cum quis propter eum quem amat obliuiscitur honoris & auctoritatis suæ. Ita Sanctissima Trinitas propter hominem redimendum obnubilavit quodammodo, & obumbravit attributa sua omnia, cum omni-

nipotens

nipoteus factus est quasi impotens, omnibus se percutientibus cedens, cum sapientissimus pro stulto reputatus est, tum ab Herodetum à Iudæis, tum ab Ethnicis. Cum gloriosissimus innumeris afficitur ignominijs: cum optimus pro latrone pendens, inter latrones reputatur, cū ipsa iustitia iniuste iudicatur, ipsa aternitas moritur, ipsa impassibilitas patitur. Quis ad hæc stupenda diuini in nos amoris signa non obstupescat?

Præter hæc in ipso verbo incarnato Christo Iesu alia similia amoris monumenta perpendere, & possumus, & debemus. Nonne magni desiderij & amoris signū est quod paruo precio habere queas magno emere? Id vero fecit Christus qui cum vna gutta sanguinis sui, imò solo actu oblationis post incarnationem cum impletum est illud Dauidicum: *Et dixi ecce venio*, posset redimere genus humanum vniuersum, amore stimulante, totum quem habuit effudit pro nobis suum sacrum cruorem, vsque ad vltimam guttam quæ circa eor latebat, quam lancea aperto latere extrahi sibi passus est post mortem. O amor. Sed & inde summa ipsius erga nos charitas visitur, quod non solum in omnibus quæ habuit nempe in anima, corpore, fama, & alijs cruciatus sustinuit, sed etiam ita illos disposuit vt atrociores sem-

LII 5 per

Christi vero Iesu in super amor elucet.

5. Quia quod paruum haberi potuit maxime emit.

NOTA.

Psal. 39. 3.

6. Quia maiora semper sustinuit.

7. Quia pro
inimicis
mortuus
quod Paul.
exaggerat.
Rom. 5, 6.

8. Fuit a-
mor in sine
amicitias.

9. Verus a-
micitia.

10. Excessi-
uus.

QV. AR.
TO Retri-
buendus a-
mor pro a-
more.

per succederent, O miranda, veneranda, a-
manda tua Christe consilia; Expressit &
aliud immensum amoris erga nos argumē-
tum Paulus, cum mirando inquit *Christus
pro impiis mortuus est*; causamq; admiratio-
nis lux adfert *vix enim pro iusto quis mori-
tur, nam pro bono forsitan quis audent mori*. Au-
dis quomodo dubitatum reperitur quispi-
am qui pro bono moriatur, pro scelerato
verò mori inauditum reputat; Quod tamen
fecit Christus Iesus: Sit nomen eius bene-
dictum in æternum. Fuit præterea amor
Christi non ut motus violentus qui in fine
flaccescit sed per modum naturæ, cuius est
quo magis termino appropinquat eo forti-
us moueri: Ita Iesus quo plus morti appro-
pinquabat eò intēsius amabat. Fuit insuper
verus amor amicitia, cuius munus est in a-
more nullum proprium, sed commodum
amati querere. O quam id in Christo verum,
in nobis rarum? Fuit denique & vnitiuus
nimium & excessiuus vehementer.

Quid verò pro his omnibus reddemus
illi? Non video charissimi, nec puto quic-
quam in mundo inueniri, quod amori res-
pondere queat aliud, quam amor ipse. At
iniquistalem ego reddere amorem nequeo
Christo, qualem ipse mihi exhibuit. Id qui-
dem certissimum, sed & illud verum IESV
M, quæ ipsius est bonitas amanter sus-
ceptu-

cepturum, si dederis talem, qualem, dare vales. Id igitur agamus obsecro & per viscera mortis eius obtestor. Modos quibus id fieri debeat alias frequenter p̄scripsi; nunc quia multis agendi tempus non datur, istud tantum inculco, vt perpendentes quæ recensuimus miranda in nos diuini amoris argumenta, totis viribus Deum Christumque Iesum redamare studeamus. Nam etsi ad eorum perfectionē pertingere nemo; illos tamen imitari omnes possunt. Demus aliquot exempla; Mortuus est Iesus pro inimicis, desine tu esse eius inimicus, sed age p̄nitentiam, quæ initium est amoris Dei. Simulque sis paratus in posterum mori potius, quam Iesum peccato lætali offendere; id enim est veri amici. Rursum, emit te Christus magni, nempe sanguine suo diuino, emas tu illū paruo, facultates tuas pauperibus erogando, & opera misericordiæ exercendo, vt ipse te docuit. Item dedit pater maximum pro minimo, des tu illi minimum pro maximo. Quid enim minus corde tuo? quid verò maius Deo? Fac igitur vt cor tuum thronus Dei sit perpetuus. Fac ne quid aliud velis, quam diuinam implere voluntatem: fac vt quantum vales puro corde ames Deum. Cor enim receptaculum amoris est. Ad instar horum: tu plura ex dictis collige, & tibi applica diuinamque in

*Modus imi-
tando Deū.*

*Exempla
quatuor.
NOTA,*

te

lib. 5. fol. 50. r. In Rodoborn a. 1570
 te charitatem excitare, augere, perficere,
 fatage. Nos vero vnde ccepimus ibidem fi-
 niamus.

Conclusio
ECCE HO
MO.

Itaque clamo iterum iterumque **ECCE**
HOMO, O anima Christiana, homo in-
 quam propter nostram salutem reprobatus
 à synagoga, cum tanta quanta audiuiſſis im-
 pietate: cruci affixus ab Ethnicis, cum tanta
 crudelitate: oblatuſ à patre, cum tanta cha-
 ritate: deploratuſ à matre, cum tanto dolo-
 re: ſuſceptuſ ab eccleſia, cum tanto hono-
 re: **ECCE HOMO**. Intuimini; & imi-
 tamini cum ſingula membra corporiſ ip-
 ſiuſ, & cum matre veſtra eccleſia honorate
 eum, non verbis tantum & lingua: ſed ma-
 gis opere & veritate, **ECCE HOMO**:

Aspiciant
eum.

Pontifices.

Aspiciate ergo eum voſ in primis ò Pontifi-
 cèſ & paſtores, aſpiciate ſummum Pontificem
 & paſtoſem animam ſuam ponentem pro
 ouibuſ ſuiſ; vt & voſ ad idem præſtan-
 dum armemini. Aspiciate ſacerdoteſ pri-
 mum ſacerdotum hoſtiam immacula-
 tam patri immaculate offerentem: vt
 & voſ ſancti & immaculati exiſtenteſ ſan-
 ctiſſimam hoſtiam iſtam quotidie ſanctè
 offerre Deo valeatiſ. Aspiciate reges, nobi-
 les, domini, regem regum, & dominum
 dominantium corona ſpinea redimituſ pen-
 dentem in cruce: vt voſ tum à tyrānide tum
 ab omni inordinato, honoris ambitu ab-
 ſterreat.

Sacerdotes,

Reges.

Apoc. 17. 14

sterreat. Aspiciate iudices supremum iudicem iniuste condemnatum: vt vos vestri admoneamini officij. Aspiciate denique, vobis vos alloquar Apostoli & Christiani vniuersi. *Aspiciate ad autorem fidei & consummatorem Iesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta.* Aspiciamus igitur dilectissimi ad autorem fidei nostræ illique fidem datam seruemus fideliter: aspiciamus ad consummatorem Iesum, vt & nos iuxta vocationem quilibet suâ consummati reperiamur. Sustinuit ille voluntarie crucem propter nos, sustineamus nos quoque ea quæ nobis imposita fuerint libenter & alacriter. Cōtempnit confusione dominus Iesus cui omnis honor & gloria debebatur, confusione nostri causa tolerando: contemnamus & nos qui omni confusione digni sumus eam, propter illum obsecro & obtestor, ita vt nullum propter quamuis confusione tolerandam peccatum mortiferum cōmittamus vnquam. Id enim si fecerimus ad propositū gaudium peruenimus certissimè, vbi Christum Iesum Dominum nostrum viuentem ac regnantem in æternum videbimus.

Amen.

*Laus DEO, Virginiq;
Matri MARIE.*

Iudices.

Omnes est

D. Paulo.

Heb. 12.3.

